

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

...bizonytal az Ur Vacsorájának szentséges voltát külsőképpen nem láthattuk szemekkel, hanem hisszük teljes szível, a' szent Evangélistáknak, és szent Pál Apostalnak irások szerint: kik arra tanétnak, hogy e' szentséget Jesus Urunk szörzötte, és arrol neveztetik Ur Vacsorájának, és Ur Asztalának: Vacsorának azért hívattatik, mert estve késén vacsorának idején szörzötte Christus Urunk, és a' Páscha báránynak étele után: azért-is mondatik Vég Vacsorának. Még mostan-is azért körösztények ugy gondolkodgyatok felőle, hogy nem mi, Istennek méltatlan szolgálai, hanem önnön maga az Ur Christus szenteli e' Sacramentumot; mi pediglen Egyházi emberek ebben csak szolgálak és eszközök vagyunk, a' mint Szent Pál Apostal tanét, ezt mondván: Ugy itélyen az ember mifelölünk, mint Istennek szolgálai, és az ő titkos dolgainak sáfári felöl 1 Cor 4.

Samorjai János:

*Az helvetiai valláson levő ecclesiaknak Egyházi ceremoniajukrol
és rendtartásokrol valo könyvetske.*

Löcsén nyomtatta Bravér Lörintz 1636. 101.

Tartalom

Tanulmány

Clarence Tucker Craig: Az utolsó vacsora. 1Korinthus 11,23–29 351

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel: Az életnek kenyere. János 6,23–58	353
Csiha Kálmán: Jákób a Jabbók révénél. 1Mózes 32,13–21	356
Csiha Kálmán: Jákób találkozása Ézsauval. 1Mózes 33,1–16	360
Gálfy Zoltán: Száműzött szarvas... Zsoltárok 42,1–12	363
Geréb Zsolt: Vigyázzatok! Máté 24,42–51	365
Imre Lajos: A Lélek bizonyágtétele. 1János 5,6–13	367
Kováts László: Nem hoztunk kenyeret magunkkal, de hoz számunkra Jézus. Máté 16,5–12	373
László Dezső: Jézus Krisztus és népe. Máté 9,35–38	376
Lészai Lehel: Jézus inkognitóban. Márk 7,24–30	379
Nagy István: Békétúréssel várni. Jakab 5,7–8.....	383
Werner Pfendsack: A terméketlen fügefa. Lukács 13,6–9.....	386
Werner Pfendsack: A nagy vacsora. Lukács 14,16–27	389
Szekeres István: A mindennapi kenyér. 2Mózes 16,1–5.15–30	391

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Nagy László: Három nászajándék. 1Péter 3,7..... 394

Temetési beszédek

Bustya Dezső: Tükör által, homályosan. 1Korinthus 13,9–13.....	395
Czapfalvy József: Az imádkozó ember. Lukács 18,13b	397
Czapfalvy József: A mai idők asszonya. 4Mózes 16,5b	398

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Tanulmány

Clarence Tucker Craig
USA

Az utolsó vacsora

1Korinthus 11,23-29

23. Pál azt írja, hogy az Úrtól vette e hagyományt. Nyilvánvaló, hogy ő maga nem volt jelen az utolsó vacsorán. Ha szó szerint akarnánk értelmezni szavait, a „vallástörténeti iskola” igemagyarázóival együtt azt a következtetést kellene levonnunk, hogy Pál egy látomás keretében nyerte a feltámadott Úrtól a hagyományt. Ők azt tartják, hogy Pál ezen etiológiai legenda által szerezte e sákramentumot, és hogy Márk a Pál változata alapján vázolja fel beszámolóját. Ma már ezt az álláspontot teljes mértékben visszautasítják. Úgy, ahogy Lietzmann és mások rámutattak, az a kísérlés, hogy a keresztyén úrvacsorát a hellenista kultikus étkezésből származtassák, nem igazolható.

Pál a jeruzsálemi ősgyülekezettől vette e hagyományt. Mégis hevesen visszautasít minden gondolatot, mely arra utalna, hogy az evangélium, melyet hirdetett, embertől származna (Gal 1,12); egészen bizonyos, hogy a Jézus szavairól és életéről szóló ismereteit a hagyományból merítette. A fentiekből azonban kiderül, hogy Pál mégis azt állítja: az ő úrvacsorátana a feltámadott Úrtól származik.

Úgy látszik, hogy Pál nem tudta másként meghatározni az utolsó vacsora időpontját, mint: *azon az éjszakán, amelyen elárultatott*. Nem kutatjuk tovább, hogy vajon ez nem azzal magyarázható-e, hogy Márk úgy írja le a vacsorát, mint a páskavacsorát, János evangéliumában pedig világosan látszik, hogy a páskavacsora később fog megtörténni. Ennek ellenére a kutatók különböző találgatásokkal próbálták ezt az ellentmondást megoldani, ezeket az elméleteket azonban mint valószínűtlen, apologetikus szándékú fogásokat vissza kell utasítani. A Jézus halálának időpontjára vonatkozó vitának vajon melyik oldalán áll Pál? Ha ő azt hitte volna, hogy a vacsora páskavacsora, könnyű lett volna ezt kimondania. Ha egy olyan vacsora lett volna, melynek időpontja közel állt volna a páskavacsorához, akkor Pál pontosan megjelölte volna azt. Ezért a páli bizonyítéknak nagyobb a súlya a Márknál ebből a szempontból [...]. A Jézus szavairól szóló beszámoló az evangélisták gyülekezeteinek úrvacsorai gyakorlatát tükrözik. Máté evangéliumának nincs független történelmi értéke. A Lukács szövegében bizonytalanságokat fedezhetünk fel, a magyarázók véleménye megoszlik, egyesek szerint a Márk szövegének átdolgozása ez, mások szerint egy másik korai forrást dolgoz fel. A Márk és az 1Korinthus két olyan párhuzamos változat, melyeket eredményesen össze lehet hasonlítani.

24. Pál az eüchariszteó = hálát adni szót használja az eülogen = áldani szó helyett, mellyel Márknál találkozunk. Ez volt a zsidók által mondott asztali áldás, mellyel megköszönték az ételt Istennek. Mindkét beszámoló kifejezetten a kenyér megtörését említi. Az utolsó vacsoránál és az úrvacsoránál ez megelőzte az étkezést. Az 1Korinthusnak a koine szövege a testre úgy utal, mint megtöretettre. Ez egy magyarázó jegyzet lehet, ahogy a görög szöveg legmodernebb szövegkiadói tartják. Ez kihangsúlyozza a kenyér megtörésének szimbolikus jelentését, mely kapcsolatban áll Krisztus testének megtöretésével. Márk nem hangsúlyozza, hogy ez az én testem, de felszólít a vacsorára. Ez Pálnál hiányzik, helyette egy felszólítás áll arra nézve, hogy e cselekedetet többször ismételjék meg Krisztus emlékezetére. Egyik evangéliumban sincs ez benne; a Lukács 22,19-20 több mint valószínű, hogy az 1Korinthuson alapuló későbbi kiegészítés.

Ha felismerjük Pálnak a vitaközö szándékát és észrevesszük e kifejezés hiányát a szinoptikus evangéliumokban, akkor nehezen állíthatjuk azt, hogy e szavak Jézustól származnak. Ezt a legtöbb mai történeti kutató elismeri. Egyesek mégis azt állítják, hogy ezek a szavak megfelelnek Jézus kimondott szándékának. Egy dolog felől bi-

zonyosak lehetünk: a keresztyén egyház nagyon szegény lenne ez emlékeztető nyomték nélkül. De még szegényebb lenne akkor, ha az úrvacsorát csak ehhez az egy jelentéshez kapcsolnánk.

25. Ha a poharat akkor vették, *miután vacsoráltak*, azt a következtetést vonhatnánk le, hogy e liturgiai cselekedet a páli úrvacsora végén, nem pedig az elején történt. Ez magyarázatul szolgálna arra, miért kezdték meg rögtön az evést, akik korábban érkeztek. A *hasonlóképpen* a borra vonatkozó külön hálaadó imára utalhat. Márk így fejezi ki ezt: „ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik”.

A „vér”-rel járó két birtokos esetet nehéz magyarázni. Pál eredetiségére vall, hogy azonosítja a poharat a szövetséggel, egy olyan szövetséggel, mely a Jézus vére által jött létre. Ez nem jelenti azt, hogy Jézus a tanítványait arra szólítja fel, hogy vért igyanak, melynek gondolata felháborítana bárkit a zsidók közül. Pál változata megmagyarázza a 3Mózes 24,8-ra való utalást. Amikor Isten örök szövetséget kötött Izráel fiaival Mózes idejében, a szövetségkötést vér erősítette meg. Krisztus halála által Isten egy új szövetséget kínált. Azt is egy áldozat vére erősítette meg, a Krisztus vére. Azáltal, hogy tanítványainak odanyújtotta a poharat, Krisztus rájuk is kiterjesztette ez új szövetség áldásait. A görög diathéke eredetileg „utolsó akarat”-ot vagy végrendeletet jelentett, úgy, ahogy az „új szövetség” kifejezés jelzi ezt. A Septuagintában a berith fordítására alkalmazták ezt. A legtöbb szövetség két fél által megkötött egyezséget fejez ki. A diathéke szónak a használata által a Septuaginta fordítói aláhúzták azt a tényt, hogy Isten nem alkut kötött az emberrel, hanem szabadon adta ezt. Mivel Isten örök, soha meg nem hal, a „testamentum” szóképét nem lehet alkalmazni rá. Ha a szövetség szót használjuk, azt mindezeknek a bibliai utalásoknak teljes tudatában kell tennünk. Márk nem használja az új szövetség kifejezést. Világos azonban, hogy Pál a Jeremiás 31,31–34-re gondol, annak ellenére, hogy ebben az igeszakaszban semmi nem utal az áldozatra, mely megerősítené az új szövetséget. [...]

26. A pohár szó jelentése metonímia által annak tartalmára vonatkozik. A gyülekezet kenyéret eszik és bort iszik, de a 10,16–22 és azt követő versekből világosan kitűnik, hogy ez nem egyszerű étel. Annak ellenére, hogy mi nem valljuk Lutherrel együtt, hogy itt tökéletes azonossággal állunk szemben, őrizkednünk kell attól, hogy Pálnak azt tulajdonítsuk, hogy ő „csak” szimbólumra gondol. Pál számára ez egy nagyon valóságos sákramentum (vö. 33–34).

Az „...újat iszom az Isten országában” Márk evangéliumában, mely Pálnál nem szerepel, eszkatologikus jelentésű kifejezés. Szembeötlő az, hogy noha Pál már életében remélte a parúziát, nem hangsúlyozza ezt. Az *amíg eljön* azonban tartalmazza az eszkatologikus kitekintést.

27–29. Miután Pál a gyülekezetnek felhívta a figyelmét az úrvacsora hagyományára, visszatér a Korinthusban uralkodó zűrzavarra. A 18–22. versek leírják, mit jelent az, hogy *méltatlanul*. Az apostol nem általában gondol a bűnre, hanem a pártoskodásra és részegsége utal, melyek az Úr asztalánál megmutatkoztak. Ő nem azt mondja, hogy „ők megfeszítik önmaguknak az Isten Fiát” (Zsid 6,6), hanem hogy „vétkeznek az Úr teste és vére ellen”.

Pál itt visszatér a 10,16 nyelvezetéhez, mely azt mutatja, hogy a kenyérré és borra gondol, és ezeknek az élő Istennel való kapcsolatára. Az, hogy a kenyér az elsődleges, abból látható, hogy Pál csak az Úrnak *testét* említi a 29. versben. Egyesek a magyarázók közül úgy értelmezik ezt, mint lelki testet, azaz az egyházat. Ők úgy értik, hogy az apostol azt akarja mondani, hogy ha egy résztvevő nem érzékeli azt, hogy a gyülekezet a Krisztus teste, akkor az ítéletet eszik magának.

Fordította: Geréb Erzsébet

(*The Interpreter's Bible*. Vol. 10. 135–142.)

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel

Az életnek kenyere

Alapige: János 6,23-58

Bibliailvasás: János 6,1-15

A Galileai-tenger képe tárul elénk a felolvasott Ige első verseiben. A kis tenger vidéke, mely sok keleti utazót megragadott és szép leírásokra indított. Tavasz délelőtt van. Hajók jönnek egy irányból, majd újabbak tűnnek fel mögöttük. Amint megérkeznek, kiszáll az érkező sokaság, de ez nem kiránduló, nem szórakoztató utazásra induló tömeg. A szegény, küzdelmes életet élő galileai nép fiai ők, és keresik azt, aki a megelőző napi tanítása után ötezer férfit jól tartott kenyérrel és hallal. Azért indultak el Kapernaum felé, mert nem találták a kenyércsoda helyén Jézust. A következő versekben azt olvassuk, hogy amikor hozzá értek, megindul köztük a beszélgetés. A nép egyszerű szavakkal kezdi a beszélgetést. Jézus azonban rögtön a fontosra, a leglényegesebbre irányítja azt. „Bizony, bizony mondom néktek: nem azért kerestek engem, hogy jeleket láttatok, hanem azért, mert ettetek ama kenyerekből és jóllaktatok.”

Íme, a kenyérgond indította el ezeket az embereket. Az éhség. Jól tudta ez a szegény galileai sokaság, hogy mi a kenyér. Mi az, ha nincs, holott éppen eleget fáradtak érte, mégis sokszor volt szűkösen asztalukon. Ismerjük az éhséget, ezt a nyugtalanító hatalmas érzést. Nemcsak az állatvilágot, hanem az embereket is megmozdítja. Hányan mondják egész napi munkájukra, kenyérkereset az. Enni kell, s jaj, ha nincs mit. Az éhség munkára indítja nemcsak a szorgalmas embert, de a restet is. Az éhes ember mindenre kész. Éhesen nem lehet dolgozni, nem lehet pihenni, éhesen nem élhetünk. Hogy fáj a szülőnek, ha gyermeke éhes és nem bírja megetetni. Tudunk olyan esetekről, mikor jegygyűrűjét adta el a szülő, csak hogy kenyeret adhasson a világháború alatt éhező gyermekének. Fáj a barátoknak, ha társa éhes, ha arca soványodik és teste gyengül, mert kevés a kenyér. Milyen érthető és jogos, hogy az az éhes, szegény galileai nép elindult a hajókon Jézushoz, aki előző nap megvendégelte a sokaságot.

Keresik Jézust, királlyá akarták tenni már megelőző nap. Keresik, hogy legyen vezérük, legyen olyan gondviselőjük, aki jóllakásig tud kenyeret adni. Jézus megérti őket. Jézus jól tudja, mi a kenyérgond. Az Úri imádságban is, amint az emberi szükségekre tér, első a mindennapi kenyérért való könyörgés. A megelőző nap tudta, mit kell tennie a megéhezett sokasággal. Most azonban azt mondja nekik, hogy másra is kell tekinteniök. A jeleket kell megérteni. Az ötezer megvendégelése s teljes megelégtetése ez a csoda, ez a jel. Ez történeti tény volt, mely igazolja ezt a nagy megmozdulást. Meg kell érteni e jelt. A megsokasított kenyérrel való étkezés az a csoda, mely felfele mutat, mely arra mutat, aki nemcsak a testi, hanem a lelki éhséget is meg tudja elégíteni. Aki nem csak a test bajaiban veszi fel e szegények gondját, hanem mindenben meg tudja segíteni őket. Ezért őt, a nagy ajándékot kell megismerniök. Ezért történt a tegnapi csoda.

E történetet olvasva, meglep az a lelki készség, az a vallásos elmélyültség, az a jóra való törekvés és engedelmisségre való hajlandóság, mely e szegény küszködő galileai nép beszélgetéséből elénk tárul. „Mit csináljunk, hogy az Isten dolgait cselekedjük?” Így fejezik ki azt, hogy szeretnének hinni. Maguk említik az atyáknak adott mennát. A bizonyosság vágya él hinni akaró szívükben. Jézus ezeknek a kereső lelkeknek nagy dolgokat tud megmutatni, örökkévaló titkokat tud számukra feltárni, mert el tudja vezetni őket az örök élet felé.

Testvéreim, az egyházban ma is ez történik, ami ott és akkor történt a kereső néppel. Hányan vagyunk, akiket ma is az indított el a templomba, ami egykor amazokat az embereket, akik sokat fáradoztak a kenyérért, akik keresték a megelégtetést. Hiányainkat szeretnénk enyhíteni. S bizony sokféle hiányérzet emészt bennünket. Az

anyaszentegyházunk közösségében is naponta, de főleg minden vasárnap elindulnak a kis élethajók, s benne várakozók ülnek. Ilyen kis hajók a kis falusi templomok, éppen úgy, mint a nagy városok hatalmas épületei. Gyülekezetek ülnek bennük, s mennek Jézus felé sóvárgó szívvel, mert a megelőző időben megtapasztalták, hogy megelégtette ott őket az Úr. Jézus pedig szembejön velünk. Szól Igéjében. Az igehirdetés alatt folyik közte és köztünk a párbeszéd. Mi imáinkban, énekeinkben mondhatjuk el szívünk vágyát, kérdéseit. Ő pedig a prédikációban felel nekünk, s megmutatja, hogy mikre figyeljünk és hogy lássuk meg azt, ami több, mint a gond. Megértően tekint reánk, mint minden nélkülözőre. De nekünk is a lényegest mondja. Felmutat a jelle s azáltal a mennyei Atyára. Lássátok, nektek is adott kenyeret, de nemcsak földit, hanem mennyeit is. Testi gondjainkban is tud segítséget adni, de mennyivel több, hogy a betegségben s más veszélyek közt élőknek megmutatja azt, hogy itt van az, aki mindenben megsegít. Így hangzik szava: „Én vagyok az életnek ama kenyere, aki hozzám jön, semmiképpen meg nem éhez, és aki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha.”

Íme a mennyei Atya, aki bennünket is teremtett, és aki nekünk is a mindennapi kenyérhez a drága búzát adja, adott nekünk isteni táplálékot is. Lássátok őt, a mennyei Atyát, s higgyetek benne. Higgyetek abban, aki úgy szállott alá a mennyből, mint az élet kenyere. Csoda ez! Hát nem csoda a földi kenyér is!? A szántóvető a földbe veti a magot. Milyen kicsi a búzaszem. Holtnak látszik, majd megrothad. De ott a mélyben megindulnak a rejtett erők, a csíra kihajt, s a földműves hatalmas búzatengert lát maga előtt. Hogy megsokasodtak ezek az elvetett kis magvak! A ringó búzatenger után dús kévék állnak aratáskor szép sorban, majd tele szekerek viszik a szép kenyérnekvalót. Malmok őrölik szép fehér liszté. Majd gondos háziasszonyok munkája nyomán asztalunkon a fehér, ízletes kenyér. Éhséget csillapító, a munkás élethez tápláló drága kenyér. Íme, ez Isten hatalma, aki megáldotta a kenyérért való fáradozást.

De mennyivel több az, hogy ilyen csodálatosan adta Jézus Krisztust onnan a mennyből. Tudta, az élethez nem elég a földi kenyér. Van emésztőbb éhség, mint a testi éhezés. Az életünknek más nagy ellenségei is vannak. Milyen kínos, midőn valaki felismeri azt, hogy egész valója gyengül, pusztul, mert emészti valami. Más is kell, életbevágóan kell. Van alig kifejezhető lelki nyugtalanság is, mely a bűn és halál láttán ébred fel lelkünkben. A mennyei Atya megértette ezt, s adott bőszes segítséget. Örök életre való kenyeret. Így szól textusunkban az Úr: „Az pedig annak akarata, aki elküldött engem, hogy mindaz, aki látja a Fiút és hisz benne, örök élete legyen; és én feltámasztom azt az utolsó napon.”

Íme a Fiú, az életnek kenyere!

Nem ennek a földi életnek a kenyere, de az életnek győzi le az ellenségeit s adja az igazi élet erejét, majd a feltámadásban az örök életet. Ő, élni akaró s mégis egyre gyengülő, élettelen szegény galileaiak, halljátok az evangéliumot: A kenyér az élet, Jézus az örök élet!

De nem mindenki hallja ezt meg. „Zúgolódának azért a zsidók őellene, hogy azt mondá: Én vagyok az a kenyér, amely a mennyből szállott alá.” Megütözköztek e mondaton. Lehetetlennek tartják ezt. Akkor azok a zsidók és ma sokan mások. Megbotránkoznak e kijelentésen, amint ma is sokan megbotránkoznak rajta. Az, akinek itt ismerték anyját, családi otthonát, az szállott volna le a mennyből? A zsidók onnan várták a Messiást, de a Mária fiában nem ismerték fel azt. Mikor Jézus látja, hogy mennyire nem értik, hogy az, aki hozzájuk hasonló test és vér, miként lehet az életnek kenyere, akkor nem vitatkozik velük, hanem még mélyebbre száll evangéliumi magyarázatával. Így tárja fel azt a titkot, amit az előbb mondott, azt a titkot, hogy valóban ő ez a kenyér.

„Senki sem jöhet énhozzám, hanemha az Atya vonja azt, aki elküldött engem; én pedig feltámasztom azt az utolsó napon.” E szavai után idézi a prófétát, aki szerint lesznek Istentől tanítottak. „Valaki azért az Atyától hallott és tanult, énhozzám jön.” Isten a kezdeményező. Kegyelmi tette, hogy elindít s Jézus felé irányít némelyeket. Jézus szerint az Atya tanít, s e tanításának eredménye a hit, a Jézusban való hit. Isten

Szentleke által végzi el ezt az oktatását. Elküldte Jézust, ő beszélt, ő elmondta a tanításokat, s ahol Isten Szentleke megindította a szíveket, ott a hit élő, megindító erő lesz. Azok a kis hajók, melyek elindultak a Galileai-tengeren Jézus felé, a Szentlélektől hajtott hajók voltak. Ezek a kis hajók, a mi kis templomaink is Szentlélek hajói. Akik belépnek ezekbe s mint élő gyülekezet együtt haladnak Jézus felé, azok tanulnak. Tanulják az Igét, a Szentlélek beszédét, mely a lelkipásztor bizonyágtétele alatt hangzik. Az alázatos szívek, az imádkozásra kitért szívek a vitorlák, melyek röptének a nyomorúságból az üdvösség, az örök élet felé. A bűn gyengít, az Ige táplál és erősít. A bűn halálos nyomorúságot hoz, az Ige és Szentlélek olyan életet tápláló, mint a kenyér. A beteg, ha újból ehetik, tudja, milyen gyógyító, életető erő van a kenyérben. Krisztus az élet, az örök élet kenyere.

E tusakodó zsidókat látva, Jézus magyarázó szeretete még tovább megy. Elmondja nekik azt, amit a tanítványainak is elmond majd az úrvacsora szereztetésekor, midőn felemelte a kenyeret, megtörte azt, és midőn odanyújtotta nekik a poharat. „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, örök élete van annak.” Íme, Jézus Krisztus élete, megtört teste s áldozati vére táplál az örök életre.

Élni óhajtotok, elfáradt, elalélt, legyengült testvéreim? Jöjjetek, vegyétek az életnek kenyerét ingyen, kegyelemből, ajándékként attól, aki jókedvvel adja, mert szeret titeket. Vegyétek, mert van mennyei Atyátok, ki nem enged elveszni, aki átnyújtja nektek az életnek kenyerét, mely valóban a mennyből szállott alá. Milyen szerető és milyen isteni biztatással teljes Jézus szava: „aki hozzám jön, semmiképpen ki nem vetem”. Akinek szomjas a lelke, akinek éhes a lelke, az biztosan mehet hozzá. Tulajdonképpen, atyámfiai, a vallás ez az éhezés és ez a szomjúhozás. Nem a magasan élők, a kielégültek szívében indul meg ez a drága folyamat, hanem a nélkülözők, az igazságra éhezők, a jóra szomjúhozók szívében. Aki érzi, úgy, mint te most, hogy szüksége van az élet kenyérére és arra az italtra, melyet az úr nyújt feléje, az elindul a hit életet teremtő, életet adó és életet megújító útján. A szomjasnak, az éhesnek hiába adnak kezébe aranyat, szép ruhát, mert ezek neki nem jelentenek enyhülést, mert neki egy pohár víz, egy darab kenyér minden kincsnél és bíbornál többet ér.

Jézus is ma ezt kínálja neked. Nem nagy művészi alkotások, nem kiváló tudományok értékeit tárja eléd. Ezek a bűntől s halálotól félelmétől meg nem mentenek, de ő igen, aki elhozta számunkra a bűnbocsánatot és az életet, aki megnyílt emésztő éhséged és gyöttrő szomjúságod. Ő az életnek kenyere! Gabonáját nem mi vetettük, nem mi termeltük, nem mi készítettük, hanem az mennyből alászállott ajándék, mint egykor ott a pusztában a nagy éhség idején a manna. Ez előképe volt a nagy megelégtető isteni ajándéknak, mely nem csak egy népé, hanem a világ minden népéé. Így a tied is. A gabonának, hogy kenyérré lehessen, meg kell történnie a malom kövei között, s azután is dagasztó kezek ütése közé kerül. Jézus drága teste megáldoztatása alatt törtetett meg. Mint áldozati kenyér. A Golgotáról veheted ezt a kenyeret. Látod, most értheted meg Jézus alapigéinkben szóló beszédét: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, örök élete van annak és feltámasztom azt az utolsó napon.” Éhes és szomjas testvérem, nincs többé számodra ilyen kín, ha jössz és veszed, mint az Úr vendége, az ő házában, az ő asztalánál az Úr áldozati halálának javait, az élet kenyérét és azt az italt, melyből aki iszik, soha meg nem szomjúhozik.

Látjátok, atyámfiai, a mi életünk nem valami élettelen tárgy, mint a gyárban készült edény vagy bútor, hanem élő, mozgó, növekvő valóság, mint a gabonamag, mely új életet hajt s kalászba szökken. Élni az élet kenyérével — ez a növekedés titka. Aki eszi ezt a kenyeret, tulajdonképpen Krisztust veszi, s ő lesz élete életető ereje, növekedést adó hatalma s gyümölcstermő forrása. Ha Jézus él bennünk, ha vettük ajándékait, akkor észreveszik rajtunk, arcunk jóságos tekintetén, beszédünk segítőkészségén, tetteink szolgálata jóságán, hogy mi nem a halál, hanem az élet hordozói vagyunk. Mi minden megnyilatkozásunkban hiszünk, szeretünk és reménykedünk.

Nem fejezhetjük be e beszédet anélkül, hogy még egyszer ne említsük azt, hogy Jézus az ötezer ember megvendéglése után a hozzá jött sokaságnak mondta e szavait.

Azoknak, akiknek nem volt elég kenyerek. Milyen sokan vannak ma is, akik messze távol tőlünk azért éheznek, mert nem elég vagy nincs egyáltalán kenyerek. Nekünk, hála Istennek, asztalunkon elég a földi kenyér. Élünk ezzel Isten dicsőségére s lelkünk üdvösségére. De ne feledkezzünk el soha az élet kenyereiről. Aki veszi az életnek kenyerét, bűnbocsánatban részesül. Vedd az életnek kenyerét, hogy mindnyájan éljünk, és hogy mindnyájan feltámadhassunk amaz utolsó napon. Ámen.

Csiha Kálmán

Jákób a Jabbók révénél

Alapige: 1Mózes 32,13-21

Bibliaolvasás: Galata 2,11-21

Jákób megérkezik a Jabbók folyóhoz. Már tudja, hogy szembejön Ézsau négyszáz férfiúval. Meglehet, úgy gondolja, hogy még egy nap van hátra az életéből, mert a bosszúálló testvér, akit kijátszott és megcsalt, most azért jön, hogy levágja őt és az egész családját. Ezen a hátralévő napon Jákób igyekszik elrendezni az életét.

Vajon ha mi biztosan tudnánk, hogy még csak egyetlen nap áll rendelkezésünkre, hogy elintézzük a rendezetlen dolgainkat, hogy kibéküljünk Istennel és az emberekkel — vajon mi mit csinálnánk? Vajon nem kellene-e egyszerre többfelé elindulnunk? Vajon elég lenne-e ez az egy nap arra, hogy mindent elrendezzünk, hogy reménységgel és békeséggel tudjunk átmenni a halál nagy folyóján? De ki tudja azt közülünk, hogy vajon nem csak egy nap áll-e rendelkezésünkre? Hiszen egyszer mi is elérkezünk oda, amikor csak egy napunk lesz még hátra. Vajon elég lesz-e ez az egyetlen nap? Vajon nem kellene-e addig is kibékülni azokkal, akiket megbántottunk, és nem kellene-e addig is bocsánatot kérnünk Istentől? Hátha nem lesz majd elég az az utolsó huszonnégy óra?!

Jákób igyekszik rendezni az életét. Jön vele szembe Ézsau, s ő ajándékot küld neki.

Valóságos ajándékháborút indít ellene: „kétszáz kecskét és húsz bakot, kétszáz juhot és húsz kost, harminc szoptatós tevét s azok fiait; negyven tehenet és tíz tulkot; húsz nőstény szamarat és szamar vemhét”. Csoportokra osztva ezeket mind előreküldi, hogy kibékítse velük haragvó testvérét.

Jákób valóságos ajándékháborút indít.

Milyen jó lenne, ha mi is ilyen ajándékháborúkat tudnánk kezdeményezni és elindítani. Milyen más lenne az emberiség élete, ha az emberiség is ilyen ajándékháborúkat kezdeményezne!

Nemrégén olvastam, hogy a második világháborúban harmincmillió-száztfézer tonna robbanóanyagot dobtak egymásra a háborúzó emberek. Hányan pusztultak bele? Milyen szomorú ajándékcsoomagok voltak ezek. Valóban a Sátán ajándékcsoomagjai voltak. Milyen más lett volna, ha azzal a pénzzel szerették volna egymást az emberek. Ha azon a pénzen ajándékháborút indítottak volna egymás között az országok.

De a mi életünkben is ki tudja hány tonnányi gyűlöletet dobunk egymásra, hány tonnányi sértést indítunk útnak, ki tudja, mennyi fájdalmat okozunk egymásnak, és ki tudja megmondani, mennyi energiát fektetünk bele, hogy bántuk a másikat és valamiképpen föléje kerekedjünk.

Jó lenne tanulni Jákóbtól! Valamikor Jákób is erőszakkal akarta elcsalni az áldást, ami az akkori törvények szerint egyben az örökséget is jelentette. Most azonban, miután kijárta az élet iskolájának néhány nehéz osztályát és Isten elindította szívében a bűnbánatot, Jákób életében megtörténik a nagy átértékelés. Mennyit csalt, mennyit szolgált ezekért a jószágokért. Gondosan őrizte ezeket a juhokat, kecskéket és tevéket, mert egy darabig úgy érezte, hogy ezek jelentik a teljességet az életében. Ó, milyen büszke volt az állataira!

Most egyszerre megtörténik a nagy átértékelés az életében. De nem azért, mert közeledik Ézsauhoz, hanem azért, mert közeledik Istenhez. Most egyszerre nem számít többet a juhok és a tevék sokasága, most egyetlen valami számít: az Ézsau bocsánata és szeretete.

Most egyszerre nem a vagyon és a pénz számít, hanem a lélek és a szív. Isten megtanítja Jákóbot arra, hogy átértékelje vagyonát és az legyen most számára igazán drága, ami valóban a legtöbbet ér ezen a világon: a testvér bocsánata és szeretete.

Milyen jó lenne, ha a mi életünkben is megtörténne ez a nagy vagyonátértékelés. Családon vagy rokonságon belül is egy-egy örökség kapcsán hogy tudják tépni ma is egymás életét az emberek, és mennyire el tudnak feledkezni még arról is, akitől örökölnék.

Milyen jó lenne, ha a mi életünkben nem a pénz lenne a legdrágább, hanem a szeretet. Milyen jó lenne, ha egyszer valóban rádöbbenénk arra, hogy a külső dolgok semmit sem érnek akkor, ha itt belül fel van fordulva és be van piszkolódva minden.

Jákób életében már megtörtént ez a változás, és ezért indítja el a nagy ajándékháborút. Milyen jó lenne a mi életünkben is elindítani ezt a megbékélést!

Van haragosod? Van valakid, akibe örökké beleütközöl? Próbálj ellene szent háborút indítani, igazi szeretetháborút, valódi ajándékháborút, küldd feléje az imádságod nyomán születő szeretetet és ajándékaidat, miként küldi most Jákób Ézsau számára ajándékait.

Jákób csoportokra osztja vagyonának e részét. Úgy gondolja, hogy ha az első ajándékokkal találkozni fog Ézsau és nem bocsát meg, akkor majd jön a második ajándék, és ha még akkor is ott lesz szívében a harag, akkor jön a harmadik, majd a negyedik ajándék. Talán akkor megbocsát. Ezért mondja reménykedőleg: „Talán kedves leszek, kedves lesz személyem előtte.”

Talán? Ebbe a szóba bele van zárva minden reménység, bele van zárva minden bűnbánat és minden alázat. Talán! Nem tudom biztosan, de lehet, hogy az ablakon dobom ki minden vagyonomat, de nekem megéri ez a talán, ez a kockázat.

Ott a túlsó parton jön négyszáz fegyveres férfi, vezérük Ézsau, de az az ő bátyja, az az ő testvére.

Te gondoltál-e arra, hogy ha az ellenfél csoportjában egy gyűlölködő ember áll veled szemben, az is a te testvéred?! Ha nem is úgy, mint egykor Jákóbnak Ézsau, hanem úgy, hogy azért az emberért is meghalt Jézus Krisztus, és ha az az ember imádkozik, akkor az is így imádkozik: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben! Gondoltál-e arra, hogy meg kell találni újra a testvéreket és el kell indítani újra az ajándékháborút, Jézus nagy szeretetháborúját ezen a földön, azzal a reménnyel, hogy ellenfelünk talán megbocsát, talán újra lehet szeretni egymást. Ez a talán megér minden fáradságot és áldozatot.

Megy Jákób előtt az ajándékok sokasága.

Előtted mi megy?

Amikor egyszer majd meg fogunk érkezni a nagy folyó túlsó partjára, az utolsó ítéletre az Úr Isten színe elé, akkor előttünk vajon mi fog menni? A bűneink? A mindennapi idegességünk? A tévedéseink? A mások ránk vonatkozó panaszai? Előttünk vajon mi fog menni?

Gondoltál-e arra, hogy amikor hazaménsz, akkor mi megy előtted? Gondoltál-e arra, hogy várnak otthon? Vajon te mit jelentesz a tied számára és azon emberek számára, akikkel együtt dolgozol? Mi jön előtted? Ideges fekete felleg, vagy pedig békességes, nyugodt ragyogás? Ajándék-e valakinek az, ha te benyitod az ajtaját?

De ha olyan sok minden menne is előttünk az örökkévaló hajlékba, azért akkor is csak azt mondhatnánk, hogy talán megbocsát az Úr. Talán?

Pedig így fogunk majd egyszer oda megérkezni, miként ma érkeztünk ide, ahogy most énekeltük: „Jövök semmit sem hozva, keresztedbe fogózva, meztelen, hogy felruházz, árván bízva, hogy megszánsz, nem hagy a bűn pihenést, mosd le, ó, mert megemészt.”

Minden ajándékai ellenére, valahogy Jákób is így jött. Ő is ezt a nagy lelki meztelenséget érezte, és minden bizonnal azt kívánta volna, hogy Isten mossa le róla bűnei sokaságát, mert az megemésztí őt. Jákób is bele akart volna ott valakibe kapaszkodni, mert azt érezte, hogy ajándékai ajándékainak sokasága sem elég.

Így vagyunk mi is, amikor szent szeretet- és ajándékhaborút akarunk indítani. Ezért mindenk fölött tudnunk kell, hogy a mi ajándékunk nem elég, hogy annál mindig fennáll a „talán” kockázata, hisz mindig ott van egy kérdőjel. Másvalaki kell! Nagyobb ajándék kell! Nagyobb erő, nagyobb bocsánat kell!

Mivel az Úr Isten szerette Jákóbot, azért megadta neki azzal a nagyobbal való találkozást ott a Jabbók révénél. Amikor átvitte ajándékait a túlsó partra, még mindig volt valami nyugtalansága, mert érezte, hogy mindaz nem elég, amit ő tett, hogy valami más is kellene. Ezért átvitte serege maradékát, családját, gyermekeit, feleségeit, minden vagyonát, egyszerűen mindenét, amije volt. Egyedül maradt a parton. Erre az egyedüllétre volt szüksége ahhoz, hogy Jákóbból Izráellé legyen, hogy igazán Isten gyermekévé legyen.

Az Úr Isten szerette Jákóbot, azért adta lelkébe ezt a szent nyugtalanságot, azért érezte meg vele, hogy nincs az ajándékokkal még minden elrendezve. Mert Isten nem elégszik meg a mi ajándékainkkal, juhokkal, ökrökkel, tevék sokaságával. Istennek a Jákób szíve kell!

Isten nem elégszik meg a te ajándékaiddal sem. Nem azt jelenti ez, hogy ne add azokat. Add őket, mert ez is a keresztyén élethez tartozik, de Isten nem elégszik meg ezekkel a külső ajándékokkal, Istennek több kell, Istennek a szíved kell! Ezért ezt az egyedülmaradást nem lehet megspórolni a keresztyén életben, mert találkozni kell egyszer a nagyobbal.

Jákób is így találkozott ott a Jabbók révén a nagyobbal. Azon az éjszakán tusakodott vala vele egy férfiú egész a hajnal feljöveteléig. Álomban, látomásban, kézzelfoghatóan, olyan mindegy, de tusakodott egy férfiú vele, és ő érezte, hogy Isten küldötte az, aki vele harcol. Egész reggelig tartott a harc. Jákób megragadta ennek a férfiúnak a lábát, és azt mondta neki: „Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engem!”

Űthetsz, megnyomoríthatsz, leverhetsz a földre, mégsem bocsátlak el téged. Ott változott meg a Jákób élete, amikor már tudta, hogy az ajándék nem minden, hanem felülről való áldásra van szüksége. Ezért tusakodott Istennel, és állva az ütések, vállalva a sebesülést, azt mondta: Nem bocsátlak el téged! Megalázhatsz, leverhetsz, összetörhetsz, de áldj meg engem, édes Istenem! A tiéd, egyedül a tiéd akarok lenni!

Amikor már úgy érezte, hogy reménytelen a harc, mert reásújtott az angyal és csípőjének forgócsontja kiment a helyéből s ő lezuhant a földre, amikor úgy érezte, hogy most már ezt a harcot is elvesztette és nem tudta erőszakkal kicsikarni az Úr Isten áldását, akkor abban a pillanatnyi döbbséget csendben hátrafordult az angyal, megállt és azt kérdezte előbb tőle: „Mi a te neved?” Jákób — hangzott a felelet.

Jákób azt jelenti magyarul: csaló. Fordítsuk csak magyarra ezt a kérdést: Mi a te neved? Csaló! A halálos ágyán megkérdezte ezt Jákóbtól az öreg Izsák is, amikor meg akarta áldani Ézsaut, de amikor Jákób felöltötte Ézsau ruháit és odament az édesapjához. Akkor is azt kérdezte tőle az öreg édesapa: Ki vagy te, fiam, mi a te neved? Akkor milyen simán és elegánsan tudta hazudni: Ézsau.

Most itt nem tud hazudni. Mert amikor az Úr Isten kérdi az embert, akkor elérkezett az a pillanat, amikor nem lehet hazudni tovább, amikor ki kell mondani nyíltan: Jákób vagyok, a csaló vagyok, de a bocsánatodért könyörgök, Istenem. Áldj meg engem, Istenem!

Amikor úgy látta Jákób, hogy mindent elveszített, amikor az angyal kiszabadult a kezéből, akkor az visszafordult és kegyelemből megáldotta őt.

Te érezted-e már az életben, amikor nagyon könyörögtél valamiért, amikor erősen kapaszkodtál az Úr Istenbe, amikor nem akartad elengedni, amikor ki akartad erőszakolni, ki akartad csikarni tőle az áldást, amikor úgy látszott, hogy hiába minden ima, minden könyörgés, és amikor már-már úgy érezted, hogy mindent elveszítettél,

akkor egyszerre „magától megnyílt az ég” (Reményik Sándor), és megérezted, hogy megáldott az Úr. Akkor tanultad meg, hogy mi az a kegyelem, mi az a bocsánat. Amikor már semmi sem segíthetett rajtad, amikor már összetörtél, amikor már belepusztultál, amikor tönkrementél, akkor átölelt Isten, s te megérezted, megtapasztaltad, hogy jó az Úr, és hogy elmossa minden bűnöd.

Isten angyala azt mondja Jákóbnak: Ne legyen ezután a te neved Jákób, azaz Csaló, „hanem legyen Izráel, mert küzdöttél Istennel és az emberekkel, és győztél”.

Izráel azt jelenti magyarul: Istennel harcoló!

Ebben a pillanatban változott meg a Jákób élete. Többet nem tudott csaló lenni. Istennel harcolóvá lett. Harcolt Istennel, de nem Isten ellen, harcolt önmaga ellen és győzött. Nem ő győzött! Isten győzött!

Amikor győzni tudunk a bűnökön, akkor sohasem mi győzünk, akkor mindig Isten győz. Amikor a Jabbók révénél győzött Isten, akkor abba a küzdelembe Jákób belesántult. Egész életében sánta maradt. Ahol megérintette az angyal, ott valami örökre összetört, valami örökre elromlott. Ez kellett ahhoz, hogy megépüljön, megszülessen benne az új ember.

Igy van ez a mi életünkben is. Amikor találkozunk Istennel, amikor mi is ott vagyunk a Jabbók révénél, amikor érezzük, hogy a gázlókon most át kell mennünk, hogy most mássá kell lennünk, amikor egyedül maradunk, amikor könyörgünk Istenhez és találkozunk vele, amikor megáld minket és megérinti a szívünket, akkor valami mindig összetörik az életünkben.

Azt mondja a Szentírás, hogy az óember az. De az óemberrel együtt sokszor más is összetörik bennünk. Egy időre talán megrendül az egészségünk, vagy összetörik a békességünk, vagy életünk külső körülményei változnak meg és sebhely marad a lelkünkön. De drága sebhely ez! Ó, milyen boldog volt Jákób, amikor biccentéséről mindig visszagondolt arra az éjszakára, amikor Jézus ósatyjává tette Isten, amikor ott a Jabbók révénél megáldotta és új nevet, új életet adott neki.

Engedd, hogy benned is összetörjön az óember! Az, ami nem oda való, az, amit nem lehet átvinni a Jabbók révén, az, amit nem lehet majd átvinni az üdvösségbe sem. Add oda a szívedet, hogy az óember benned is összetörjön. Ha van hited, ha nincs erős hited, ha ingadozó és kevés hited van, akkor is merd megharcolni ezt a harcot, a hit szép és nemes harcát, ahogy mondja Pál apostol. Merj belekapaszkodni az Úr Istenbe, és merd azt mondani, amit Jákób mondott: Uram, üss, sántíts meg, törj össze, de én nem bocsátlak el téged, amíg meg nem áldasz engem!

És akkor majd te is el fogod nyerni azt az áldást!

Úgy folytatódik tovább az Ige, hogy amikor az angyal megáldotta Jákóbot, akkor azt a helyet elnevezte Peniélnek. Peniél azt jelenti magyarul: az Isten arca.

Nem csak ott volt Peniél, hanem Isten arca mindenütt ott van, ahol egy büszke szív megtörik Isten előtt, ahol egy lélek meglátja Istent, ahol összetörik bennünk az óember és megszületik az új ember.

Peniélnél, amikor a nap felkelt, Jákób sántítva elindult, de boldogan indult el Ézsau felé.

Ez az Ige úgy kezdődött, hogy este lett, lement a nap, és előreküldve az ajándékokat, remegő szívvel azt mondta magában Jákób: talán kedvet találok az én testvérem előtt. Most úgy végződik be, hogy felkelt a nap, és Jákób boldogan és bizakodva elindult Istennel.

Mi már tudjuk: ahhoz, hogy Jákób elindulhasson, ahhoz, hogy mi is elindulhassunk, az kellett, akiben nem csak valami tört össze, hanem akinek a keresztfán az egész teste megtöreték, hogy megtöretett testének áldozatában a mi gögös szívünkben is összetörjön és az ő feltámadása erejében a mi életünkben is feltámadjon az új ember. Mi most is reá nézünk, s ha reá nézünk, akkor itt vagyunk Peniélben. Felkel a nap, és mi elindulunk őtána, elindulunk egymás felé, hogy találkozzunk vele, hogy testvérként találkozzunk egymással. Ámen.

Jákób találkozása Ézsauval

Alapige: 1Mózes 33,1-16

Bibliolvasás: 2Korinthus 5,11-21

Ez a szép, megindító találkozás a Jabbók nyugati partján játszódott le. Amíg Jákób erre a partra érkezett, sok minden történt vele. A másik parton egész éjjel tusakodott Istennel, a látomásbeli angyal megillette, belesántult, összetört, de lelkében azzal az isteni illetéssel és érintéssel jött el erre a másik partra. Azért olyan szép az ezen a parton lejátszódó történet, mert ezen a parton már egy másik Jákób áll, nem az, aki elindult a túlsó part messzeségéből. Sok mindent otthagytott a túlsó parton. Otthagyta büszkeségét, fondorlatait, otthagyta csalását, otthagyta felfokozott önértését. Sok mindent otthagytott a másik parton. Lehet, hogy az egészségéből is otthagytott egy darabot, de erre a másik partra mégis gazdagon érkezett, mert erre a partra a szívében hozta az Úr Isten illetését, érintését, mert erre a partra magával hozta a mindent legyőző szeretetet és az Istennek való engedelmséget. Ezért más az élete ezen a parton.

Nekünk is meg kell érkezünk egyszer a másik partra. Nekünk is sok mindent ott kell hagynunk életünknek az egyik partján. Ott kell hagynunk sok gyűlöletet, sok káromkodó beszédet, sok önzést, sok szeretetlenséget. Nekünk is egyszer meg kell érkezünk a másik partra, amit igazi keresztyén életnek hívnak. Nekünk is egyszer úgy kell megérkezünk arra a túlsó partra, hogy a szívrünkben hozzuk az Istennel való találkozás nagy élményét, mindent elsöprő szeretetét és bocsánatát. Milyen jó lenne nekünk is egy ilyen szép partra érkezni, ahol végbemennek a szeretet nagy találkozásai.

Az előző versből tudjuk, hogy Jákób arra is gondolt: lehet, Ézsau még tartja a régi fogadását s halálra keresi őt. Le fogja vágni az egész seregét és őt magát is. Tudja, hogy jön négyszáz felfegyverzett férfival, de a Jákób életében már eldőlt, hogy az ő számára az életnél is fontosabb a szeretet. Neki nem érdemes többé élni, ha tovább gyűlölik egymást. Odaáll Ézsau elé, s vagy bocsánatot nyer, vagy elveszti az életét.

Abból, ahogy beosztja a maga kicsi seregét, látszik, hogy kit szereti jobban. Elöl állítja a szolgálókat, azután Leát, azt a feleségét, akit ráerőszakolt az apósa, akit nem szeret annyira, és annak gyermekeit, aztán leghátul állítja Rákhelt, a szeretett asszonyt, akiért tizennégy évig szolgált, és Józsefet, aki tőle származik, hogy ha jön a gyilkos Ézsau, akkor Rákhel és József tudjanak elmenekülni. A régi Jákóbtól azt váránánk, hogy ő álljon leghátul, de Jákób már ájtott a Jabbók révén, és belőle már Izráel lett, ezért nem hátra áll, hanem előre, a szolgálk elé, hogy ha bosszúvágytól égve jön Ézsau, akkor először az ő meztelen szívét érje a fegyver, és hogy a többiek tudjanak elmenekülni.

A régi Jákób hátul állt volna. A régi Jákób mindenkit maga előtt küldött volna, és ő lett volna az utolsó, aki veszélybe kerül, de az új Jákób már nem ezt teszi! Azt a régi Jákóbot otthagya a túlsó parton, neki most előre kell állnia!

Vajon te tudsz-e mindig elöl állni? Vagy meghúzódnak ügyesen a kifogásaink mögött, a mások élete mögött, és azt várjuk, hogy a másikat érje először a szidás, a baj, a könny és a fájdalom, hogy mi majd könnyen elmenekülhessünk? Megérett-e a szívrünk arra, hogy ha vétkezünk, akkor elöl álljunk, elöl, az Úr Isten színe elé, és elöl, az emberek színe elé, és merjük azt mondani: először engem érjen a csapás, mert én vétkeztem ellened, Istenem, és én vétkeztem ellened, testvérem? Tanulhatunk ezen a parton Jákóbtól, akinek az életén eddig olyan sokszor megbotránkóztunk.

Amikor látja a fegyveres férfiakat, elindul Ézsau felé. A régi Jákób lehet hogy megfutamodott volna vagy kihúzta volna a kardját. Ez az új Jákób hétszer földig hajol a bátyja előtt. A hetes szám szent, a Szentírás szent száma, és azt jelenti, szentül, tökéletesen, igazán. Jákób most szentül, tökéletesen, igazán meg akar hajolni testvére előtt, egészen a földig. A régi Jákób ott a túlsó parton nem hajolt volna meg, kifogást keresett volna, igazolta volna magát, meg akarta volna tartani minden csalása ellenére

emberi méltóságát a testvérével szemben. Ez az új Jákób otthagyta a büszkeségét a túlsó parton, ennek az életében már többet ér a bocsánat és a szeretet. Milyen szép, ahogy elindul a testvére felé.

Úgy énekeltük az előbb: „Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van.” Ez a csodásan működő Úr Isten elvégezte közben Ézsau szívében is a nagy változást, eltörölte életéből a bosszúvágyat, és beleoltotta a szeretetet. A négyszáz fegyveres férfiúnak az élén Ézsau szívében most megmozdul valami, és amikor látja a feléje közeledő testvérét, előreszalad. Nem várja be méltóságteljesen, míg a másik odaér és bocsánatot kér. Nem kiáltja: fegyverre, férfiak! Megmozdul valami a szívében, valami, aminek lehet hogy sokat próbált parancsolni eddig és mindig sikerült is neki legyőznie, mert leszorította a gyűlölet és a bosszúállás vágya, de most az Úr Isten nagygyá tette a szívében, és így egyszerre ellenállhatatlan erővel kimozdítja méltóságteljes helyzetéből, elkezd futni a csaló testvér felé, magához öleli és mindketten sírnak.

Mennyi minden van ebben a sírásban! Mennyi öröm és boldogság, mennyi bocsánat, mennyi szeretet. De benne van húszévnyi eltékozolt élet. Mert most találkozott Jákób és Ézsau ezen a parton, és ebben a boldog és fájdalmas sírásban újra egymásra leltek és újra megtalálták egymást, de örökre elveszítették azt a húsz évet, ameddig nem indultak el egymás felé! Milyen jó lenne, ha így tudnánk indulni mi is. Ha a Jákóbok és az Ézsauk, a megcsaltak és a csalók, a gyűlölködők, a bosszúállók és a bocsánatot kérők így tudnának egyszer egymás felé sietni. Hogyha egyszer úgy éreznénk, hogy bennünket is indít Isten; ha egyszer mi is elindulnánk egymás felé, te is haragosod felé, én is haragosom felé; ha hétszer földig hajolva, mint Jákób, nem várva meg, amíg hozzánk ér a másik, hanem a szeretet szent, nagy sodrásában elébe futnánk és felemelnénk őt. Mennyi függ sokszor egy lépéstől! Mennyi minden függött a Jákób első meghajlásától, mennyi függött az Ézsau első lépésétől, amit már nem lehetett visszacsinálni, nem lehetett újra haragra változtatni, amiből kisütött, kiforrósodott, kivilágolt a szeretet, amikor már szaladni kellett egymás felé és boldog zokogással át kellett ölelni egymást. Azért ilyen szép ez a történet, mert azon a parton, az Isten partján történt, amikor a gyűlöletnél nagyobb volt a szeretet, amikor az önzésnél nagyobb volt az Istenre való hallgatás, amikor meg tudták tenni az első lépést egymás felé. Te megtetted-e már?

Lehet, hogy megtettük, megtesszük, amit Jákób. Lehet, hogy rosszul élünk valakivel, gyűlölünk valakit, messze vagyunk az Úr Istentől, s így telnek a hetek, a hónapok, az évek. Így telik el tíz év, így telik el húsz év. Aztán egyszerre belenyilallik valami a szívünkbe, egyszer meghajlunk mélyen Isten és a másik előtt, egyszer futva elindulunk egymás felé és Isten felé, egyszer leborulunk Isten előtt és átöleljük egymást, egyszer boldog és békés zokogással ki tudunk békülni Istennel és az emberekkel. De az elszállt tíz évet, húsz évet már nem tudjuk visszahozni, de a hiába elpazarolt esztendőket nem tudjuk már feltámasztani és visszapergetni. Ismerem egy olyan házaspárt, akik nem váltak el, de szüntelen marták egymást, majd külön éltek, aztán nagyra nőtt a gyermek. Nem sokkal keresztelője előtt költöztek először szét, de a konfirmációja előtt kibékültek. Aztán megtörve, megkóstolva a bánatot, kibékültek és szerették egymást, de tizennégy esztendő boldogság, amit fiatal életükben megélhettek volna, örökre hiányzott az életükből.

Milyen jó lett volna Jákóbnak hamarabb hazaindulnia! Milyen jó lett volna nekünk is hamarabb hazaindulni egy-egy emberi szív felé, de mindenkifelett Isten felé!

E boldog sírás után felemeli Ézsau a szemét, látja az asszonyokat és a gyermekeket, majd megkérdezi, hogy kik ezek. Jákób boldog mosollyal számol be családjáról. Már nem kell menekülnie, már nem kell féltenie, őriznie őket, mert az Úr Isten elvégezte Ézsau szívében is, hogy mindennél nagyobb legyen a szeretet.

Merj elindulni, mint Jákób! Merd hinni azt, amit énekeltünk, hogy az Úr csodásan működik, de útja rejtve van! Merd hinni azt, hogy ha valaki haragosod van és te Istentől ajándékozott szeretettel elindulsz, hogy kibékülj vele, akkor az Úr Isten elkészíti az ő szívében is a békesség útját. Merj kiállni, mint Jákób, merj előállni, merd meghajtani magad, merj leborulni előtte, hogy nagyobb legyen az egymást maró

gyűlöletnél a szeretet! Meglátod, Isten elvégzi az ő szívében is, mert Isten nemcsak Jákóbot indította, hanem Ézsaut is készítette. Mert Isten nemcsak téged figyelmeztetett ezen az estén, hanem már készít valahol egy szívet a számodra is, ahol majd újra otthon leszel. Téged is vár már egy szív, nagyon régen vár egy mennyei szív, a Jézus Krisztus szent szíve, hogy újra otthon légy benne!

Ézsau megkérdezi Jákóbot: „Mire való ez az egész sereg, melyet elől találek?” Amikor elmondja Jákób, hogy mindezeket ajándékba küldte, hogy kedvet találjon az ő szeme előtt, akkor csodálatosképpen cseng Ézsau válasza: „Van nekem elég, jó öcsém, legyen a tiéd, ami a tiéd!”

Jó öcsém! Hogy lehet erre a Jákóbra azt mondani, hogy „jó öcsém”? Erre a Jákóbra, aki édesapja halálos ágyán kijátszotta testvérét, elcsalta tőle az áldást és az örökség jogát? Erre a Jákóbra, aki később is méltatlannak bizonyult, mert megcsalta az apósát? Erre a Jákóbra, akinek egész élete a Jabbók révénig szüntelen csalással volt tele? Hogy lehet erre a Jákóbra azt mondani, hogy „jó öcsém”? Ez az Ézsau, ez a durva, veres, szőrös ember, akinek a neve is agyagos, veres földet vagy szőrös embert jelent, a vérnek és az aranynak ez az embere, ez a durva lelkű férfi milyen finom tud most lenni. Mert az Úr a Jabbók révénél érintgette az ő szívet is, ezért tudja most azt mondani: Van nekem elég, jó öcsém!

Az Újszövetségben a szeretet himnusza azt mondja, hogy a szeretet mindent megbocsát, mindent elfedez, mindent eltűr, mindent eltakar! Ezt úgy mondanánk mai kifejezéssel: a szeretet nem emlékszik a sértésekre, a szeretet elfelejti a bántásokat. De ha mi még mindig emlékezünk, az azért van, mert nincs bennünk elég szeretet. Jaj lenne nekünk, ha Isten is emlékezne a mi sértéseinkre és bántásainkra. Tanuljuk meg ezen az estén ettől a durva, ettől az erdőben felnőtt, vadállatokkal harcoló Ézsautól azt mondani annak, aki megbántott: „jó testvér”. Felejtjük el mindazt, amivel megsebeztek a szívünket.

Jákób most már Izráel, mégis erőszakoskodik: nem úgy, kérlek, hanem ha kedvet találtam szemeid előtt, fogadd el ajándékomat az én kezemből, mert a te orcádat úgy néztem, mintha Isten orcáját látnám, és te kegyesen fogadtál engem. Nem úgy, kérlek, engeddd, hogy adhassak, most már nem azért, hogy fizessek neked, hanem azért, hogy megvásárolhassam vele bocsánatodat. Ingyen adad azt, Ézsau, de engeddd, hogy adhassak hálából, szeretetből én is!

Milyen boldog, milyen szép alku ez ezen a túlsó parton! Meg kell tanulnom ezen a parton úgy adni, hogy ne gondoljak többé az emberektől kapható ajándékokra, hanem hogy mindig arra gondoljak, amit már Istentől kaptam. Meg kell tanulnom ezen a parton hálából és szeretetből adni, nem azért, hogy kedvet találjak szemeid előtt, hanem azért, mert már kedvet találtam szemeid előtt, mert jó voltál hozzám, Istenem. Ezért segíts meg engem, Uram, hogy én is tudjak érdek nélkül jó lenni másokhoz, hogy én is tudjak úgy adni, hogy cserébe ne várjak semmit!

A testvéri alkudozás végén Ézsau ott akarja hagyni a szolgálait, fegyvereit, hogy védjék meg Jákóbot. Együtt akar elindulni vele, de nem lehet a gyermekek és a nyáj miatt. Jákób mindent visszautasít, azzal a boldog mondattal, hogy elég nekem, hogy kedvet találtam a te szemeid előtt. Két úton indulnak Szeir felé. Az egyik testvér gyorsabban, a másik lassabban. A por lassan elül Ézsau serege nyomában. Nem látják már egymást. Távol vannak egymástól. Külön úton járnak, de most már mégis örökre együtt lesznek, mivel összeköti őket a szeretet.

Próbáljunk mi is így elindulni. Sokszor elvált az élet, elváltak a családok belül is a gondok, a kilométerek, a fájdalmak, a különböző életpályák, sokszor elül a por egy-egy eltávozott nyomában, sokszor óriási közbevetetések vannak, egy sír az úton, az egyik még itt, a másik már az örökkévalóságban, de akik szeretik egymást, azok a külön utakon is, egymástól távol is, mégis mindig együtt maradnak, összeköti őket Isten és összeköti őket a szeretet. De ezért előbb át kell menni a Jabbók révén; ezért előbb sok mindent ott kell hagyni a másik parton; ezért előbb el kell indulni egymás felé; ezért hétszer le kell borulni; ezért előbb meg kell tanulnunk bánatosan, könnyesen és boldogan sírni, és meg kell tanulnunk azt mondani annak, aki

megbántott: Van nekem elég, jó testvérem, legyen a tied az, ami a tied! Ekkor a mienk lesz ez a boldog út, melyen külön, de mégis egymással és a mi Istenünkkel örökké együtt menetelünk a mennyek országa felé. Ámen.

Gálfy Zoltán

Száműzött szarvas...

Alapige: Zsoltárok 42,1-12

Bibliavetítés: Apostolok cselekedetei 8,6-25

Milyen hangulatos képpel kezdődik és milyen csüggedt lélekkel ér véget ez az egyik legszebb zsoltár! Művészi szépsége talán épp ebben van. Elöttem a csörgedező havasi patak. A szemben lévő oldalról méltóságteljes nyugalommal inni jó a szarvas. Csend, nyugalom, senki nem zavarja. Idill a havason. És ebben az idillben pattanásig feszülnek a nyugtalanságok. Mindegy, hogy ez a szarvas a Jordán forrásvidékének hegyén, a Hermonon és annak Micár szikláján közeledik, vagy a Hargita szépségében. Mindenhol egy szimbolikus képet ábrázol, mint Kodály csodálatos zenéjében vagy Szervátiusz domborművén. Ki ez a szépséges alak?

Ismeretlen férfi az idegenben, a szórványban. Talán egy király, egy volt király, talán lévita, talán pap, vagy lehet maga a száműzött Dávid, vagy Kóráh énekes fiainak egyike. Sokakra gondoltak, akik ezt a zsoltárt, ennek sorok közötti mondanivalóját, annak titkát fel akarták nyitni. Az ember az idegenben, az ember az idegenek között, ellenséges idegenek között. Olyan szórványban, mely úgy fogja körül, mint a tenger a szigetet. Ez teszi őt magányossá.

Mi magunk vagyunk. Örökös magányunkban. Még akkor is, ha zajló sokaság vesz körül, mert igaz a kép: Párizs is a Bakony magányát idézheti, ahogy Ady érezte.

Egy bizonyos: az ismeretlen forró szeretettel gondol Jeruzsálemre, a templomra. Legyen talán egy lévita! Az ő képe áll a legközelebb hozzánk. A 20-25 000 lévita szétszórta élt az országban. Évente 2-3 hetet töltött legtöbbszörük a templom körüli szolgálatban, és az év többi idejét az akkor szerettekből élte tovább. Ezt a képet lehetségesíti az is, hogy a sorok közül az is kiolvasható, hogy beteg. Kétszer fordul elő: elcsügged bennem a lelkem és mintha zúzódás volna csontjaimban.

Ez az ismeretlen messze vetődött Jeruzsálemtől. Itt nincs Sion, nincs templom, nincs szentély, és a magányban felvetődik a kétség: Isten nincs itt a Hermon alatt, csak ott van a Sionon. Ezért szomorodik el a hangulatos kép.

Örvényben érzi magát, zuhatag van körülötte, és átcsapnak a hullámok fölötte.

A Sionon székelő Úr elfeledte őt ott az idegenek között. Gyászban jár és ellenség gyötri.

Milyen általános érzés. Mennyire a mienk! Elkerülünk valahova, és azt kell éreznünk, hogy száműzetésbe kerültünk, elfeledkeztek rólunk. Legfeljebb Jeruzsálem fogalma válik kétségessé. Távol ettől a helytől vagy a szülőfalutól. És itt van az első baj. Az a lévita vagy az a száműzött Isten, a templomot látta, érezte élete központjának. Oda vágott. Bennünk leomlanak Jeruzsálem falai, úgy, ahogy 70-ben a légiók támadása alatt leomlottak. Nem tudjuk betájolni magunkat. Nem tudjuk, hol van életünk szentélye, és ezért mi magunk tesszük fel magunknak a kérdést: hol van az én Istenem?

A szórványhelyzet soha nem volt kedves sehol. Milyen melegen és együttérzően ír Kálvin az egyik otthon maradt jogász barátjának. Tudja, hogy mit jelent idegenek között élni. Ráadásul ellenséges idegenek között. Ezt írja neki: a fontos az, hogy megmaradj annak, aki vagy. Ne add fel önmagad a körülölelő és körülmosó tengernek. Nem vagy egyedül: Isten veled van. Még akkor is, ha könny a kenyér — ahogy a 4. vers mondja.

Hogy lehet élni ebben a szórványhelyzetben?

I.

Az emlékezésben. Mire való emlékezésben? — Milyen meleggé lesz a csüggedt hang: Nagy csoportban vonultam, és ujjongó örömmel és hálaadással vezettem nagy sokaságot Isten házáig.

Előttünk áll a grádicsok tetején álló lévita, aki fogadja a zarándok sereget, megáldja őket a Sion nevében, ahogy a 128. zsoltárban előttünk áll. Ő áldást oszt, a zarándoksereg pedig énekl: béke legyen Izráelen!

Ez az ő számára a múlté. De az emlékezés valósággá teszi, és keserűségében is ajkára adja a vallomást: Kőszál az Úr! Menedék.

Nagyon keveset tudunk ennek a zsoltárnak az eredetéről. Az bizonyos, hogy még áll a templom és a magányos száműzött felé ragyog emlékezésében. Tehát a fogság előtt, a babiloni hadak pusztítása előtt vagyunk.

Lehet valóságos megtartó erővé az emlékezés?

Igen.

Erre éppen Jeruzsálem lesz a példa. Elpusztul a Sion — egyszer a babiloni hadak támadása, máskor a római légiók alatt. De a zsidóság lelkében benne marad. Leszüremkedik az emlékezés, a lélek mélyére. Templom nincs, de van Kapernaum, Tibériás és egy sor megmaradt kicsi hely, ahová szétszóródik a zsidóság, ahová magával viszi Jeruzsálemet. Ezen a ponton kell érzékelnünk Dsida Psalmus Hungaricusának megrázó mondanivalóját.

Maguk a tárgyi valóságok összeomolhatnak, a falak ledőlhetnek. A lélekben lévő valóság tovább él. És ez a valóság fogja újból felépíteni az elpusztultat. Az élet éppen úgy test és lélek, mint az egyedi ember. Ha a test összedől, a lélek veszi át a hatalmat, a megmaradást. Segíti újból életre kelni, feltámadni a testet, a realitást, a kézzel foghatót.

Íme, Jeruzsálem nem pusztult el. Tovább él a Siratófal mellett álló zsidóban, és tovább él a keresztyén tradícióban. Jelenti Babilonnal szemben a keresztyének első gyülekezetét, Siont — az egyházat.

II.

Mi a legfájóbb szórványhelyzetünkben?

Az értetlen kérdés: hol van a te Istened? Van-e Istened? — Más vagy, mint a sokaság, a körül folyó tenger, és nekünk szegezik a kérdést: A te Istened olyan, mint ez az ikon, vagy olyan, mint ez a szobor és szentkép? — Ha nem ilyen, akkor milyen és ki ő? Ha nem tudsz rámutatni: van-e egyáltalán?

Nem tudjuk, kik vették körül a Jordán forrásvidékén ezt az ismeretlen száműzöttet. De fájdalma, panasza ismerős. Íme:

Egész nap kérdezik és gyaláznak a kérdéssel, olyan, mintha a csontjaimat törnék, és kérdik és kérdik: Hol van a te Istened?

Ha te más vagy, akkor a te Istened is más.

Amikor az egy, mindenható Istent megtagadják tőlem. Azt, aki mindenkié, mert mindenki az övé.

Az ismeretlen magányos, száműzött tisztában van a válasszal: Itt van velem. Ezért tudok szólni hozzá, ezért tudok perelni vele, és milyen szépen mondja: imádság az én életem Istenéhez. Tudok imádkozni hozzá. Nagyszerű dolog Istent tisztelni a Sionon. De ő mindenütt ott van. Igaza volt Zwinglinek, amikor a zarándokok seregeit fogadta és azt mondotta nekik: nyugodtan menjetek haza, mert ő ott is ott van és utatokon is végig ott volt. Isten mindenhol ott van.

Kinek a kérdése ez? A hitetlennek, a méltatlankodó cinikusnak, a bántónak, a sértegetőnek? Annak, aki meg akar ingatni abban, hogy Isten itt van vele, hisz az ő neve Immánuel.

Ez a bizonyosság adja a száműzött reménységét.

III.

Reménység sugárzik át a magány elkeseredésén. Kétszer hangzik fel az örömeinek: Bízzál! Lesz szabadulás és visszatérés a Sion közösségébe. Lesz gyógyulás, ha beteg a száműzött.

Számunkra: lesz magunkra találás. Nem érezzük száműzetésnek a falut. Elindulunk az ismeretlen úton Gáza felé — mint Filep, a diakónus tette. Az idegen Gázában fészket rakunk, családunk lesz, és egyszerre majd elismeréssel fognak megemlékezni arról, amit teszünk. Úgy, ahogy Péter évek múlva tette Filep családjával Cézáréában, ismeretlen zsidók és rómaiak között, a helytartó pogány városában. A légiók zászlaja alatt, a római elnyomás bajai alatt. De élt és dolgozott Filep.

A végén én kérdelem magamtól: Miért csüggedsz el, lelkem? Miért nyugtalankodol? Bízzál Istenben. Lesz szabadulás, és készülj a hálára! Szükség lesz rá.

Vonatkozik ez magányos jelenünkre és életünk külsőségeit meghatározó jövődönkre. Mindig magányosan a Hermon hegye alatt bolyongunk. Kesergünk. És a kérdés ez: szomjúhozunk-e?

Honnan jön ez a szomjúságunk?

Igen, életfeltétel az ital. De melyik víz a fontos? Ott van egy korsó a samáriai asszony kezében, amire Jézus azt mondta, hogy az élet vize. Aki abból iszik, soha örökké meg nem szomjúhozik.

Nyúljunk ez után a korsó után! Ámen.

Geréb Zsolt

Vigyázzatok!

Alapige: Máté 24,42-51

Bibliaolvasás: 1Thesszalónika 5,1-11

Vigyázzatok! Ez a felszólítás határozza meg az egész igeszakaszt. ez a figyelmeztetés, mint egy szignál, újra és újra felhangzik az egymás után következő példázatokban, melyek mind Jézus visszajöveteléről szólnak. Máté evangéliumának a 24. és 25. része az igehallgató figyelmét a végső időkre, az utolsó dolgokra irányítja.

Jézus visszajövetelének kérdése, a végső idők eseményei minden korszakban foglalkoztatták a keresztyéneket. Az első századtól napjainkig jelen volt a keresztyének életében az apokaliptikus várakozás. Háborúk, természeti katasztrófák a hívők szemében olyan jeleknek tűntek, amelyek Krisztus visszajövetelének, a világ végének a közeli jövetelét jelezték. Ez a várakozás hatotta át a tanítványok szívét is. Ezért kérdezik Jézustól: „Mondd meg nekünk, mikor lesznek meg ezek? és micsoda jele lesz a te eljövetelednek és a világ végének?” (Mt 24,3) Jézus a kérdésre így válaszol: „Arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül” (Mt 24,36).

Jézus visszajövele Isten akarata szerint történik. Ő a történelem Ura, aki tettei által a világ megváltásán és újjáteremtésén fáradozik. Jézus megjelenése független minden emberi akarattól vagy tudástól. Az Úr napja éppen olyan váratlanul köszönt az emberiségre, mint éjszaka a tolvaj. Ezzel a hasonlattal a Szentírásban többször is találkozunk. A Jelenések könyvében szintén Jézus ajkáról hangzik: „Ímé, eljövök, mint a tolvaj” (Jel 3,3; 16,15). A tolvaj éjszaka érkezik, amikor semmit sem lehet látni, amikor mindenki alszik, amikor jövetelére semmiből sem lehet következtetni. A kép az Úr napjának, az ítélet napjának hirtelen, kiszámíthatatlan érkezését szemlélteti. Az Ember Fia alakjában visszatérő Jézus minden előzetes bejelentés, minden előzetes figyelmeztetés nélkül fog eljönni. A keresztyéneknek ezért az a feladatuk, hogy készen álljanak az Úr jövetelére. Ne érezzék magukat hamis biztonságban, ne éljenek olyan gondtalan és zavartalan életet, mint az özönvíz előtt élők, akik nem vettek észre semmit és nem gondoltak a küszöbön álló pusztulásra. Noé kortársai drága árat fizettek

ezért a hamis biztonságért. Akiket készületlenül talál az Ember Fia, azokat nyomban megítéli. Mivel a gyülekezet tagjai félelemmel és rettegéssel gondolnak az üdvössé-
gükre, ezért ébren várják az Úr jövetelét. Nem adják át magukat az öntudatlan alvás-
nak, hanem vigyáznak, hogy ne lepje meg őket a veszedelem. Azok, akik imádkozva
és bűnbánattal készülnek az utolsó napra, megtartatnak és felvételnek az Atyával való
közösségbe és örömbé. A hívő ember élete nem szunnyadásból, nem álmodozásból áll,
hanem állandó készenlétből. Semmi sem tereli el figyelmét, mindig készülni figyel az
élet eseményeire, és mindig készen áll arra, hogy számot adjon Urának.

Ez a készenlét nem nyugtalan, idegfeszítő, félelemmel teljes várakozás. Ez a ké-
szenlét nem a gyorsfutó, nem a Forma 1-es autóversenyző feszült várakozása, aki az
indulás előtti percekben minden idegszálával a „start” jelzésre figyel. Ez a készenlét,
az Ige alapján, a házigazda készenlétéhez hasonlítható, aki éberon vigyáz éjszaka a ház
tornácában, minden mozgásra figyel, hogy idejében észrevegye a váratlan látogatót.
Erre a készenlétre, erre a vigyázásra intette Jézus a tanítványokat a Gecsemáné kert-
ben: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne jussatok” (Mk 14,38). A ta-
nítványok rossz példája arra figyelmeztet minket, hogy a magunk erejéből nem tudunk
eleget tenni ennek az intelmeknek. A testi ember figyelmét a világ gondjai, naponkénti
izgalmai annyira lekötik, hogy nem tud az egyetlen szükséges dologra összpontosítani.
A mindennapok terhe és fáradtsága annyira igénybe veszi minden energiáját, hogy a
közönyösség hálójába esik, és így a kísértő könnyen erőt vehet rajta. Az éber vigyázás
parancsának csak az tud eleget tenni, akit Isten Szentlelke képessé tesz erre. A Szentlé-
lek ereje által figyelmünket Isten eljövendő országára tudjuk irányítani, és minden
erőnkkel azon fáradozunk, hogy készen várjuk az Úr jövetelét.

Az első példázatban Jézus vigyázásra és készenlétre inti hallgatóit. A második
példázatban kiszélesíti, részletesebben kifejti a vigyázásnak a tartalmát. Miből áll a
keresztyének várakozása, éber vigyázása? Erre a kérdésre ad feleletet a bölcs és a
gonosz szolga példázatában. Jézusnak ezt a példázatát Lukács evangélista is felje-
gyezte, aki sáfárnak nevezi a szolgát.

A példázat egy kérdéssel kezdődik: „Kicsoda a hű és a bölcs szolga, akit az ő ura
gondviselővé tón az ő háza népén?” Kire vonatkozik ez a példázat? Erre a kérdésre
kétféle feleletet lehet adni. Az első felelet szerint Jézus a nép vezetőihez kívánt szólni
e példázatban, tehát a zsidó nép vezetőire, illetve a későbbi egyház vezetőire vonatko-
zik ez a példázat. A második felelet szerint itt nem csak az egyházi vezetők, tisztségvi-
seiők megbízatásáról, sáfárokodásáról van szó, hanem általában a keresztyén ember fe-
lelős viselkedéséről, magatartásáról a Jézus visszajövele előtti időben. Máté evangé-
lista gyülekezete bizonyára így értelmezte e példázatot, és így értelmezzük mi is a mai
gyülekezetben.

Miben áll a szolga megbízatása? A ház ura a legmegbízhatóbb szolgáját a főudvar-
mesteri tisztséggel bízta meg elutazása előtt. A majordómusz feladata a példázat sze-
rint az volt, hogy a gazda távolléte alatt gondoskodjék a háznépről, idejében eledelt
adjon nekik. E szolgát nagy felelősséggel ruházta fel a gazda. A szolgatársak jólléte,
ellátása az ő hűségétől és lelkiismeretességétől függött. Egy ilyen majordómusz, egy
ilyen háznagy valóban a kulcsemberek szerepét tölti be egy közösség életében. Pál apos-
tol ilyen szolgáknak, ilyen sáfároknak nevezi az Ige szolgáit, Krisztus evangéliumának
hirdetőit, akik lelki eledellel táplálják a gyülekezet tagjait. A megbízott szolgálóhoz ab-
ban hasonlítanak, hogy ők nem a saját eledelükkel táplálják az egyház népét, hanem
azzal az eledellel, melyet a gyülekezet Ura bízott rájuk. Úgy osztják szét a rájuk bízott
lelki kenyeret, hogy mindig arra a visszatérő Úrra mutatnak, aki maga az élet kenyere,
akire szüksége van minden embernek, aki meg tud elégíteni minden éhezőt. Nem ma-
gukat prédikálják, nem a maguk emberi bölcsességét hirdetik, hanem a megfeszített
Krisztust prédikálják, az Úr halálát hirdetik, amíg eljövend. Az Ige szolgálói akkor töl-
tik be hűségesen megbízatásukat, ha idejében szólják az élet Igéjét, ha mindenkinek
akkor adják az életre tápláló kenyeret, amikor éppen szüksége van rá. Ebben az eset-
ben is érvényes a mondás: az időben adott kenyér, az időben mondott jó szó kétszer
annyit ér.

Péter levele szerint Isten nemcsak az Ige szolgálait, az egyház elöljáróit bízta meg a sáfárkodással, hanem a gyülekezet minden tagját, aki kegyelmi ajándékot kapott tőle. A mai Ige örömmel éppen itt szól hozzánk a legerőteljesebben. Isten engem is megajándékozott az ő kegyelmének az ajándékaival. Engem is alkalmasnak tart a szolgálatra. Engem is megbíz a sáfárság feladatával. Az ő szemében én is méltó vagyok arra, hogy az ő munkatársa legyek felebarátaim javára és az ő szent házának építésére. A gyülekezetben, a családban, a munkahelyemen szükség van az én segítségemre is, én is adhatok valamit, amit Istentől kaptam, én is örömet tudok ajándékozni másoknak egy biztató szóval, egy együttérző mozdulattal. Milyen jó tudni azt, hogy azokkal az anyagi és lelki javakkal, azzal az idővel és azzal az egészséggel, azzal a hittel és azzal a szeretettel, amelyet Istentől kaptam, alkalmas vagyok arra, hogy a gyülekezetet építsem, felebarátom hasznát előmozdítsam. Ki az a bölcs és hűséges szolga?

Te vagy, aki vállalod a család fenntartásának és gondozásának terhét. Te vagy, aki vállalod a gyülekezet vezetésének a gondját, aki időt szentelsz mások meghallgatására, vigasztalására és a betegek meglátogatására, aki hozzájárulsz az egyház fenntartásához.

Jézus boldognak nevezi azt a szolgát, akit a hazatérő gazda ilyen hűséges munkában talál. A bölcs szolga nem restült meg urának a várásában, nem lankadt meg a munkában, nem tölti tétlenül a várakozás idejét. A visszatérő gazda megjutalmazza a sáfárt, mert felelősségteljesen töltötte be megbízatását. Ezzel a hűséggel és ezzel az éberséggel kell nekünk is várnunk az Úr Jézus jövetelét.

A példázat második felében Jézus a gonosz szolga viselkedéséről szól. Amikor látta, hogy késlekedik a ház ura, a gonosz szolga a hűtlenség és az erőszakosság hibájába esett. Meglankadt a vigyázásban, megrestült a várakozásban és az imádkozásban. Amikor látta, hogy késik a gazda, először kétségbe vonta az ő urának a tekintélyét. Átvette a gazda hatáskörét, s elbizakodottságában ütlegelni kezdte szolgatársait, visszaélt a rábízott hatalommal, és hatalmaskodni kezdett a háznép felett. Nemcsak önállóan érezte magát, hanem kétségbe vonta az urának tekintélyét, sőt a létezését is. A várakozás ideje alatt nemcsak a reménysége lankadt meg, hanem megrendült az ő urában való hite is. Ezért esett a kísértő hálójába, ezért engedett a részegség csábításának. Aki nem veszi komolyan a gazda visszajövetelét, az elsüllyed az ilyen élvezethajhászó életbe, az csak a jelen pillanatnak él, azt csak a jelen gyönyöreire érdeklik. Eközben megfeledkezik munkájáról és megbízatásáról.

Amikor megjön a ház ura, a gonosz szolgát elmozdítja helyéről. Az ítélet mintegy elrettentő példaképpen figyelmeztet minket hivatásunk lelkiismeretes betöltésére. Ne feledkezzünk meg Jézus figyelmeztetéséről, vigyázva és imádkozva várjuk az ő jövetelének napját. Ha minket is munkában talál, mint a bölcs szolgát, jutalmat nyerünk tőle, az örök élet ajándékát. Ámen.

Imre Lajos

A Lélek bizonyágtétele

Alapige: 1János 5,6-13

Bibliaolvasás: 1Korinthus 1,18-31

A keresztyén élet legnagyobb, legmélyebb kérdése a hitbizonyosság problémája. Mi tesz bizonyágot arról, hogy az én hitem nem valamilyen elméleten, nem egy történeti tény ismeretén, nem bizonyos vallásos gyakorlatokon épül fel, hanem a kegyelemnek azon a tényén, mely történetileg Jézus Krisztusban jelentetett ki, de munkássága kétezer év óta emberi lelkekben változhatatlanul és titokzatos módon folyik? Mi bizonyítja azt, hogy ez a kegyelem nem egy történetivé vált kijelentése Istennek, mely elmém írt egy bizonyos mintát, felmutatott egy eszményt, hanem élő erő, melynek ma is van hatása az én életemre? Mi biztosít afelől, hogy az az egész örökkévaló világ, melyre vágyakozva nézek e véges földi létből, s mely egyedül képes arra, hogy a világ és az én életem küzdelmeiből kiemeljen, az a világ, melybe, úgy érzem, lelkem

legszentebb kapcsaival kapaszkodom bele, mely nélkül üres az életem, töredékesek a munkáim, hiábavaló a reménységem — hogy ez a világ nem csak egy álomország, melybe elringatom magam pihenés és felüdülés gyanánt, s mely csak kecsegtet, de azt a valóságot, azt a gazdagodását az életemnek, melyet tőle várok, nem nyújtja?

Elgondolhatjuk, testvéreim, hogy erre a bizonyosságra eljutni, ezt a bizonyoságot megszerezni, a keresztyén embernek a legfontosabb kérdése. Nem is volt kor a keresztyénség történetében, melyben, ha elrejtetten is, ha mint titkos vágyakozás, mint csöndes elmélyedő epekedés, ez a gondolat ki ne fejeződött volna. Sokszor elrejtették azt és háttérbe szorították a keresztyénség harcai a világgal, ellentétes felfogásokkal, de ez a vágy mindig égett a keresztyén ember lelkében. Hiszen e bizonyosság nélkül nincs élet, nincs megváltás, nincs kegyelem, nincs megújuló világ, nincs örök élet, nincs ha van, van egy régmúlt idő emlékeiben, de nem az én számomra.

Mi volna enélkül az én hitem? Az, ami ma a legtöbb embernek, aki nem keresi ezt a bizonyosságot, aki megnyugszik abban, hogy ezelőtt kétezer évvel történt valami érette, s hogy erről az eseményről bizonyos ismeretei vannak. Nem volna a mi hitünk Istenről más, mint olyan-amilyen tudása annak, hogy Isten él és uralkodik felettünk? Nem volna a Krisztusba vetett hit más, mint a Jézus életének, történetének ismerete, nem volna az élet más, mint keserű igavonás egy olyan cél felé, melyről nyíltan valljuk, hogy valóság, de a lelkünk mélyén mégis azt hisszük, hogy ez étellel vége mindennek s reánk az örök megsemmisülés vár?

S a mi hitünk, a mi győzedelmes, világos, meggyőző, szenvedésben és megpróbáltatásban diadalmaskodó, kísértések között állhatatosságot tanúsító, az örökkévalóság felé kiterjesztett szárnyakkal repülő hitünk nem volna egyéb, mint egy amerikai fró, Fosdiele is így állítja, egy nagyszabású kockázat, mikor mindent, egész földi életünket, minden reménységünket rátesszük arra a gondolatra, hogy amit hiszünk, az igaz? Nincs itt szó arról, hogy milyen rettenetes megsemmisülés következne be abból, ha e kockázatban veszítenénk. De ez a gondolat kétségtelenül már egymagában is labilissá teszi az életünket. A bizonytalanságnak, a lehetőségeknek, a kétértelműségnek egész özönével árasztja el a lelket, megbénítja annak erejét és csüggeteggé teszi azt. És a modern embernek az a nagy betegsége, testvéreim, hogy ez a bizonyosság hiányzik belőle. Nem tudja és nem akarja elismerni azt, ami föltétlen, megalkuvást nem tűrő. Ezért lesz egész élete kapkodó és határozottság nélküli. Kapkod egy-egy világnézethez, mely újnak és szépnek tűnik előtte, s azt hiszi, hogy ez vallás. Kapkod társadalmi elméletekhez, melyek úgy tűnnek fel, mintha megoldanák az élet kérdéseit, s azt hiszi, hogy ez az erkölcs. Kapkod bizonyos gyakorlatokhoz, egyszerre csak jön egy divathullám, és járja hol a templomot, hol a szellemidézés hajlékait, s azt hiszi, hogy ez istentisztelet. De bizonyosság nincs sehol. Az egész egy nagy relativizmus, egy nagy kockázat, melyben elfecsérlődnek a lélek javai és elfut az élet.

Hol a bizonyosság? Hol van az a bizonyágtétel, az az erő, mely a hitet élővé teszi bennem és megragad? Elméleti bizonyságokat hiába keresünk. Ahol az elméletek változtatják egymást, paradoxonokká lesznek, ellentmondanak egymásnak. Az egyházban? Az előírásokat, parancsokat ad, gyakorlatokat, szertartást követel. Lemondhatunk a saját vágyainkról és alkalmazkodhatunk hozzá, de ebből sem származik erő. Szegény vágyakozó, kereső lélek, összetört szív, aki nem talál sz bizonyosságot a világban, aki nem mersz közeledni Istenhez, akit a világ elméleteinek köde eltakar és vakká tesz, aki a homályban és bizonytalanságban jársz, jer, íme, bizonyosságot tesz előtted Isten Lelke, az a Lélek, mely működött a világ teremtésében, mely adatott Krisztusban, s amely diadalmas erővel ragad téged is feléje. A Szentlélek bizonyágtétele az a sarkpont, mely körül a mi hitünk világa forog, ez az a fundamentum, melyre építhetünk. Ez tárja fel előttünk Isten világát, a kegyelem diadalát és a reménység megvalósulását. Ez ami által Isten bizonyosságot tesz a maga kegyelmének gazdagságáról a mi lelkünkben.

Isten Szentlélek által tesz bizonyrágot elöttünk az ő kegyelméről. Meggyőzően mondja az apostol: Ha elfogadjuk az emberek bizonyrágtételét, Isten bizonyrágtétele nagyobb. Mi az, amivel akkor bizonyrágot tettek az emberek maguk mellett? Az a világ az elvont elméletek világa volt. A legkülönbébb theologiai és filozófiai elméletek és világnézeti irányzatok találtak követőkre, akik mind bizonyították a maguk igazát. És ez a bizonyítás emberileg nézve kifogástalan is volt. Egymás mellé sorakoztatott történeti jelenségek vagy következetességgel egymásból folyó szemei egy logikai láncnak, egy következtetésnek, titkos tanok és gyakorlatok, melyeket elragadtatott állapotában hozott a lélek, elég bizonyítékok voltak az emberek számára mindaddig, míg ezeket az élet való világánál nem vizsgálták. De mikor rájuk sütött a valóság napja, meglátszott, hogy mindezek, melyeknek büszke célja a világ fölé való emelkedés, az ember isteni hivatásának és lényegének bizonyítása volt, hiábavalók. Egy emberi élet sem volt, melyben megújulást teremtettek volna, egy lélek nem volt, melyet a föld nyűgéből ki tudtak volna szabadítani. S az emberi bizonyrágtétel, emberi bizonyíték mindig ilyen. Ma is jelenségekkel, elméletekkel bizonyítanak az emberek, s ma sincs lélek, kinek ez megnyugvást és békességet adna.

Azért az Isten bizonyrágtétele az ő Lelke. Emberi elméletek helyett tényekkel bizonyít, örök és letagadhatatlan tényeivel az ő szellemének. Jelenések és következtetések helyett örökkévaló törvényekkel, melyek igazsága és kötelező volta nyilvánvaló minden bizonyítás nélkül is. Tudósok rég megdöntötték azt, hogy Isten teremtette a világot, s hibátlan következtetésekkel mutatták ki annak fejlődesi történetét; Isten nem vitázik velük, hanem naponként gondviselő szeretetével bizonyrágot tesz az ő teremtői munkájáról. A természettudomány apróra megvizsgálta az emberi szervezet működését, és annak jelenségeiből megállapította, hogy abban nincs nyoma a léleknek, a lelki élet csak tükröződesé a testinek; Isten egyetlen érvet sem hoz fel ennek megcáfolására, de megújulást, erőt, békességet ad az embereknek, s e megújuló lelkek nyomán készít egy új világot. Ezért mondja János apostol, hogy „a lélek az igazság”. Nem olyan igazság, amit az emberek keresnek, amit bizonyítani kell, amit meg kell támasztani érvekkel és magyarázatokkal, hanem az az igazság, melynek ereje a tapasztalásban van, s mely egyszerre ragadja meg az embereket. Ez a lélek nem szorult arra, hogy gyarló emberi értelemmel bizonyítgassák igazságot és erejét, titokzatosan hat lélekből lélekbe, fölemel, vigasztal, bátorít, ítél, diadalmaskodik, s te, akit megragadott ez az erő, tudod, hogy ez a lélek igazság, hűség, szeretet.

„Hárman vannak, akik bizonyrágot tesznek a mennyben, az Atya, az Ige és a Szentlélek, és ez a három egy” — mondja a textus. Ezt a verset sokáig használták a Szentháromság titkának bizonyítására, mikor ismét olyan korszakot élt a keresztyén egyház, hogy benne a magyarázat és következtetés kezdett bizonyítani és nem a Lélek. Pedig ezt a verset is csak a Lélek bizonyrágából lehet megérteni. Mert a Lélek mutatja meg nekünk Isten kegyelmének egész gazdagságot. A Lélek mutatja meg az Atyát, akinek gondviselő munkáját, üdvözítő akaratát csak általa ismerhetjük meg. A Lélek bennünk lakozó bizonyrágtétele bizonyítja elöttünk, hogy Isten a mi Atyánk, aki kiválasztott minket a világ teremtése előtt, hogy az ő gyermekeivé tegyen. Küzdött és tusakodott velünk és érettünk, fölemelt és lesújtott, szenvedésekkel halmozott el és megvigasztalt, átvezetett sikereken és kudarcokon, összetört, megalázott, hogy benne megtaláljuk életünk diadalát és erejét. Talán megpróbáltad megtalálni másképpen is Istent? Tudományos elméletekben, a természet csodáiban, emberi alkotások dicsőségében? Ó, ezek meggyőzhettek arról, hogy kell lennie valakinek, akinek akaratától függ a mindenség, de lényegét, mivoltát homályban hagyták előttd. Kereshetted vallásos gyakorlatokban, mint Luther, a szenvedésteljes küzdelem éjszakáiban, ragyogó templomokban — ezek mind azt mutatták, hogy van valaki, akihez mindenki vágyik, akit minden keres, de nem mutatták meg, ki ő. Ezt csak a Lélek mutatja meg, róla csak az tesz igazi bizonyrágot, akit megragad az a tapasztalás, hogy az ő lényege a szeretet, s

hogy ő neked Atyád. Az a lélek, mely által epedve kiáltja a szeretetre vágyó ember: Abba, szerelmes Atyám!

Aztán a másik, amit ez a vers mond: ez a Szentlélek tesz bizonytságot a maga munkájáról. A Lélek mutatja meg neked azt, hogyan munkálkodik Isten a te életedben mint üdvösségre nevelő erő. Pál apostol így ír a korinthusiakhoz: „Mi nem a világ lelkét vettük, hanem az Istentől való lelket, mely megmutatja, miket ajándékozott nekünk Isten.” A világ lelke nem mutat semmit. Talán megpróbáltál ezzel is behatolni a te életed megértésébe? A hiú bölcselkedés lelkével, mely nagynek és dicsőségesnek látja az ember minden gyarló munkáját, isteninek lát mindent és hiú önzésében örökkévalónak tartja munkáit? Ez a lélek csak azt tudja, hogy a világon szenvedés és halál van, de nem ismeri a vigasztalás és örök élet evangéliumát, csak arról beszél, hogy van gonosz, de nem tudja letörölni azt, beszél haladásról, de nem látja annak célját. Homályban marad egyének és nemzetek élete, bizonytalan jövődjé, mert a világ lelke csak ezt a világot tudja megismerni. Nyomorult, szegényes bizonytságtétel! Mennyivel más az, amiről a Szentlélek tesz előtted bizonytságot! Mikor Isten Lelke kezd működni benned. Először nyomorultnak, szegénynek és mezítelennek mutat, hogy aztán általa felékesíthesd magad az új ember drága ruházatával. A bűn és nyomorúság mélységeiből emel a Lélek Isten gyermekeinek dicsőségére. Mélyebbé és gazdagabbá teszi lelkedben a kegyelem erejét, megszenteli vágyaidat, megdicsőíti munkáidat és feltárja előtted Isten világát, a kegyelem világának csodás titkait. Istenhez vágyó, atyai kezére omló imáidban a Lélek bizonytságot tett önmagáról.

És a Lélek tesz bizonytságot előtted arról, hogy mindez a kegyelem, ez a drága ajándék, melyet a mi Atyánk ad és teljességre viszi bennünk az ő Lelke által, megvalósult, testet öltött. Az, Ige testté lett. Mit tud a világ bölcsessége mondani Jézusról? Elmondja róla, hogy nagy tanító, aki szegényen született és szegénységben élt, akit halálra vitt és keresztre szegezett az emberi gonoszság; elmondja, hogy élete tiszta volt és szent, mindig kész a szeretetre, hű Istenhez, igaz és kegyelmes az emberekhez, elmondja, hogy miként vette körül szeretetével a nyomorultakat, hogyan támogatta a gyöngét, s hogy élete, tanítása és halála örök példát nyújtott az emberiségnek, örök utat mutatott, melyet felülhaladni senki sem fog. Ő, de mi hasznom van nekem a példából, melyet utánozni nincs erőm, bámulhatom az utat az isteni magasságokba, ha nem tudok járni rajta, s a Jézus tanításának fensége lehet előttem megközelíthetetlen esemény, magasan ragyogó csillag, ahová el nem juthatok. Beburkolhatom vágyam és akarásaim ködébe, reménységeim, eszményeim fellegébe, alkothatok belőle örök ideált, ha magam a földön csúszom s talán csak álmaim vihetek közelébe. Minél dicsőségesebb egy ilyen eszmény, annál távolesőbb, minél ragyogóbb, annál kétségbeejtőbb, minél fenségesebb, annál elriasztóbb, mert ragyogása és dicsősége csak a magam szegénységét és nyomorúságát teszi még rettentőbbé.

Ezért hivatkozik az apostol arra, hogy „Jézus, a Krisztus az, aki vér és víz által jött”, hogy ettől a két veszedelemtől óvjon bennünket. Óvjon attól, hogy Krisztusban csak az emberi élet fennen ragyogó eseményét lássuk, s ne a kegyelem történeti megvalósulását, aki adni is tudja azt az erőt, amire szükségünk van. Ezért mondja, hogy a víz és a vér, ami által jött Jézus, az ő történetiségének bizonyítéka. Nem csak egy fenn ragyogó esemény, a spekulációk és dogmák ködébe burkolt ideál, hanem a testté lett Ige, akiben Isten kegyelme kilépett az örökkévalóságból és itt élt közöttünk. Ő, testvérem, aki eddig Krisztusban egy elvont igazságot, egy hittételt vagy egy régi legendát láttál, meglátod-e, hogy azért volt az életed üres, azért volt a lelked reménytelen, mert nem gondoltad meg, hogy ez a kegyelem itt élt, itt a földön járt, született, szenvedett és meghalt, s mert a lelkedben egy üres ábrándképhez ragaszkodtál, nem pedig a szenvedő, gyógyító és feltámadott, az élő Jézus személyéhez? Ha egyszer elolvasod földi életének felséges történetét az evangéliumokból, akkor látod meg, hogy a Lélek bizonytságot tesz a testté lett kegyelemről, kinek dicsőségét láttuk mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, ki teljes vala igazsággal és kegyelemmel. S míg a régi legendák vagy dogmatikai spekulációk Krisztusa hideg csillagfény a világosságra vágyó lélek számára, addig a történeti Jézusban megjelent kegyelem

olyan, mint a nap, mely a szíveket fölmelegíti, világossá teszi és arra serkenti, hogy világítsanak a tőle kapott fényvel.

„Ez az, aki víz és vér által jött, Jézus a Krisztus. Nem csak a vízzel, hanem a vízzel és a vérrel.” A víz és a vér. A Jordán vize, mely összecsapott a megkeresztelkedő Jézus feje fölött, s a vér, mely a Golgotán hullott drága testéből, arról tesznek bizonyosságot, hogy az ő élete megváltó élet, halála megváltó halál. „Így kell nekünk tisztünk minden igazságát betölteni” — hárítja el a János tiltakozását. És ugyanez a hang szólal meg a Gecsemáné gyötrelmeiben: „Atyám, ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogyan te.” A víz és a vér, az engedelmesség két szimbóluma, egy engedelmes élet kezdetén és végén. Ő, ez több, mint tanító, több, mint a legnagyobb próféta, több, mint a világ minden bölcsének eszményképe, ez az engedelmes Fiú, aki az ő Atyja akaratából él és meghal. Ez a szenvedő és keresztre szegezett Megváltó, kinek élete az engedelmesség élete és halála az engedelmesség halála. Ez nem példakép, nem ideál, nem eszmény, ez maga az erő, a kegyelem, a diadal. Alázatos és mégis dicsőséges élete nem csak példaként világít előttünk, hanem mellénk áll leveretésünkben, magához ölel fájdalmainkban, átszegezett kezét a lankadó felé nyújtja, és vezet, amerre mennünk kell. Engedelmes életének két szimbólumát, a vizet és vért reánk hagyta. Azt a keresztségben, ezt az úrvacsorában. Azt, hogy megtisztítson, megújítson, emezt, hogy bűneinket és gyarlóságainkat elmossa nemes vére hullásával.

Nem csak víz által jött, mert tudta, hogy megtisztulás nincs bűnbocsánat nélkül, és a kiválasztott lélek csak a kegyelem által szentelődhetik meg. És mind a kettőt ez a Lélek teszi teljessé. Bennünk az ő Lelke uralkodik, az engedelmesség és alázatosság diadalmas Lelke. És amint a Lélek bizonyosságot tesz az Atyáról, az ő testté lett Igéjéről és munkájáról mibennünk, az újjászületés fürdőjében és a bűnbocsánat vacsorájában az ő Lelke adja a kegyelem pecsétét. Így hárman vannak, akik bizonyosságot tesznek a földön: a Lélek, a víz és a vér, és ez a három a Lélek által egy.

II.

Ne gondoljuk azonban egy percig sem, testvéreim, hogy ez a bizonyágtétel, melynek felséges tényeit csak erőtelen szóval lehet leírni, kielégítő, ha róla csak tudunk. Ne gondoljuk, hogy egy elméleti meggyőződés vagy egy tudomás elégséges arról, hogy egy ilyen bizonyágtétel van. Mindez rajtad nem segít, s az életedet éppoly üresnek és bizonytalannak hagyja, mint előbb volt, ha el nem fogadod azt. Isten lelke itt jár, kiárad ebben a világban. Megérint lelkeket, s azok egyszerre világítani és ragyogni kezdenek, rávilágít emberi életekre, s azok megtelnek örömmel és békességgel. De ehhez egy felfogó készülék, egy elfogadó erő kell, egy bár remegő, de kinyújtott kéz kell, mely az isteni élet áradata elé odatartja magát, hogy azt felfogni igyekezzék. Ez a kinyújtott, esegő kéz, ez a vágyakozva repeső kar a hit, mely eszköze annak, hogy a kegyelemben részesüljünk és a bizonyágtételt elfogadjuk. A keresztyén ember megrendülve és mélységes alázattal ismeri el, hogy ez sem tőle származik, mint ahogy minden, ami bennünket összeköt Istennel, csak az ő végtelen kegyelméből veheti eredetét, de ez a vágyakozás, a hozzája való epekedés bár nem érdem és nem számítható annak, mégis a mienk és elengedhetetlen feltétele a bizonyosságra való jutásnak.

Azért figyelmeztet az apostol: „Aki hisz az Isten Fiában, bizonyágtétele van önmagában.” A Szentlélek bizonyágtételét tehát a Krisztusban való hit által fogadhatjuk el. Amilyen mély és igaz a mi hitünk Krisztusban, olyan világos lesz előttünk ez a bizonyágtétel, és olyan erővel ragad meg ez a kegyelem. Első pillanatra — a világi bölcsesség és okoskodás szemével nézve — ez olyan ellentmondás, melyből lehetetlen kigázolni. A Szentlélek bizonyosságot tesz Krisztusról, s ezt a bizonyágtételt mi hitünkkel ragadjuk meg, másfelől azonban a Krisztusba vetett hit az, amiben ez a bizonyágtétel valósággá válik számunkra. Az emberi gondolkodás, mely megszabott formák között szokott lefolyni, megáll ennél a tételnél, és nagyon világosan bebizonyítja, milyen nagy ellentmondás rejlik abban a gondolatban, hogy Szentlélek bi-

zonságtétele is és következménye is legyen a hitnek. De a keresztyén hit igen sok ténye épül fel ilyen ellentmondáson.

Ha a keresztyénség csak elmélet, csak teoretikus világnézet volna, bizonyára rég megsemmisítik az ellentmondások. De szerencsére egyáltalán nem az, s így ezek csak azt bizonyítják, hogy az emberi gondolkozás véges köntösébe a vallásos élet nagy tényeit nem lehet beszorítani. Nem is bizonyítgatom előttetek, testvéreim, ennek a gondolatnak az igazságát a régi korok elavult bölcseivel, hanem csak arra hivatkozom, amire az apostol: aki hisz az Isten Fiában, bizonságtétele van önmagában. Akit megragadott a Krisztus ellenállhatatlan ereje, aki megtapasztalta áldó hatását és diadalát magában, annak ez minden elméletnél boldogabb és meggyőzőbb bizonságtétel arról, hogy Isten hogyan kelti fel bennünk a hitet és hogyan teszi azt bizonyossá a maga ereje által. Boldog, szent bizonságtétel, mikor ő megragad kegyelmével minket és mi megragadjuk hitünkkel őt. Mikor kiárad reád a végtelen kegyelem. Mint távolról zengő atyai szó hat a szívvedhez Isten hívása, s fáradt és törődött lelked figyel a drága hangra. Először tapogatózva, tévetegen nyújtod vágyó karjaid az édes hangok felé, majd ismerősebb és kedvesebb lesz a szó, s bár körülötted homály és köd borong, te mintegy öntudatlanul, mintegy álomban indulsz feléje. Lépteid szilárdab-
bak, és utad iránya határozottabb lesz, a fényesség, mely átdereng a homályon, minden lépésnél jobban és jobban űzi el azt, a világ zaja mind távolabbról hat és mind kevésbé zavar, egész lelked elfoglalja a vágy: neked oda kell jutnod Isten elé! Sietve vetkezed le, ami akadályoz, bünt, világi gondokat, félelmet és a világ javaihoz való ragaszkodást, s e súlyok lehulltával bátrabbá válik haladásod. Egyszerre reád világít a fényesség egész árja, s te fejed lehajtod a kegyelem rád zuhogó áradata alatt: megragadott a Krisztus, s te megölelted őt buzgó hiteddel, melyben bizonyosságot, megújulást, erőt adott. Íme, a keresztyén élet nagy paradoxona a tapasztalásban boldog valósággá vált, a te hitedben bizonságot tett a Lélek a kegyelemről.

Mint mondja az apostol: „aki nem hisz az Istennek, hazuggá tette őt, mert nem hitt az ő bizonságtételében”. Ó, testvérem, ne érjen téged e rettentő vád! Hazuggá tenni Istent, aki bizonságot tett a maga kegyelméről, aki a maga igazságát adta nekünk Jézusban, azáltal, hogy nem hiszel ennek a kegyelemnek, nem bízod reá, elutasítod és hiábavalóvá teszed azt — ez az a bűn, amit Szentlélek ellen való bűnnek nevez Jézus, s amelyről azt mondja, hogy számára nincs bocsánat sem ezen, sem a másvilágon. Lehetsz gyöngö, tévedő, bűnös, van reménység, ha hiszel ebben a kegyelemben s bűneid fertőjéből és életed tévelygéseiből felnyújtod esdő kezéd feléje: még nem vagy elveszve. De lehetsz külsőleg igazságos, lehetsz jó, lehetsz szeretetteljes, rakva szép és dicső tulajdonságokkal, lehetsz elragadtatva a magad nagyságától: ha a kegyelemben nem hiszel, veszve vagy, s minden dicsőséged csak veszedelmedre van. Mert az az igazi megújulás kezdete: hinni ennek a bizonságtételnek és alázatosan elfogadni a Krisztusban kijelentett üdvöt.

És ennek a hitnek a gyümölcse az örök élet. „Ez az a bizonságtétel, hogy örök életet adott nekünk az Isten.” Abban a korban, melyben e sorokat írták, az örök élet problémája foglalkoztatta az embereket. És János apostol, annak a kis gyülekezetnek, melyhez levelét írta, elmondhatta, örök életet adott nekünk Isten. Milyen diadalkiáltás volt ez abban az időben, midőn világok omlottak össze, társadalmak züllöttek szét, emberi életek semmisültek meg, s veszni látszott minden, ami drága. Milyen diadalkiáltás ma az életre, a gazdagabb és teljesebb életre törekvő, próbák és nyomorúságok között szenvedő népnek, mely megszokta, hogy máról holnapra él és bizonytalanságban jár: örök életet adott nekünk az Isten. Bizonságot adott a Lélek által az örök élet felől. Erőt adott, hogy legyőzzük a világot, a mulandóság, a végesség, a szenvedés, a halál világát az örök élet győzelme által. Nem egy múló lét, nem egy arasznyi élet, rövid életű munkák, töredékes vágyak, szárnyaszegett dalok és törött sóhajok romjai között élni, hanem élni az örök és diadalmas életet, mely nem ismer halált, melyben beteljesül a reménység, tökéletessé válik a szeretet, megdicsőül a munka, ó, lehet-e keresztyén emberre felségesebb bizonságtétel?

De ez az örök élet csak a hitnek gyümölcse. Nem jutalom, melyet külön adna Isten némeleknek, nem is olyan, amit érdemekkel lehet megszerezni. Csak egy út van a megnyerésére: a Krisztusba vetett hit. „Ez az élet — szól az apostol — az ő Fiában van.” „Krisztus nekem az élet” — mondja Pál a halál révén, a fogságból írott levélben. Igen, nekünk is ő az élet. A bűn lekötözött, a halál megragadott bennünket. A kárhozat már körülvelt bennünket síri leheletével, és a Sátán azt hitte, karmai között tart, mikor ő, a szent, az igaz, a kegyelmes testté lett érettünk, leszállott a földre, és halálával kiragadott e rémes hatalom igája alól. Megbukott minden, ami szent volt azelőtt, az emberi lélek üressé és sivárrá vált, kihalt minden reménység, s az ember előtt a megemmisülés örvénye tátongott, mikor megjelent Krisztus és visszaadta az embert önmagának. Jártál az élet örvényei felett, kísértések és gyötrelmek éjszakaijában, a kétségbeesés óriásával küldöttél, s táborot jártak körülötted az élet rémei: mikor megjelent neked ő, az igaz barát, a hűséges testvér, s új életre vezetett. Ez az élet, a mi Istenben diadalmas, Isten által megújult életünk az ő Fiában van.

És csak úgy lesz a tiéd, ha megragadod őt. „Akié a Fiú, azé az élet, s akiben nincs meg az Isten Fia: az élet nincs meg abban.” Testvérem, én nem tudom és senki sem tudja rólad, csak magad és Isten, hogy megvan-e benned ez az élet. De tudom, hogy vágyakozol rá. Tudom, hogy keresed. Egy módja van. Befogadni a te életedbe, a te lelkedbe Krisztust. Nem mint hittételt, amit tudsz és elhiszel. Nem mint hitvallást, melyet az ajkadon hordasz. Mint élő erőt a te életedben, mint vezetőt a te munkáidban. Mint mindennapi barátot, mint testvért, aki előtt nincs titkod, akivel nem csak itt, ünnepélyes percekben találkozol, hanem találkozol vele mindennap, családi tűzhelyednél, dolgos szántóföldeden, munkád műhelyében, hivatalod szobájában, kötelességeid között. Beoltani az életedet ebbe az ő dicsőséges szent életébe, hit által megragadni az ő érdemét, találkozni lelkének erejével. „Akié a Fiú, azé az élet.” Vele ez az élet költözik be a te lelkedbe. Az a diadalmas, isteni élet, melyet a földre hozott, s mellyel diadalt vett a bűn és halál felett. S ha hittel megragadtad őt, ebben az életben bizonyosságot tesz a Lélek a te lelkedben, hogy ez az elveszthetetlen kegyelem a tied, s vele tiéd Isten a maga egész gazdagságával együtt.

Ezeket írtam nektek... Ó, tudjátok meg, hogy örök élet vár reátok, s ragadjátok meg e kegyelmet a Szentlélek által. Ámen.

Kováts László

Nem hoztunk kenyeret magunkkal, de hoz számunkra Jézus

Alapige: Máté 16,5-12

Bibliaolvasás: 1Mózes 42,1-17

Minden bibliaolvasó ember tudja, hogy Jézus a pusztában milyen csodálatos módon adott enni az éhes embereknek. Egyszer ötezret öt kenyérből és két halból tartott jól, máskor négyezret hét kenyérből és néhány halból. De nemcsak jól tartotta őket, hanem e vendégség után maradékot is szedtek össze, az első eset alkalmával tizezhét, a második eset alkalmával hétkosárnyit. A négyezrek megvendéglése után Jézus és tanítványai nemsokára hajóra ülnek, hogy a tó túlsó partjára menjenek.

Hajózásuk alatt Jézus, visszagondolva a farizeusokkal és a sadduceusokkal folytatott előbbi vitájára, így szól tanítványaihoz: „Őrizkedjétek a farizeusok és sadduceusok kovászatól.” Jézus a farizeusok és sadduceusok tudományát érti, de a tanítványok, a kovászt hallva, a kenyérré gondolnak. Hirtelen eszükbe jut, hogy nem hoztak magukkal kenyeret s ez nem jó, mert a túlsó parton nem lesz mit enniök. E felett tanakodnak egymás közt. Jézus is odafigyel, meghallja, miről beszélnek, s beszélgetésükbe ő is beleszól: „Mit tanakodtok magatok között, ó, kicsinyhitűek”, hogy kenyeret nem hoztatok magatokkal? Nem értitek-é, nem emlékeztek-é az ötezrek öt

kenyerére és a maradék nagy tömegére? Sem a négyezer hét kenyérére és a maradék nagy tömegére? Mintha így folytatná: felesleges a kenyér miatti aggodalmatok, sőt több a feleslegesenél: bűn. En veletek vagyok, nem fogtok megéhezni.

A Bibliában, az Ószövetségben is, az Újszövetségben is, többször előfordul, hogy Isten gyermekei szükségét látják. Legjellemzőbb a József történetéből a hét bő esztendő után következő hét szűk esztendő. Illés próféta idejében Izráelben három és fél évig volt szárazság s ennek nyomában éhség. Elizeus idejében Samáriát, Izráel fővárosát az ellenséges szíriai csapatok vették körül, s ennek következtében a városban borzalmas éhség lett. Az Újszövetségben is voltak szűkös viszonyok. Erre utal Jézus, mikor így szól: „ne mondjátok, mit együnk, vagy mit igyunk”. Később a jeruzsálemi, illetve a júdeai keresztyének nélkülöztek, s ezért számukra Pál apostol a más helyen lakó keresztyénektől gyűjtött pénzt és élelmet.

Az emberi nélkülözésnek a legfőbb oka a gyenge termés. Ennek megint több oka lehetséges: a háború, a tökéletlenül, rosszul végzett munka vagy Isten verése valami elemi csapás által. Nálunk az idén elég gyenge a termés. Mi lehet az oka? Háború? Nem! Istennek hála, békében élünk. A gyenge és hibás munkát már lehet emlegetni. Sokszor jobban tudtunk veszekedni, mint dolgozni. De lehet emlegetni a természeti csapást is: a hideg, esős időjárást, ami falunk határán nagyobb baj, mint a szárazság. Isten tanít. A gyenge termés által is tanít. Tanít jobb munkára, de tanít hatalmának elismerésére is, az előtte való megalázkodásra, az áldás nála való keresésére is.

A tanítványok nem hoztak kenyeret magukkal, tehát nincs kenyerük. Ilyenformán gondolkoznak: „mi lesz velünk a túlsó parton, ahová megyünk, pénz és élelem nélkül?” Valóban rossz dolog, ha valakinek azt kell mondania, hogy nincs kenyerem. Malomban vagy utazás közben nemegyszer elfogy az ember élelme. Ez kellemetlen, de nem veszélyes. Azonban már veszélyes, ha valakinek hosszabb időre nincs élelme. Ha a családnak száz véka gabona kell s csak ötven termett vagy még ennyi sem. S a kenyér mellé még mennyi minden kell, hogy az életet fenn lehessen tartani: ruha, tüzelőanyag, orvosság s egyebek.

A tanítványok azért nem vittek magukkal kenyeret, mert „elfelejtették”. Hát ez bizony elég nagy hiba, káros feledékenység volt. Ma is vannak, akik elfelejtik, hogy holnap is kell kenyér, hogy a gyermekek holnap is enni kérnek, s ahelyett, hogy a kenyérért dolgoznának, hiábavaló dolgokkal töltik el idejüket, vagy éppenséggel semmit sem tesznek. Igaz, Jézus azt mondta, ne aggodalmaskodjatok a holnap felől, de azt nem mondta, hogy ne gondoljatok a holnapra, hogy ne dolgozzatok a holnapért, hogy ne törődjetek a holnappal. A keresztyén embernek is számolnia kell azzal, hogy holnap is ennem kell, családomat holnap is el kell látnom, hogy jön a tél: ruha és lábbeli kell, hogy egy csomó kiadás vár rám. Nem lehet elfelejtenünk ezeket. Nem szabad elhanyagolnom a törődést, a gondoskodást és a munkát. A példák azt mutatják, hogy aki életében ezeket a dolgokat nem felejté el, még szűk termés idején is képes megszerezni mindazt, amire magának és családjának szüksége van.

Mondom, hogy kevesen vannak közöttünk olyanok, akik kenyerükről elfelejtkeznek s munkájukat, kötelességüket elhanyagolják. Mi inkább a másik végletbe esünk: örökké csak a kenyérünkkel törődünk s Jézusról felejtkezünk el. Jézus a lélek kenyere, az ő Igéje a lélek kenyere. Nos, mi gyakran a lélek kenyérért felejtjük el magunkkal vinni. Nem visszük magunkkal, nem járunk vele. Pedig Jézus azt mondja, hogy „munkálkodjatok ne az eledelért, amely elvész, hanem az eledelért, amely megmarad az örök életre, amelyet az embernek Fia ad majd néktek”. Nem az élet fenntartásáért való munkától tartóztat e szavaival, hanem a lélek táplálásáért való munkára indít. A tanítványok munkálkodtak is ezért az eledelért. Járták Jézussal Júdea és Galilea helységeit, hallgatták, majd maguk is tanították tanítását, megszervezték az anyaszentegyházat, intézték ennek dolgait: összegyűjtötték az adományokat, segítették a szegényeket, gyógyították a betegeket, intették a rendetleneket, terjesztették a hitet. Mindez munka volt, s olyan munka, mely idejük nagy részét lefoglalta. Nemigen volt idejük a kenyérért dolgozni, s mégsem haltak éhen. Mert jelen volt mellettük és a testi kenyér utáni szükségüket is betöltötte Jézus. Ezt különben mindig így tette: akinek kellett a lélek

kenyere, annak testi kenyeret is adott. Gondoljunk az ötezerek jóltartására. Ha hallgatták az Igét, ha fáradtak Jézus után, ha szenvedték a pusztai nap hevét, az éhséget és szomjúságot, akkor enni kaptak és megelégedtek.

A testi kenyérért sokat dolgozunk, munkánk sokszor eredményes, sokszor nem. De mit teszünk a lelki kenyérért? A kérdés az, hogy munkának tekintsük-e a templomba jövet és az igehallgatást? Testileg nem tekinthető munkának, de ha arra gondolunk, hogy lelkünket műveljük vele, akkor valóban munka. Ez a munka sokaknak terhére van. Szívesen elfelejtjük magukhoz venni és magukkal vinni az Igét, a lélek kenyerét. A lelki munka mellett a lélek kenyéréért testi munkát is kell végeznünk. Az egyház e világon földi szervezet, anyagi szükségai vannak, fenntartásáért testi munkát is kell végezni. Még az adakozás is munka, mert testi munkával szerzem meg a pénzt, amit adok. E munkát némelyek teljesítik, mások nem. Az előbbieket munkájuk nyomán megnyerik a lelki kenyeret, az utóbbiak, mivel nem dolgoznak érte, nem nyerik meg.

És vár a túlsó part. Jó, ha az ilyeneknek idejében eszébe jut ez, mert ha Jézust megtalálják, akkor megnyerik azt tőle s nem nélkülöznek. De keserves lesz azoknak, akiknek sohasem jut eszébe, hogy elmúlik az élet s jön az ítélet, de nem keresik a lelki kenyeret s a nélkül érkeznek meg. „Bizony mondom néktek, nem ismerlek titeket” — hallják majd az ilyenek. S nincs hely számukra az idvességben, de van hely a kárhozatban.

Ma az új kenyérért való hálaadás ünnepe van. A lelki kenyérről vissza kell néznünk a testi kenyérré, amit naponként eszünk. A kenyér hiánya miatt aggodalmaskodó tanítványokat Jézus emlékezteti, hogy a pusztai sokaságnak sem volt kenyere, de mégsem hulltak el az éhség miatt, sőt jóllaktak, és még maradékot is szedtek fel utánuk. A beszédem elején emlegetett bibliai példák is igazolják, hogy Isten gyermekeinek, az Igét hallgató hívőknek enni is adott. Jákób és családja, Illés, a sareptai özvegy, az ostromlott samáriabeliek, a Jézus idejében s a később nélkülöző hívők végül is megnyerték az életük fenntartásához szükséges kenyeret.

Ezek a példák biztató, vigasztaló jelek mindazok számára, akik bármikor szűkös anyagi körülmények között élnek s úgy látják, hogy kenyerük nem elégséges. Így vagy úgy, Isten mindenkinek kirendeli, senki sem pusztul éhen. József idejében a hétéves szűkséget megelőzte a hétéves bőség. Nálunk is hasonló a helyzet. Tavaly bőven termett a föld, némelyek tartalékolhattak az ideai szűkösebb esztendőre. Persze ez nagy dolog, mert tavaly is voltak szűkségek, de némelyek mégis megtehették. Ezek számára így pótolja ki Isten az ideai keveset. A sareptai özvegyhez eljött Illés és így szólt: „sem a vékabeli liszt el nem fogy, sem a korsóbeli olaj meg nem kevesül addig, míg az Úr esőt ad a földnek színére”. Nem történik meg ez gyakorta közöttünk is? Ma van, holnap nincs — mondja egy-egy aggodalmaskodó keresztyén. Holnap is van, sőt holnapután is, egészen addig, amíg elmúlik a szárazság, azaz a szükség s végül hosszabb időre is biztosítva látja magát. A júdeai és jeruzsálemi éhező keresztyének számára — Pál kérés szavára — bőven adtak a más országokban élő keresztyének. Ilyenformán tettünk mi is, mikor 1947-ben az egész országból küldtünk gabonát a szárazság sújtotta székelyföldi testvéreinknek. Miért tennők ezt csak a távoli és ismeretlen testvérekkel? Miért ne tennők meg azokkal is, akik közöttünk élnek, akiket ismerünk? Isten nagyon sokszor a jobb sorban élők által tartja meg a nyomorultat. Még más eseteket is tudunk, amikor Isten a semmiből szinte csodával határos módon adott kenyeret: jó vásárt kötött, munkát kapott, jobb körülmények között élő rokona segítette meg — így viselte el a szűkséget a szűkölködő. Ezer és ezer módja van Istennek, hogy megtegye, amit az előbb énekeltünk: „Mert kik órá néznek, vigasztalást nyernek tőle, és vígan mennek el előle a kérő szegények.”

Nagyon fontos és szükséges, hogy megtartó Istenünkre, szent Fiára, Jézusra nézzünk és nála keressük a lélek kenyerét. Mert ha ezt tesszük, akkor adja a mindennapi kenyeret is, úgy, mint a régieknek. A pusztába nem azért mentek ki, hogy veszedjenek vagy hogy vigassággal egybekapcsolt kiránduláson vegyenek részt, hanem hogy hallgassák az Igét, hogy Istenre nézzenek. Bár megéheztek, de ettek. „Keressétek

először Istennek országát és az ő igazságát; és ezek mind megadatnak néktek” — ezzel a reménységgel kell a keresztyén embernek a szűk termés idején a tél elé néznie.

A tanítványok nem vittek kenyeret magukkal, nem volt kenyerük, de a túlsó parton bizonyára nem éheztek meg. Velük volt Jézus, és enni adott nekik. Hogy adott? Erről nem olvasunk. Lehet, hogy csodás módon, mint az ötezernek; lehet, hogy felgerjesztette a lakosok szívét, hogy enni hozzanak nekik. A hogyan nem lényeges. A lényeges az, hogy ahol Jézus jelen van, ott tanítványai nem éheznek meg.

Szükségünk van, hogy mellettünk is jelen legyen Jézus. Nemcsak azért van szükségünk rá, hogy megbocsássa bűneinket és örök életet adjon, hanem azért is, hogy amíg itt élünk, enni adjon. S ő ígéri, hogy mellettünk van. Halljátok meg néhány ígéretét. Mikor a tengeren járva a hajóban ülő tanítványaihoz ment s ezek azt hitték, hogy valami kísértetet látnak, így szólt: „Bízzatok, én vagyok, ne féljetek!” Máskor ezt mondta: „Mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” Máskor: „Ímé, én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Tudjuk, hogy igazak e szavak. Amikor a családban felzendül ajkunkon a zsoldár vagy a dicséret, amikor az Úr asztalához járulunk, amikor kinti munkánkat sikerrel végezzük, amikor imádkozunk, amikor Igét hallgatunk, azt érezzük, hogy jelen van közöttünk s adja a kétféle kenyeret. Először a lélek kenyerét: „Az én testem bizony étel, az én vérem bizony ital.” „Vegyétek és egyétek.” Aztán a mindennapi kenyeret, mely az éhséget csillapítja, úgy, ahogy adta a Bibliában több ízben a halat és a kenyeret az éheseknek. Ha ő mellettünk van, mi is mellette kell hogy legyünk, nemcsak itt a templomban, hanem kint is, s amit ad, el kell fogadnunk és örömmel kell elfogadnunk azt. Hiszem, hogy a testi kenyeret örömmel fogadjuk, különösen ha nagy és fehér. Ha kicsi, már bánkódni szoktunk. De a kicsit is örömmel kell vennünk és köszönettel kell fogadnunk, mert a kevés is elég megtartásunkra. És el kell vennünk tőle a lelki kenyeret, melyet keresnünk kell, hogy megtaláljuk. Sőt, ez az első. Akit a lelki kenyér táplál, azt táplálni fogja a testi is, úgy, ahogy régen történt, mikor Jézus a földön járt. De ennél nagyobb dolog, hogy a lelki kenyér táplálása megmarad és megtart az örök életre.

Isten őrizzen meg mindnyájunkat attól, hogy nagy szükségét lássunk. De ha ebben vagy abban mégis hiányt lát a keresztyén ember, felnéz oda, ahol az Isten idvességébe jutott szentek „nem éheznek többé, sem nem szomjúhoznak többé, sem a nap nem tűz reájuk, sem semmi hőség”, mert ez a Jézusra való felnézés kárpótol mindenért.

Fogadjuk hálásan Isten nagy ajándékát, az új kenyeret, de fogadjuk még hálásabban a lélek kenyerét: Jézust, aki az örök életre táplál, s akinek szeretetét és áldozatát hirdeti számunkra a mai úrvacsora is.

Nem hoztunk kenyeret magunkkal, de hoz számunkra Jézus. Vegyétek, egyétek, ez az én testem, mely érettetek megtöretett. Ámen.

László Dezső

Jézus Krisztus és népe

Alapige: Máté 9,35–38

Bibliaolvasás: János 6,1–15

A Biblia tanúsága szerint a keresztyén gyülekezet nem más, mint az Úr Jézus Krisztus népe. Az istentisztelet pedig nem egyéb, mint a Krisztus seregszemléje tulajdon népe fölött. Minden istentiszteleten meg kell tehát látnunk magunk között Urunkat és Királyunkat, Krisztust, és meg kell erősödnünk abban a hitben, hogy mi az ő népe vagyunk. Krisztusnak és népének szokásos vasárnapi találkozói közül kiemelkednek azok a vasárnapok, amelyeken nemcsak szavával, hanem testének és vérének szent jegyeivel is biztosítja közöttünk való jelenlétét az Úr. Az évenkénti hat úrvacsoraosztással egybekötött ünnepi istentisztelet a többi istentiszteletnél döntőbb módon

szolgálja Krisztus közöttünk való jelenlétét, ennélfogva ezeken az istentiszteleteken a seregszemle több lelki felkészülést kíván meg Krisztus népétől.

Ezt a vasárnapot használjuk fel arra, hogy a szent Ige alapján tekintsünk rá arra a viszonyra, amelyben Krisztus az ő népével van. Ha ő a mi Urunk, s mi valóban az ő népe vagyunk, ezt a viszonyt a lehető legtisztább módon ismernünk kell.

I.

Az Ige mindenekelőtt arra mutat rá, hogy Krisztus mit tesz a maga népéért. És körüljárja vala Jézus a városokat mind és a falvakat, tanítván azoknak zsinagógaiban, és hirdetvén az Isten országának evangéliumát, és gyógyítván mindenféle betegséget és mindenféle erőtlenséget a nép között.

Jézus körüljár a maga népe között. Falun és városon egyaránt megfordul. Előtte nincs különbség falusi és városi ember között. A népe között körüljáró Jézus két munkát végez: tanít és gyógyít. Tanítása Isten országáról, ennek az országnak öröndetes eljövételéről szól. Gyógyításai nyomán mindenféle betegség és erőtlenség szűnik meg. Ez a jótékony munkája is Isten országának eljövételéről szól, jele annak, hogy amit mondott, igaz: itt van Isten országa.

Milyen jó lehetett a Jézussal együtt élt embereknek: magától Jézustól hallhatták az evangélium hirdetését, s áldó kezének érintésére vagy szavának hatalma által olyan betegségekből gyógyulhattak meg, amelyeknek nem volt sem akkor, sem azóta más orvosa. Krisztusnak akkor élő népe valóban tapasztalta, hogy Krisztus hűséges Ura övéinek: megmutatja az élet igazi ösvényét, és valóban megszünteti az élet legsúlyosabb nyomorúságát.

Mi csak akkor vagyunk az ő mai népe, ha ugyanúgy, mint egykor, látjuk Jézust, amint szerte jár a nép között, falun és városon egyaránt tanítva a népet és gyógyítva annak minden nyomorúságát. A mai keresztyén ember is éppen úgy élő Urat ural, mint a bibliai korbéli. A keresztyén élet éppen annak felismerésével kezdődik, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus ma is él és éppen úgy gondozza népét, mint egykoron. A különbség csak annyi, hogy míg akkor a fizikai lét korlátai között csak kevés falu vagy város népe között tudott egy nap alatt megfordulni, Krisztus ma az egész világ minden népének összes falvaiban és városaiban szerte jár az emberek között. Neki azért kellett a halál után feltámadnia, feltámadása után a mennyekbe felmennie és onnan a Szentlelkét elküldenie, hogy dicsőséges mennyei hatalma által egyszerre az egész világon jelen lehessen.

Ma reggel nem csak ebbe a templomba tért be ő, hogy az Isten országáról beszéljen, sok-sok ezer templomba lépett be, sok-sok ezer emberrel állott útszélen, vasúti kocsiban, repülőgépen vagy tengeralattjárón. Ő ma is szerte jár, ma is betér templomokba, családi hajlékokba: Igéje és Szentlelke által bizonyosságát adja, hogy jelen van. Éppen úgy, mint egykor, ma is sokan vannak, akik nem ismerik fel benne a megváltót; de éppen úgy, mint egykor, ma is sokan meghallják és meghallgatják élő beszédét és szava által meggyógyulnak minden nyomorúságukból.

Mi nem lennénk ma itt, ha sohasem tapasztaltuk volna eddig, hogy ő megszólít bennünket, tanít minket és kigyógyít betegségeinkből. Szerte járt közöttünk, s engednünk kellett a hívásának, mennünk kellett utána, hogy újra és újra halljuk kedves beszédét, hogy újra és újra tapasztaljuk áldott gyógyítását. Azért vagyunk olyan boldogok, mert ő itt van közöttünk, ő tanít minket és készül arra, hogy meggyógyítsa nyomorúságunkat. Ami jót, szívet-lelket megvilágosítót, felemelőt nyertünk egy-egy istentiszteleten, kizárólag és egyedül neki köszönhetjük, minden áldást ő adott nekünk. Szemmel láthatóan nem volt közöttünk; Lelke azonban csendben végezte a tanító és gyógyító munkát bennünk.

Ma is azért van ő itt közöttünk, és azért vagyunk mi itt az ő kegyelmes környezetében, hogy tanítson és gyógyítson bennünket. Velünk tesz jót, nekünk használ minden szava és minden tette. Mélyen engedjük a szívünkbe minden szavát, tárjuk eléje minden nyomorúságunkat.

II.

Jézus csak akkor vette észre, hogy mennyi nyomorúság van körülötte, amikor már nagyon sok embert tanított és meggyógyított. Nem arra nézett, hogy szerteszét még mennyi elvégzetlen munka van, hanem azt a munkát, amely előtte volt, azonnal elvégezte. Csak munkája végeztével vette észre a sokaságot és a sokaság mérhetetlen nyomorát. Akkor pedig könyörületességre indula rajtuk, mert el voltak gyötörve s ézt voltak szórva, mint a pásztor nélkül való juhok.

Jézusnak mérhetetlen feladatai voltak, a mérhetetlen feladatok közül pedig mindig azt végezte, amelyik éppen közvetlenül előtte állott; de állandóan látta azt is, amit még el kell végeznie. Az elvégzett és el nem végzett munka egyaránt szemei előtt volt. Az ijesztő hiányok a közvetlen feladatok elvégzésében nem lankasztották el erejét; a jó eredménnyel zárult munka sikerei nem takarták el előle a mérhetetlen új feladatokat.

A hiányokat nem pesszimizmussal vagy tehetetlen cinizmussal, hanem könyörületességgel nézte.

A Krisztus népének, amelyik őtöle tanul és őáltala gyógyul meg, mindenekelőtt ezt kell megtanulni Krisztustól, és a tekintetben meggyógyulnia, hogy helyes egyensúlyban lássa az elvégzett és el nem végzett munkát.

Ha magunkba nézünk, örömmel látjuk, hogy Krisztus bennünk is már mennyi munkát elvégzett. Tanításaival mennyi kérdésünkre vetett világot, gyógyító munkájával mennyi lelki sebünket, nyomorúságunkat begyógyította. De ugyanakkor mekkora sokasága tátong még bennünk az el nem végzett munkáknak. Ó, minél többet tanuljuk az evangéliumot, annál inkább látjuk annak gazdagságát s az ismeretlen kérdések rengetegét; minél inkább megtapasztaljuk az ő gyógyító hatalmát, annál több sebünket szeretnénk eléje vinni. Minél többen járunk a templomba, annál inkább látjuk meg azokat, akik hiányzanak. Minél inkább elismerjük, hogy valóban az evangélium az egyetlen igazság, amelyre az emberi életet fel lehet és fel kell építeni, annál inkább fáj, hogy mennyire nincs szerepe az evangéliumnak a világ életében.

Ebben a szemlélődésben egy kísértéstől kell óvakodnunk, attól tudniillik, hogy a sok hiány el ne vegye tekintetünk elől mindazt, amit Jézus már elvégzett bennünk, gyülekezetünkben és a világban. Az, amit elvégzett, az, amit mi megtapasztaltunk belőle: garancia arra nézve, hogy amint szerte jár, továbbhalad falvakon és városokon a különböző népek között, egyre tovább végzi a maga munkáját. De ezt a munkát csak azok látják, akik valóban az övéi. Az övéinek műlhatatlanul és minden kétséget kizárólag kell látniok azt a darab földet, amelyben már elvégződött a munka, és azt a nagy mezőt, amelyik már érett az aratásra, de még nem arattatott le.

Ma, amikor azért adsz hálát, amit veled tett, amit gyülekezetünkben végzett el, az ő további kegyelmében bízva, nézd azt is, amit még nem végzett el, halld az örömhírt, ő látja a hiányt is, könyörületet érez azokkal szemben, akik nélküle nyomorúságban vannak. Könyörületes szemmel, szánakozó szívvel néz téged a te nyomorúságodban, könyörületes szívvel nézi ezt a gyülekezetet és az egész világot. Szánakozik ezen az egész nélküle való nyomorult világon. Az ő szánakozása pedig nem gyümölcstelen üres szavú emberi részvét, hanem új munkák erőteljes mozdítója.

III.

Jézus látja, hogy az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Nemcsak maga indul el az új munkára, hanem annak végzésében feladatot bíz tanítványaira is. Felszólítja őket arra, hogy imádságaikban új munkásokat kérjenek Istentől az ő országa szolgálatára: Kérjétek az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába. Jól figyeljük meg, Jézus nem azt mondja, hogy azonnal induljanak a tanítványok a munkába, csak annyit kér tőlük, csak annyit parancsol nekik, hogy imádkozzanak azért, hogy az Isten maga küldjön munkásokat az ő országa szolgálatába. Vajon melyik több: embereket küldeni Isten országa szolgálatába, vagy embereket kérni arra, hogy imádkozzanak új munkások kiküldéséért? Emberi gondolkozás szerint az előbbi eredményesebb és jobb módszer, de Jézus jól tudta, miért kell a másodikat követni.

Akármennyire szeretnénk is magunk körül virágzóbb gyülekezeti életet, a világban több keresztyénséget látni, magunk nem tehetünk semmit sem érte mindaddig, amíg nem kérjük az Istent arra, hogy ő küldjön munkásokat. Igen, mert csakis ezzel az emberi vállalkozást és felajánkozást megelőző imádkozással tudjuk elismerni, hogy Isten országának munkája nem a mi, hanem az Isten kezében van. Csakis az Istenben bízó, mindent az ő kezébe letevő imádsággal ismerjük el, hogy Isten országának a megvalósítása Isten munkája s neki komoly gondja az ő országa. Azt ő valójában építi és valójában el is hozza teljes dicsőségében.

Ha az Isten országának gondját hívó imádságban letettük Isten kezébe, ő minden nap mutat annyi győzelmet ebből az országból, amennyi elég a saját hitem megtartására, és mutat annyi új feladatot, amennyit éppen nekem kell a végtelen nagy munkamezőn elvégezni. Minél inkább kérem őt, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába, annál inkább fog éppen engem küldeni, de miután ő küld, alázatosan, bátran, erősen indulok el ebbe a szolgálatba. Minél többet imádkozom azért, hogy Isten küldjön munkásokat az ő aratásába, annál inkább meglátom, hogy Isten milyen sok más embert küld ebbe a szolgálatba, s azokkal annál inkább összetartok. Ugye mennyi áldást ad ez az imádkozás, ugye milyen lehetetlen lenne ilyen imádság nélkül kezdeni neki Isten országa szolgálatának!?

IV.

Jézus tehát népe között szerte jár, azt tanítja és gyógyítja. Meglátja azokat is, akik még kívül vannak az ő országán. Szánakozik nyomorúságukon. Részt ad tanítványainak országának szolgálatában, de legelsősorban imádságot kíván tőlük.

Ma ezzel a látással akar bennünket megajándékozni. Betért közénk, tanít minket Igéjével, gyógyít az úrvacsora szent jegyeivel. Amikor jelenlétének örömeiben részesített, rádöbbsent arra, hogy mennyi hiány van bennünk és körülöttünk. De nem áll meg itt: bennünket is belevon szolgálatának körébe.

Így végzi Jézus vasárnapról vasárnapra a seregszemlét. Megerősíti népét, és új feladatok elé állítja. Munkálkodik rajta, és Isten szerinti munkára kötelezi azt.

Amikor ő betér ebbe a kedves hajlékba, a gyülekezet házába, a régi szó szerint a zsinagógába, te mindig légy itt. Amikor tanítani kezd, nyisd meg előtte a füledet. Amikor nyomorúságod feltárására szólít fel, ne szégyellj előtte semmi rütségodat és betegségedet. Ha a leghatalmasabb gyógyszerét, az úrvacsorát kínálja, ne téj ki előle. Ne csak azt lásd, amit még nem végzett el Krisztus és az ő népe, az egyház, hanem elsősorban azt, amit már elvégzett, hogy hitet nyerj arra a munkára, amelyre most már téged is küld. Jól értsd meg: a mai munkára szólító és küldő Ige nem a lelkipásztoroknak, hanem a Krisztus javaiban részesedő összes keresztyéneknek, az egész egyháznak és annak minden tagjának szól.

Adj hálát azért, amit Krisztus elvégzett, és buzgó könyörgésben kérjed az Istent, hogy küldjön új munkásokat az ő aratásába. S ha téged küld, menj oda, ahová küldött. Addig kérjed az Urat az ő országa munkásainak kiküldésére, amíg egyszer világosan meghallod, hogy éppen tégedet küld. Így leszel igazán hálás és munkás tagja Krisztus népének. Így fogod meghálálni mindazt, amit értetted tett. Ámen.

Lészai Lehel

Jézus inkognitóban

Alapige: Márk 7,24–30

Bibliailvasás: 1Királyok 17,1–24

Mai Igénk előzményei szerteágazóak.

Miközben a vallási vezetők ellenszenvesen viselkednek Jézussal szemben, a családja kételkedik benne, a tanítványai gyakran félreértik és a tömeg hamis okokból követi, ő félrevonul. Talán egyedül, mert a tanítványokat nem említi itt Márk, de lehet, hogy

most sem maradtak el Mesterüktől. A zsidó vezetők szellemi vaksága és rituális tisztasághoz való görcsös ragaszkodása mélységesen elszomorítja Jézust. Szíro-Föníciában bebizonyítja Jézus, hogy valóban nem kell tartani a kívülről jövő tisztátalanságtól, bár a mosdatlan kézzel való evés szentségtörésnek minősült a zsidók előtt. A zsidó előljárók megkeményedett voltát Márk szembeállítja a pogányok lelki rugalmasságával és fogékonyságával. Erről a történetről kisebb-nagyobb eltéréssel Máté is beszámol.

I.

Jézus Genezáret városának zsidó földjéről megy Tírusz és Szidón pogányok lakta vidékére, tehát északnyugati irányban halad. Ez a Szíria provinciához tartozó Föníciát jelentette, mégpedig ennek két legjelentősebb városát. Origenész és Ambrosius csak Tíruszt említi, de a kódexek többségében mindkét város szerepel. Nem is ez a fontos, hanem az a tény, hogy Jézus idegenek, vagyis nem zsidók vidékére megy.

A beszámoló elején azt olvassuk, hogy egy házba megy be. Gondolhatunk itt elsősorban egy pogány ember házára, és ez azért lenne fontos, mert közvetlenül a történet előtt tisztaságról és tisztátalanságról vitatkozott a vallási vezetőkkel. Zsidó ember számára tisztátalanságot jelentett a pogány háza, ezért messze elkerülte azt. Jézus itt is a megelőző beszélgetésekből fakadóan azt bizonyítja, hogy a kívülről jövő dolgok nem tesznek tisztátalanná. Jézus ide vonul vissza, és nem akarja, hogy észrevegyék, hogy megismerjék. Ritkán olvassuk ezt róla. Mikor titokban megy fel a templomba, akkor határozott célja van vele. Így fogalmazhatunk: Jézus most inkognitóban utazik. A próféciákban is olvasunk arról, hogy a Messiás „nem kiált és nem lármáz, és nem hallatja szavát az utcán” (Ézs 42,2; Mt 12,19). Ezt azért érdemes megjegyezni, mert a mai téríteni óhajtók mindig óriási reklámhadjárattal kezdik tevékenységüket. Nem vagyunk a reklámok, hirdetések ellen, Isten Igéjét valóban ismertté kell tenni, hisz azáltal lelkek menekülnek meg, csak ennek a történetnek fényében ott feszeng a kérdés, hogy valóban mindig helyes-e a túlzott reklámozás, mert Jézus nem így akarta megvalósítani Isten országát. Tudjuk, hogy a betegek mindenhol „lerohanták” Jézust, ezért sokszor be se ment a városokba, mert a gyógyítás mellett életbevágóan fontosnak tartotta az Ige hirdetését. Itt sem olvasunk arról, hogy meglátogatta volna Tírusz vagy Szidón városát, inkább a határokon, vagyis a köztük, a nevükről ismeretes területen mozgott. Bármennyire szeretett volna is észrevétlen maradni, mégis kitudódott kiléte és holléte. Többször előfordult már, hogy ráismertek még olyankor is, amikor valóban csak a tanítványaival szeretett volna meghitt közösségben együtt lenni, de ilyenkor sohasem menekült el és nem utasította el fáradtan vagy idegesen az őt keresőket, hanem készségesen állt rendelkezésükre.

II.

A nagy titoktartás ellenére is egy asszony meghallja, hogy ott tartózkodik. Akaratlanul is eszünkbe jut, hogy „a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által” (Róm 10,17). Akkor a hír szájról szájra terjedt. Milyen kifogástalan kellett hogy legyen az információ áradása ott Keleten, hogy nem lehetett elrejtőzni. Annak, aki ráismert, kellett már látnia őt valahol, és nem is akárhol, mert Jézus ritkán ment pogányok lakta területre. Azt is kellett tudnia, hogy ki ő vagy legalábbis kinek mondják őt s mit tartanak felőle. Márk kedvenc szavát (eüthüs) használja, mert az asszony azonnal meghallja a hírt. Neki sürgős a dolga. Erről az asszonyról csupán annyit tudunk, hogy pogány volt. Márk azonban elárulja, hogy görögül beszélő, a görög műveltséget ismerő szíro-föníciai származású nőről van szó. Máté csak a kananeus általános jelzővel illeti. Mivel nem esik szó a férjéről, több mint valószínű, hogy özvegy lehetett. Egy özvegy édesanya, aki beteg leányát egyedül neveli és gondozza. Ez a vonása rokonítja egy másik özvegyasszonyhoz, aki ugyanezen a vidéken fiával több száz évvel ezelőtt élt. A sareptai özvegyről van szó, aki engedelmességéért túléli a szárazságot, és akinek Illés feltámasztja az időközben elhunyt fiát.

A történetünkben szereplő özvegynek van egy lánya, aki beteg. Márk így jegyzi le számunkra: tisztátalan lélek volt benne. Máté az ördög gyöttrését említi. Lehetett az

epilepszia vagy más kór, de egy biztos: a kislány nem volt jól, beteg volt, és emiatt édesanyja is szenvedett. Az asszony, miután hallott Jézusról, azonnal eljön hozzá. Úgy jön, mint akinek ez az utolsó esélye. Mint szülő, meg vagyok győződve, hogy azelőtt már minden lehetőséggel próbálkozott, bizonyára volt orvosoknál, a természetes gyógymódokról sem feledkezett meg és a kuruzslóknál is járt. Mostani közeledése azt bizonyítja, hogy semmi sem segített. A tisztátalan lélektől való megszálltság is utalhat arra, hogy orvosilag nem tudják, hová sorolják be a tüneteket. Eljön az asszony és lábaihoz borul. Ez tükrözi keserűségét, kiszolgáltatottságát és segélyre szorultságát. Nemcsak leborul, de kér is, és nem önmagának kér, hanem lányáért esedezik. Olyan megkapó ez az odaborulás! Hasonlít egy kicsit a bűnös nő elveszettségéhez. Ez az asszony sem számol azzal, hogy ő pogány és Jézus zsidó, hogy ő nő és Jézus férfi. Nyomorúsága áthágatja vele ezeket az akadályokat és tilalmakat.

Eddig inkább az akkori helyzetről és az akkori környezetről beszéltünk, de nyilvánvaló, hogy bizonyos céllal jegyeztetett le számunkra ez a régi történet. Magától adódik a kérdés, hogy vajon mi a helyzet nálunk az egymás iránt érzett felelősséggel. Ilyen nyomásztónak érezzük-e egymás terhét, nyomorúságát, betegségét, lelki vakságát? Tudunk-e így közbenjárni, áldozatot hozni szüleinkért, kedvesünkért, élet-társunkért, gyermekeinkért, rokonainkért, tanárainkért, diákjainkért, egyházi és világi vezetőinkért? Lehet, hogy furcsán hangzik, ha azt mondjuk, hogy belelátunk a kártyájukba, egyetértünk velük vagy nem, de a Szentírás egyértelműen azt tanítja, hogy tartassanak könyörgések érettük. Könnyű leírni valakit, legyinteni felette, nem törődni vele, vagy aláásni, befeketíteni őt, de nehéz imádkozni, közbenjárni érte. Nem tudjuk egymást megváltoztatni, de a lelkek Urának erre is hatalma van. Hiszed-e ezt? — kérdezte Jézus a vakoktól, bénáktól, és igenlő vagy reménykedő válasz esetén tanújelét adta hatalmának. Sokszor túl könnyen lemondunk egymásról, ellenségesnek vagy szembenállónak kiáltjuk ki a másikat, és akkor azt gondoljuk, hogy ezzel megszűnt egymással szemben a felelősségünk. Mi történt volna, ha Isten is letett volna a vele szembeforduló emberről? Az a tény, hogy Isten mindent megtesz azért, hogy kibéküljön az emberrel, bennünket is kötelez az egymással való megbékülésre. Egyre inkább a mindenfajta türelmetlenség világát éljük és teremtjük meg viselkedésünkkel, viszonyulásunkkal, miközben jó reformátusokhoz méltóan naponta elmondjuk: „Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek.” Mikor könyörögtünk utójára azért, akit gyűlölünk, akit nem tudunk elfogadni másáágáért, aki rosszat tett nekünk, aki neveltségessé tett bennünket, aki gúnyol minket, aki sárba tapossa becsületünket cora publica? Azért vetem fel ezt a kérdést mindnyájunknak, mert ez nem kegyes szólam, nem retorikai kérdés, hiszen meg van írva: „Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek, és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket” (Mt 5,44). Akármennyire nem ízlik is ez nekünk, de nem lehet kimagyarázni, kibújni súlya alól, mert ma is ugyanolyan aktuális, mint akkor volt, amikor elhangzott Jézus ajkáról. Erre azt lehet mondani, hogy a könyökünkön jön már ki ez a beállítottság, hogy nem kell vagy nem lehet ezt olyan komolyan venni, de amíg ennél jobbra nem tud valaki minket a Szentírásból tanítani, addig kötelező érvényű marad mindnyájunk számára.

Eltértünk egy kicsit alapigénktől, mert itt inkább rokoni kapcsolatról van szó, de hiszem, hogy lehet ezt a kört tágítani, és amikor felelősségről van szó, akkor Jézus is mindig kitérítette az érintettek körét, és nem szűkítette le azt. Itt tehát elsődleges értelemben vércapcsolatról van szó, és gondolom, hogy sokunkat így is érint az Ige, hisz vannak problémák családunkon belül is, esetleg nem minden rokonunk él hitben. Tudunk-e érettük kitartóan imádkozni, küzdeni, vagy már letettünk erről és azt mondjuk, hogy őket ilyeneknek kell elfogadnunk? Ennek az asszonynak annyira fáj a kislánya állapota, hogy nem tudott belenyugodni, nem tudott beletörődni helyzetébe. Ahogy hall Jézus ottlétéről, újból fellángol a remény parazsa szívében, és kész újból próbálkozni. Azt kéri Jézustól, hogy űzze ki leányából az ördögöt. Elvitatkozhatnánk e kérdés felett is, hogy mit jelent pontosan, de gondolom, mindnyájan megegyezhe-

tünk abban, hogy itt baj volt a leánykával, beteg volt ez a zsenge élet, akár testi, akár lelki vagy mindkét értelemben, és ezen a rettenetes helyzeten kellett változtatni, ezt a felborított egyensúlyt kellett visszaállítani, helyrehozni.

III.

A történet eddigi fonalával több helyen is találkozunk, mert rengetegen fordultak Jézushoz gyógyulásért. Most azonban váratlan fordulat következik be. Pillanatnyilag úgy tűnik, hogy Jézus visszautasítja a kérést. Kálvin azt mondja erről, hogy az asszony visszautasítása csak buzgóságának fellobbanása és óhajának felszítése érdekében történt. E történetet olvasva egy kicsit idegen számunkra ez a látszólagos elutasítás. Nem ezzel vagyunk megszokva. Jézus elkezd beszélni a fiakról, a zsidókról, és ezzel érezteti a nővel pogány voltát. Nem kizáró jellegű a visszautasítás, mert nem hangzik el, hogy rólad szó sem lehet, de ott van ez a meggondolkoztató „engedd, hogy először a fiak eléigíttessenek meg”, és ebben az is benne van, hogy utána majd te is szóba jöhetsz, de ennek semmiképpen sem most van itt az ideje. A fiak kenyere nem jó, nem szép, nem célszerű, nem ildomos a kutyáknak vetni. A kutya a zsidók számára tisztátalan állat volt, és abban az időben a pogányokat illették ezzel a nem éppen hízelgő szóval. Gondolhatunk itt a középkor magyar szóhasználatára a törökökkel szemben. Ezen a helyzeten az sem enyhít, hogy nem kutyát említ itt Jézus, hanem kutyácskát, kutyust, ölebet. R. Alan Cole azt állítja, hogy Krisztus itt egy theologiai-lag kiegyensúlyozott mondattal válaszol, de az asszony nem teológiát jött hallgatni, s azért nem elégszük meg a felelettel, mert neki otthon súlyos beteg gyermeke van.

Mit tenne az ember ebben a helyzetben? Több mint valószínű, hogy kifakadna: elég volt az alázatoskodásból, a kérésből, ez is csak egy fiatal, gőgös, beképzelt zsidó rabbi, mint a többi — mondhatná a pogány asszony. Így minden próbálkozás hiábavaló, hordozni kell a sors csapását. Majd kiábrándultan, keserű szájjal távozott volna. De nem így tesz ez az asszony. Neki nem volt mit veszítenie. Itt nem az ő önértetéről volt szó, hanem a magatehetetlen leányáról. Ezért nem lehetett olyan könnyen lerázni. Az is meg van írva, hogy az erőszakosoké a mennyeknek országa, de ezt is jól kell értenünk, mert ez az asszony az alázat útján a lefelé haladásban volt erőszakos és így jutott révbé, míg a legtöbben erőszakosan a székek felé, felfelé törnek, és az ilyeneknek az ígértetett, hogy utolsók lesznek. Hogy hol? Az a mennyei Atyánk titka. Az asszony így szól: „Úgy van, Uram.” Olyan sokat eláru elő a mondat. Ebben válik nagygyá ez az asszony, és a következő mondata koronája lesz az egész történetnek. Elfogadja pogány, kutya, vagyis nem „fiú” voltát, és éppen ezáltal fogadtatik Isten gyermekévé. Elfogadja a zsidók elsőségét, nem akar az üdvrendbe beavatkozni, de nem fogadja el a visszautasítást. Lelke mélyén érzi, hogy ha van igazság, akkor nem maradhat ez a beszélgetés annyiba, valamit számára is kell még hogy tartogasson Isten. Azt mondja alázatos beismerése után, hogy a kutyák is esznek az asztal alatt az aláhulló morzsákból. A jeruzsálemiéknek fontosabb volt a kézmosás, mint a kenyér, a pogány nőnek életszükséglet a fiak jóllakása közben földre hulló morzsa. Megragadta figyelmemet a morzsa motívuma: hiába mondom gyermekeimnek, hogy ne morzsáljanak, ne prédálják a kenyeret, mert sokat kell azért dolgozni. A gyermek tudja, hogy ha van szülője, akkor kenyere is van, ez számára természetes, magától értetődő. Nem ügyel a kenyérré, mert nem tud, de különben is minek, hisz nincs fogalma még a pénzről, a munka, a javak megbecsüléséről, a fáradságos kenyérkeresetről. Ő gyerek, és ez neki jár. Sokszor mi is hasonlóképpen nem értékeljük a kegyelmet, az érettünk hozott áldozatot, természetes, hogy Isten mindezt ingyen adja, holott ennek ára volt, és Isten a legnagyobb árat fizette meg értünk, hogy gyermekei lehessünk és a testté lett Igével táplálhasson bennünket.

A kutya az asztal alatt mohón ráveti magát a leeső morzsára, mert az élteti őt. Az asszony elismerte a fiak elsőségét, de számára élet-halál kérdés volt a másodrendbeli morzsa. Kiderül, hogy az egész csak próba volt. Jézus meggyógyítja a beteg leánykát. Még nem látszik semmi, a lány távol fekszik, de az asszony úgy érzi, révbé jutott. Máté az is feljegyezi, hogy Jézus nagy hitet tulajdonít az asszonynak. A Szentírásban

csak erről a pogány asszonyról van feljegyezve ez az értékelés, és ez is sok mindenről árulkodik. Ehhez hasonlót csak a pogány százados hall Jézustól: „még Izráelben sem találtam ilyen hitet” (Mt 8,10). Meggondolkoztató, hogy a pogányok hallják e dicséreteket, de Jézus maga figyelmeztette a „fiakat”, hogy a vámszedők és a parázna nők megelőzik őket a mennyek országában. Nagy felkiáltójel ez számunkra!

Jézus ebben a történetben lebontotta a nemzeti, vallási, nemi és hagyománybeli falakat. Donald English azt mondja, hogy bár nem értesz egyet a másik teológiájával, nemzetiségével, életstílusával, szemléletével, de mint egyszerű lényel megéreztetted vele Isten befogadó szeretetét. Ebben a gyűlölködéstől telített légkörben tanuljuk meg egymást elfogadni, befogadni és az egymásért imádkozó, közbenjáró, gyógyító felelősséget vállalni. Ámen.

Nagy István

Békétűrèssel várni

Alapige: Jakab 5,7-8

Bibliaviasás: Ézsaiás 40,21-31

„Legyetek, atyámfiak, békètűrők” — ma, mostani körülményeink között éppen ezt mondja nekünk Isten. Mert nem vagyunk békètűrők. Helyzetünk nehéz, terheink súlyosak. Szeretnénk szabadulni tőlük, és nem tudunk. Sok elgondolásunk születik a változásra, ám ennek semmi jele nem mutatkozik, hosszú ideje minden marad a régiben. Emiatt nő az elégedetlenségünk, zúgolódunk, szidjuk a világot, és panaszkodunk Isten ellen: miért nem intézkedik javunkra? Isten ezt a tanácsot adja: „Legyetek, atyámfiak, békètűrők!” Legyetek azok, akik nem vagytok. Másol ezt mondja: legyetek a ti Atyátoknak gyermekei, legyetek szelídek, legyetek örvendezők. Tudunk ilyen mások lenni, akarattól függ ez az átalakulás? Magunktól képtelenek vagyunk rá. Azonban Isten felhívása nemcsak beszéd — amikor szól, akkor kész a cselekvésre is, annak megvalósítására, amit közöl. Az Igében megszólítottakat atyafiaknak nevezi. Mások nem lehetnek békètűrők, de az atyafiak lehetnek, mert az Atyának gyermekei, az Atyához tartoznak mindenestül, ezért mindennemű szükségükben számíthatnak a legnagyobb segítségre. Figyeljük hát Igéjét és bízzunk benne, így Igéje nemhiába hangzik, nyomában egyre jobban felismerjük munkáját és elsajátítjuk azt, amire olyan szükségünk van, a békètűrést. Milyen öröm hallani, hogy van Atyánk, s hogy ő szeret, munkálkodik nálunk, magához nevel, hogy rossz testi és lelki állapotunkban gondja van reánk, a még nem látható tervét keresztülviszi, legyünk hát békètűrők.

Az Ige Jakab apostol levelében, az akkori időben hangzott el az atyafiaknak mindenkor, azaz örök érvényességgel. Egyáltalán nem volt békés társadalmilag az élet. Ugyanis nagyon sok szenvedést okoztak egymásnak az emberek. Mégpedig a vagyonban és hatalomban gazdagok, akik egyre gazdagabbak akartak lenni, ezért elnyomták a szegényeket. Aratáskor a termés betakarítására munkásokat fogadtak, azonban ezeknek kialakított bérét nem adták ki. Ezzel is növelték vagyonukat, hogy dözsojjenek és tobzódjanak. Ha szót emeltek ellenük, az elnyomottak jogaikat követelték, akkor erőszakkal elnyomták őket, a szegényeket törvény elé hurcolták, elítélték és megölték. A szegényeket igazaknak mondja az Írás, mert Istennél kedvességet találnak. Másnál nem, de Istennél igen. Mit tegyenek ennek érdekében? Olvassuk: „Az aratók kiáltásai eljutottak a Seregek Urának füléhez.” Fájdalmukban kiáltottak, imádkoztak, ügyükben Istenhez fellebbeztek. Ezért az elnyomók már kezdhetik a sírást és jajgatást a rájuk következő ítélet miatt, gazdagságuk megrothad, ruhájukat moly emészti meg, aranyuk és ezüstjük rozsdává válik, életük tűzbe kerül. Mert van Isten az égben! Nem halott, tétlen, hanem élő, mindenható és ítéletével rendet teremtő, igazságot szolgáltató Úristen. Azok, akik ezt tudják, az Igét hallgatják, tegyék, amit Isten mond: „Legyetek, atyámfiak, békètűrők!” Azért!!

Ma is ezt mondja Isten az atyafiaknak, nekünk, egy olyan világban, mikor megint nagyon a vagyonban és hatalomban gazdagok intézik az egyének és népek sorsát. Intézik úgy, hogy csak a maguk földi érdekeire vannak tekintettel. Ennek következtében a szegények mind szegényebbé válnak, oda romlik helyzetük, hogy pusztá fennmaradásuk forog veszélyben.

Ki veszi védelembe őket? Kiáltanak a Seregek Urához, régóta kiáltanak, s már azt mondják: „nem gondol ügyünkkel” (Ézs 40). Ez az Ige, éppen azzal, hogy hangzik, bizonyítja a sötét gondolat ellenkezőjét: „Hát nem tudod-é és nem hallottad-é, hogy örökkévaló Isten az Úr, aki teremté a föld határait? Nem fárad és nem lankad el; végére mehetetlen bölcsessége” (Ézs 40,28)! Ő tudja a szegények dolgait, a mi dolgainkat, hallja a kiáltásokat, állandóan dolgozik. Ennek alapján feladatként most ezt adja: „Legyetek azért, atyámfiai, béketűrők.” Az atyafiak abban mutatják meg hitüket, ha Istenre hallgatnak és minden helyzetben elfogadják tanácsát, aszerint cselekszenek, vagyis béketűrőssel viselik nehéz sorsukat. Hangsúlyozzuk: minden helyzetben, bármilyen érjen. Ezen értjük a hátrányos megkülönböztetéseket, melyek kicsi voltunk, szegénységünk, születésünk miatt következtek és következnek be az erősek, gazdagok és hatalmasok részéről. Az örökös fájdalom a szegényeknek nem akar megszűnni. Hallunk újabb és újabb reformtörvényekről, ezek a hátrányok miatt jelentkeznek, a tényleges helyzetet jelzik. Ám ne csak anyagi és társadalmi terheltségre szűküljön le gondolkozásunk. Ezeknek függvényében vagy tőlük függetlenül rengeteg gonddal küszködünk. Pl. gyermekeinkkel kapcsolatban. Amíg kicsik voltak, kicsi gondokat okoztak, ahogy nőttek, úgy súlyosodtak a gondok. Ki az a szülő, aki elmondhatná, nincsenek gondjai a gyermekei miatt? Aztán betegség kínoz, nem újabban, már évek óta. És telnek a hónapok, esztendők, nem hozzák a kívánt gyógyulást, állapotunk rosszabbodik. Mi lesz így velünk? Sorolhatnánk a nyomasztó terheket, melyek ténylegesen mind mélyebbre nyomnak le a földre, be a földbe, a sírba. Szüntelenül örölnék, hogy felörömljenek. Sokat töprengünk megoldásokon, ám ezekről sorra kiderül, nem módosítanak helyzetünkön. Végül a türelmetlenség lesz úrrá bennünk, maradék türelmünk is odalesz. Ez pedig már a gondolkozásunkat is kikapcsolja. Be kellene jönnie vonatunknak — számításunk szerint —, és nem jön be, sokat késik. Vajon bejön, ha elveszítjük türelmünket és követeljük érkezését? Mikor a magunk elképzeléseivel akarunk eredményt elérni, gondjainktól végképp megszabadulni, akkor mindig ilyen vonatérkezést sürgető, türelmetlen emberek vagyunk és balgatagon viselkedünk. Mi hát a helyes magatartás minden kedvünk ellenére való helyzetben? Isten tudja és tanítja: „Legyetek azért, atyámfiai, béketűrők”, béketűrőssel várakozzatok „az Úrnak eljöveteleig”.

Az apostolok úgy vélték, hogy csak rövid idő van az Úr visszajöveteléig. Ígéretére támaszkodtak: „meglátják az embernek Fiát eljönni a felhőben, hatalommal és nagy dicsőséggel” (Lk 21,27); „Bizony mondom néktek, el nem múlik ez a nemzetség, míg nem mindezek meglesznek” (Mt 24,35); a hívők vallották; „az Úr közel” (Fil 4,5); így köszöntek egymásnak: „Maran atha = az Úr eljön” (1Kor 16,22). Azonban lassan tisztázódott az ígélet helyes értelme, az, hogy Istennek időszámítása különbözik a miénktől és Jézus Krisztus visszajövetelének időpontját nem mi állapítjuk meg, nem is számíthatjuk ki. Egyszer bekövetkezik, a nemzetsége, az egyház mindenképpen megéri nem egy nemzedék életidején belül, hanem Istennek a világ megtartására vonatkozó terve idején belül. Azért nem adta meg visszajövetelének esztendejét, napját, óráját, hogy tudjuk, biztosan visszajön és mi mindig legyünk készen a fogadására. Ennek érdekében, az arra tekintő állandó készülésünkért velünk van mindennap, és amikor elérkezettnek látja az idejét, sorsfordító hatalmával megjelenik a múlt időben, beavatkozik ügyeinkbe, cselekszik mindent javunkra, megszabadításunkra. Várjuk az Urat, az élet és halál Urát, akiben véget ér a földi világ, már földi életünk befejezésekor, és várjuk őt szüntelen, várhatjuk, mert bizonyosan eljön.

Várjuk az Urat béketűrőssel. A szántóvetőt állítja elénk példának. Megszántja és beveti a földet, utána pedig „várja a földnek drága gyümölcsét, béketűrőssel várja”. Az elvetett magra jön a tél, hó borítja be, nem látszik ki a földből, később gyenge

hajtásban jelenik meg, s mennyi hónapnak kell elteltie, amíg drága gyümölcs lesz belőle. Nem türelmetlenkedhetik a szántóvető, nem sietetheti a termést, ha megtenné, akkor ártalmára lenne, ki kell várnia az aratás idejét, melyet nem ő tűz ki. Közben láthatja Isten gondoskodását, amint vigyáz a vetésre, ad reggeli, korai esőt a csírázásra és estéli, késői esőt a beérésre. A termésnek megvan az Istentől meghatározott rendje: „Míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek” (1Móz 8,22). Az embernek ehhez kell igazodnia. Így viselkedjünk sorsunk alakulásában. Isten cselekszik és várjuk ezt. Nem arról van szó, amit némelyek hangoztatnak a nehéz napokban, hogy túl kell élni azokat, nem egyszerűen túlélésre hívta el Isten az atyafiakat, hanem az Úrnak, Jézus Krisztusnak várására.

Sokáig tart a várakozás? Az egész világ és a magunk sorsa vonatkozásában sokszor igen hosszúnak bizonyul. Ebből nem szabad arra következtetnünk, hogy elmarad ígéretének megvalósulása, az annyira áhított segítsége. Péter apostol hallotta a kételkedők véleményét: nem jön el az Úr; sőt csúfolkodását: hol van az ő eljövételének ígérete? És válaszolt a felülről jött megbízással: „Nem késik el az ígérettel az Úr, mint némelyek késedelemnek tartják; hanem hosszan tűr érttünk, nem akarván, hogy némelyek elveszzenek, hanem hogy mindenki megtérésre jusson” (2Pt 3,9). Azaz Isten az, aki vár és tűr érttünk, még mindig ad időt a megtérésre. Mennyit tűrt eddig is. Az Írás Isten „hosszútűrésének gazdagságáról” beszél (Róm 2,4; Pt 3,15). Egyik tulajdonsága ez. És ő adja övének is a Lélek által. Mi, természet szerint türelmetlenek, ezt az ajándékot is megkapjuk tőle. A Galata-levél felsorolja a Lélek gyümölcseit, közöttük a béketűrés (5,22). A Lélek által gyümölcsözővé teszi gyümölcstelen, értéktelen életünket, és előhossa a béketűrés drága gyümölcsét is nálunk. Azt a lelkiületet, mikor nem mi tervezünk és akarunk, hanem odahajlunk alázatosan Isten munkálkodó kezére, végre megtanulunk bízni, benne bízni egyedül. Erre nevel rá. Mert „békességes tűrésre van szükségetek, hogy Isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az ígéretet” (Zsid 10,36), az ígéretet, a földnek drága gyümölcsét, Jézus Krisztust, aki földre, földbe vettetett érttünk, hogy drága gyümölcsünk legyen a megtartásra itt és az örökkévalóságban. Erre, nem csak jobb időre, szebb napokra, többre: Jézus Krisztus jövetelére és szabadító szeretetére tesz alkalmassá a béketűrés megtanulásával és tanúsításával.

Ebben az ő nevelő munkájában kijelöli a béketűrés mellett reánk tartozó feladatunkat. A szántóvető nem tétlenül várakozik, mi sem nézünk a jövő elé karba tett kézzel. Van, aminek megváltoztatása nem tartozik reánk, de van, amit tőlünk vár el Isten. Sok bölcs vitakozott azon, vajon van-e az embernek szabad akarat, vagy csupán az ismeretlen erőktől megszabott úton mehet, lépéseket teheti. Nos, Isten felruházott a döntés képességével, hogy válasszunk a lehetőségek között. Egy görög tudós, Epiktétosz felismerte — keresztyén hatásra? —: Az élethelyzeteim adottak, ebben determinált (megkötött) vagyok. Ámde rajtam áll, hogy miként viselkedem, döntök ezekben az élethelyzetekben, s itt a szabadságom. Mi ezt mondjuk: Isten elhatározta sorsomat, megszabta kereteit, de ugyanakkor munkára szólít fel, hogy munkáljam ki viselkedésemet ezekben. Mondjuk úgy: Isten beköltöztet egy házba, aztán reám bíz, hogyan élek benne, vele. Ezt halljuk a következő mondatban: „Erősítsétek meg szívetekeket.” Mit kell megerősíteni? Azt, ami gyenge. Gyenge a testünk, de még gyengébb a szívünk. A test megerősítésének megvan a módja, de Isten feltárja előttünk a lélek megerősítésének módját is. A kettő nem jár együtt, de hatással van egymásra. Most a lélek megerősítését tanítja. Hallottuk Ézsaiás könyvéből, hogy mi elfáradunk és képtelenek vagyunk a megerősödére. De Isten „erőt ad a megfáradottnak és az erőtlen erejét megsokasítja. Akik az Úrban bíznak, erejük megújul” (40,29.31). Felkínálja az erőt. És tőlünk függ, hogy elfogadjuk-e. Hogyan fogadhatjuk el, vehetjük át? Úgy, ha hozzá járulunk, nála lakozunk, hallgatjuk Igéjét és imádkozunk bizalommal. Amilyen mértékben ezt tesszük, olyan mértékben erősödünk szívünkben. Isten nélkül csak elégedetlenkedünk, perlekedünk vele, átkozzuk a világot, siratjuk magunkat. Isten nélkül azt mondja az ember, hogy nincs értelme az életnek, menekül, ahová tud, „hittelen hiszed, a hontalanság odakünn nem

keserűbb, mind idebenn” (Reményik), vagy eldobja magától az életet. Nélküle minden elveszett. Viszont vele hihetetlenül megerősödik. „Mindenre van erőm...” (Fil 4,13), a béketűrésre, bírni a próbákat, amíg feloldja az érkező Úr. Tényleg így van? Egyik testvérünk — többen tudják, kiről beszélek — fiatalon megbénult sok évvel ezelőtt. Betegsége egyre fokozódott, a napokat tolószékekben tölti, kevesen keresik fel. Hogy bírta ki a hosszú éveket és bírja állapotát? Úgy, hogy mindig keze ügyében van a Bibliája, sokat olvassa és sokat imádkozik. Megerősödött a béketűrése, hogy várja az Urat. Ezt tegyük mi is minden helyzetben. „Ha látogatsz, Bánatot adsz, Adj engedelmes szívet, Hogy tűréssel, Reménységgel Várjam idvességemet” (79. ének).

Ne mondjuk, hogy hiába vagyunk béketűrők, lássuk a béketűrést igazoló példákat. A zsidó nép hetven évig várta szabadulását a fogságból. A hűségések meglátták. Egy öregember kitartóan várta Jézus érkezését, Simeonnak hívták, tartotta magát Isten ígéretéhez. És mielőtt lezárult volna földi élete, találkozott Jézussal. „Akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd” (Zsolt 126,5). Ki mert volna arról álmodni, hogy hetven év után megint lehet templomot építeni az egykori Szovjetunióban? Két héttel ezelőtt úgy látszott, hogy minden kisül a földeken. De eljött az eső, és megéledt a szomjú föld. Az Úr meghallgat és könyörül rajtunk, a béketűrőssel viselt próbák után elhozza a felüdülés idejét. És szenvedésekben elsorvadt földi életünk után bizonyos a dicsőséges érkezése, hogy átvigyen az üdvösségbe. Az Úr csodásan működik, és megfejtí önmagát. Hogy ezt meglássuk itt és majd egykoron, lelkünkre köti: „Legyetek azért, atyámfiai, béketűrők az Úrnak eljövételéig.” Amen.

Werner Pfendsack
Svájc

A terméketlen fügefafa

Alapige: Lukács 13,6-9
Bibliaolvasás: Jakab 2,14-26

Néha izgatóbb és nyugtalanítóbb számunkra az, amit Jézus nem mond, mint az, amit ténylegesen kimond. Ezt a példázatot nem mondja végig. Két kérdés nyitva marad. Nem tudjuk, hogy a szőlő tulajdonosa elfogadta-e kertészének tanácsát és adott-e ennek a különös fügefának még egy határidőt. És azt sem tudjuk, hogy végül is hozott-e gyümölcsöt a fügefafa, amiért is a szőlőben maradhatott, vagy pedig ez a haladék haszontalan maradt. Ez a két kérdés válaszolatlan marad a példázatban, végleg nyitva marad. Nyitott kérdéseket pedig nem könnyű elviselni, különösen akkor, amikor úgy érezzük, hogy ránk vonatkoznak, személyesen megszólítanak. Ennek a példázatnak vannak olyan magyarázói, akik a nyitva hagyott kérdésekre azonnal válaszolnak. Azt mondják, hogy ez a fügefafa Jeruzsálem, amelyről Jézus azt akarja mondani, hogy az atyák városa még egy utolsó haladékot kapott a megtérésre. Tudjuk, hogy néhány évtizeddel később, Krisztus születése után 70-ben, Jeruzsálemet a rómaiak meghódították, lerombolták, megsemmisítették. A példázat ilyen magyarázata szerint a fügefát tényleg kivágták. De vajon így gondolta-e Jézus is ezt a példázatot? Valóban nem több ez a példázat a Jeruzsálemhez intézett hiábavaló figyelmeztetésnél? S egy ilyen vélt értelmezés nem tompítja-e el a példázat napjainkban időszerű mondanivalóját?

Az evangélium kemény szavait, amik itt is elhangzanak, nem lehet a fülünk mellett elengedni. Ezek jelentik az örömmüzenet hátoldalát, és tudunkra adják, hogy Jézus Krisztus evangéliuma nem valami olcsó, gyenge elkötelezés nélküli beszéd, hanem tényleg van egy kivágattatási lehetőség. Vannak bizonyos következményei, melyeket viselnünk kell. De az a mód, ahogy Jézus velünk beszél, távol áll attól, hogy minket megijesszen, vagy fenyegetések nyomása alatt puhítson, vagy hogy ezzel sürgessen és kényszerítsen döntésre és elhatározásra.

„Vala egy embernek egy fügefája szőlőjébe ültetve.” Ez a kiindulólhelyzet. Jézus most nem a szőlőtőről beszél, mint más példázatokban, itt egy fügefá van a szőlőben. Ez ennek a képnek a különlegessége. Akkor, ott a hallgatók számára azonnal világos volt, hogy mit jelent a szőlőskert képe, hiszen még nem felejtették el Ézsaiás prófétának régi énekét, amit egy nap így kezdett el: „Hadd énekelek kedvesemről, szerelmemnek énekét az ő szőlőjéről.” Így énekelt Ézsaiás, és azután ő maga magyarázta meg éneke jelentését, amikor azt mondta: „A seregek Urának szőlője pedig Izráel háza, és Júda férfiai az ő gyönyörűségűs ültetése” (Ézs 5,1.7). A szőlőhegy Jézus példázatában nem lehet más, mint Izráel népének jelképe. Isten maga ültette ezt a szőlőt, ő kerítette körül, különös szeretettel és gondoskodással tekintett rá. És íme, most itt áll ebben a szőlőben a fügefá, úgy, mint például nálunk a svájci szőlővidéken a barackfák a szőlőtőkék között. Ezeket a barackfákat is olyan körültekintéssel gondozzák, mint a szőlőtökéket. A példázatban határozottan az áll, hogy a fügefát „ültették”, tehát nem véletlenül van ott, hanem a tulajdonos akaratából. Nem volt ott kezdet óta. Először csak a szőlő volt, s aztán egy nap ültettek bele egy fügefát. Nem lesz-e egyre világosabb számunkra, hogy Jézus itt mire gondol?

Van tehát egy különös ültetvény, ami Izráel szőlőjéhez tartozik, és ami ebből a szőlőskertből sarjadt. De ez kezdettől fogva mégis valami egészen más, mint az Ószövetség népe. A fügefá képe Jézus Krisztus gyülekezete és az Újszövetség egyháza számára kezd átlátszóvá válni. Ezt is a szőlőbe ültették. Vajon nem felejtettük-e el ezt, vagy talán túlnéztünk rajta? Izráel és az egyház összetartozik. Mindkettő alapja az isteni kiválasztás titkában van, mindkettőnek része van Urának hűséges gondoskodásában, mindkettő örököse az atyáknak adott isteni ígéretnek. Izráellel összekötnek történelmünk közös gyökerei.

Ennek ellenére a fügefá mégis valami egészen más növény a szőlőben. Izráel és az egyház nemcsak összetartozik, de el is válik egymástól. A szőlő munkásai nem akarták elismerni a tulajdonos jogait: „Nem akarjuk, hogy ő uralkodjék mirajtunk” (Lk 19,14). Így kiáltották a Fiú szemébe, amikor az eljött, hogy a termésből a neki járó részt elvigye. De nemcsak kiabáltak, hanem meg is verték, sőt kidobták és megölték. A Fiúhoz, Jézus Krisztushoz való viszonyulás választ el minket Izráeltől. Mint egyház, mint gyülekezet az ő uralma alatt élünk. Vagy talán nem ezt tesszük? Ez az a sürgető nyílt kérdés, amitől élet és halál, a bennmaradás vagy kivetetés, a növekedés vagy a kivágattatás függ.

Vajon valóban Jézus Krisztus uralma alatt élünk személyes vagy egyházi életünkben, gyülekezetünkben? Megéljük, elismerjük Jézus Krisztus uralmát?

Erre a kérdésre kell felelnünk. És felelünk is. Szüntelenül válaszolunk tudatosan vagy öntudatlanul. Hogyan? Mindennapi életünk döntéseivel, határozataival, viselkedésünkkel, azzal a móddal, ahogy egymás között élünk, ahogy le tudunk valamiről mondani, vagy nem tudunk lemondani, ahogy fegyelmezni tudjuk érzéseinket, ahogy fájdalmat, szenvedést, gyászt, kísértést elviselünk vagy nem viselünk el.

A példázatbeli fügefá nem díszfa. Valamit várnak tőle. Eljött, hogy „azon gyümölcsöt keressen” — mondja a Biblia a gazdáról. A fügefá ezért áll a szőlőben. Isten vár valamit a gyülekezettől és mindenki életétől. Isten gyümölcsöt vár. Jézus nem fejezi ki magyarázó szavakkal, hogy mire gondol, amikor termésről beszél. Talán szándékosan hagyja nyitva ezt a kérdést, mert a keresztyénség minden generációjának más és más módon kell azért harcolnia, küzdenie, hogy dolgozzék érte, átgondolja, újra felfedezze, hogy mit is jelent az ő helyzetében, életében, környezetében a gyümölcsözatal.

Tudjuk, hogy az egyházak Újdelhiben tartott ökumenikus konferenciájával kapcsolatban újra megindult az eszméletre térés munkája. Emlékezhetünk arra a három szempontra, amelyből a keresztyénség munkáját vizsgálják világunk nagyfokú átalakulásában.

„Az egész világ megváltójának, a mi Urunk Jézus Krisztusnak tanúvá hívtunk el.” Így szól az Újdelhiben tartott konferencia jelentése. Ez az első szempont. Ez a bizonyosságtétel gyümölcsze, amit az Úr gyülekezetének fügefáján keres. De nem csak a szavakkal való bizonyosságtételt keresi. A szavak bizonyosságtételén túl sokkal fontosabb

az, ami mögötte van. Hány keresztyén beszéd, amelyből hiányzott az élet fedezete, inkább kicsúfolta és elárulta Krisztust, ahelyett hogy bizonyosságot tett volna róla. Néha a szavak is szükségesek, bátor, világos, félreérthetetlen szavak, amelyekből világosan kitűnik, hogy ki az az Úr, akinek szolgálunk. Halljuk a nyitott kérdést: bizonyosságot teszünk róla? Tudja a környezeted, hogy miként állsz a bizonyosságtétellel? Hozzájárulunk-e ahhoz, hogy az egész világ Megváltója, a Jézus Krisztus mellett tett bizonyosságtétel továbbjuthasson mind a világ végéig? Teszünk-e ezért valamit adományainkkal, imádságainkkal, belső részvételünkkel, életünkkel?

Ezzel már ott is vagyunk az Újdelhiben felvetett második szempontnál. Ezt mondja tovább a konferencia jelentése: „A világ nem fog egy olyan egyházra hallgatni, amely Krisztust ugyan Urának vallja, de nem teszi, amit ő parancsol.” A bizonyosságtételnek csak akkor van ereje, ha kéz a kézben együtt jár a valóságos segítséggel, az igazi részvétellel, a szeretet gyakorlati cselekvésével, idő-, erő- és anyagi áldozattal, a felebarátért való odaadó étellel. Ez a szolgálat gyümölcse, amelyet vár az Úr gyülekezetének fügefájától. És újra itt a nyílt kérdés: Végezzük-e ezt a szolgálatot? Meglátjuk-e ma ennek lehetőségét? Használjuk is, vagy pedig figyelmen kívül elhaladunk mellette, mert érdeklődésünk központjában egyedül saját személyünk áll?

Azután van még egy gondolat, amivel Újdelhiben küzdöttek: Tudjuk, hol bénul meg napjainkban a keresztyénség bizonyosságtétele és szolgálata. Meghasadt egyházhoz tartozunk. Hogyan is dönthetne a nem keresztyén világ Krisztus uralmának elfogadása mellett, ha hozzá a bizonyosságtétel egy egész csomó összekuszált felekezet, szekta, irányzat, csoportosulás felől érkezik, amelyek még egymás között is vitatkoznak? Ebből a szempontból is kellene végre gyümölcs teremjen a gyülekezet fügefáján, és pedig az igazi, az erős és a teherbíró egység gyümölcse. És újra itt van a nyílt kérdés: „Jött, hogy rajta gyümölcsöt keressen.” Küzdünk-e ezért az egységért, ahol csak tudunk? Szenvedünk-e a szakadások miatt? Reméljük-e ennek a legyőzését, a valóságos egymáshoz közeledést, imádkozunk-e érte?

A példázat döntő kérdése mégsem az, hogy tudjuk-e mindezt, hogy erről konferenciákat tartunk, ahol határozatokat és döntéseket küldünk szerte a világba. A kérdés az, hogy ez a gyümölcs valóban megvan-e, nő és érik-e a mi egyházunkban és személyes életünkben? Nem kerülte el a figyelmünket a példázatban az, hogy az Úr nem ismer sietséget. Időt ad fügefájának. Nem jön azonnal. Türelmes. Egy év, s azután még egy, majd még egy. De bármily nagy is a türelme, egyszer mégiscsak láthatóvá kell hogy váljék, hogy van-e vagy nincs termés. Azt mondja a példázat, hogy az Úr a harmadik évben is hiába kereste a termést. E feletti fájdalma és csalódásának keserősége kihallatszik e pár szóból: „És nem találta.” Magától értetődő, hogy a fügefa elvesztette a létjogosultságát. Az ítélet elhangzik: „Vágd ki azt, miért foglalja a földet is hiába.”

De itt van az a titokzatos vincellér, aki még mindig nem adja fel a reményt, aki még egyszer közbenjár ezért a fügefáért. „Hagyj békét neki még ez esztendőben.” Még egyszer megpróbálja különös módon megmunkálni. Körül akarja ásni és megrágyázni. Nem kéméli, megmetszi, megkapálja, körülássza, megláztja a földjét, új tápanyagot adagol a gyökérbe. „És ha gyümölcsöt terem...” Ilyen fontos a vincellérnek ez a fügefa! Ennyire szereti! Ilyen fontos Krisztusnak az egyház és a mi életünk! Ennyire szeret minket! Hogy még itt vagyunk, hogy még időt kapunk, hogy mi mint Jézus Krisztus egyháza még haladékat kaptunk, azt a mi Urunk közbenjárásának köszönhetjük. „Hagyj békét neki még ez esztendőben.”

Nem tudhatjuk, hogy meddig tart számunkra ez az esztendő. Bizonyára nem egy naptári évet kell ez alatt érteni. De a haladék ki van mérve. Vajon beérik-e a gyümölcs, amit az Úr napjainkban egyházától vár? Vajon megérik-e nálad, nálam egy örömteli bizonyosságtétel, egy új, önként vállalt szolgálat és a mi szakadásos életünk legyőzésének gyümölcse? Mi jobbat tehetünk, mint hogy úgy imádkozunk, ahogy Újdelhiben a záró istentiszteleten a közös imádság elhangzott: „Uram, kérjük tőled a Szentlélek ajándékát, hogy betölthessük megbízatásunkat.” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

A nagy vacsora

Alapige: Lukács 14,16-27
Bibliolvasás: Máté 26,26-30

Valami egészen különös fény ragyog a nagy lakoma példázata felett. Igaz ugyan, hogy kissé megakadunk a három meghívott miatti csalódásnál, mivel azok nem jöttek el. Viselkedésük olyan nagyon hasonlít az igehirdetési szolgálatunkból ismert helyzetekhez. Van ebben a példázatban egy különös hang, amit hallanunk kell, mert nagy szükségünk van reá. Három kicsi szóra kell felfigyelnünk. A történet elején ez áll: „Egy ember készíté nagy vacsorát”, tovább pedig: „és sokakat meghíva”. A végén pedig szinte mindent megmozdít, újra és újra kiküldi szolgáját, hogy megteljék az ő háza. Nagy, sokan és tele — ezek ennek a példázatnak az arányai, amelyek egyszerre megnyílnak előttünk. A nagy vacsora példázata napjaink és világunk számára a reménység példázata.

Nem titok, hogy ezt a reményt nagyon elvesztettük. Az úgynevezett keresztyén köreinkben hozzászoktunk ahhoz, hogy egy kis csapat kategóriájához számítsuk magunkat és így gondolkozzunk. Mi gyülekezeteinkben tényleg azok is vagyunk, még akkor is, ha templomaink és imaházaink zsúfolásig megtelnek, még akkor is csak kis sereget jelentene a gyülekezet az egyházköztség teljes lélekszámaához viszonyítva. E ténynél az a veszélyes, hogy már bele is törődtünk, és ezt már normálhelyzetként könyveltük el. Nemhiába beszélt hát Jézus is a kicsi nyájáról, bár nagy dolgokat ígért neki. Ez ennek a példázatnak a nézőpontja. Kicsi nyájjal kezdődik az indulás. Isten célja azonban e szavakban villan fel előttünk: a nagy lakoma, sokan, teli ház! Jézus képei sohasem véletlenek. Itt elhangzik a meghívás a nagy vacsorára. Kezdetől fogva érdekesnek találtam, hogy George Williams, a világszerte elterjedt missziói mozgalom megalapítója, barátait, kiket Isten országa számára akart megszerezni, osztrigávacsorára hívta meg. Egy bibliaórára, istentiszteletre vagy valami keresztyén összejövetelre nem jöttek volna el. De eljöttek, hogy osztrigát egyenek vele. Ez a látogatás azonban nem állt meg az osztrigaevésnél. Nem mozgunk-e néha mi is szolgálatunkban egy hamis, bibliátlan szellemiség és lelkiség tévedésének irányába?

A Bibliában mindenesetre tekintélyes szerepet játszik az evés, de azért nem olyan módon, mint nálunk. Ha az Ótestamentumban szövetséget kötnek, ha búcsúznak, ha látogató érkezik, ha két fél valamiben megegyezik, ha királyt kennek fel vagy választanak, ha haragosok egymással kibékülnek, akkor közös étkezés van. És az Újszövetségben sincs másképp. Gondoljunk a kánai menyegzőre, az ötezer ember megelégtetésére, Lévinél a vámszedők vacsorájára, egészen az utolsó vacsoráig, amikor a nagypéntek előtti estén Jézus asztalnál ült a tanítványokkal, ami megmaradt mind a mai napig a feltámadott Jézus minden gyülekezetében. Természetes, hogy itt nem étkezésről van szó, de az evés is ott van. Mert ha az emberek együtt esznek, akkor valami kialakul közöttük: most például közösség vagy összeköttetés. Másképp állunk egymással szemben, ha együtt ettünk, mint ha csak beszéltünk volna egymással. Ilyenkor levetettünk valamit a velünk született egymással szembeni idegenségből és zárkózottságból. Épp ezt akarja a példázatbeli vendéglátó házigazda. Azt akarja, hogy eltűnjék az idegenség közte és köztünk, valamint közöttünk, emberek között is. Közösséget kíván vendégeivel. Atyánk akar lenni, hogy mi egymásnak testvérei legyünk. Azt akarja, hogy az ő asztalánál és az ő házában gyülekezet legyünk.

És íme, itt vannak a példázatban a meghívottak. Nem csak most. Keleten divatban van még ma is egy bizonyos dupla meghívás: először egy elvi általános, majd egy konkrét, meghatározott időpontra elkötelező meghívás. De ez nem csak keleti szokás. Amikor én annak idején Kelet-Svájcból jövet Baselben tanultam, volt a városban egy egész sor olyan család, amely időről időre szívesen látott asztalánál egy-egy theologiai hallgatót. Mi hallgatók tudtuk, hogy egy előjegyzési listán szerepel a nevünk. S ez

valami különösen jó dolog volt, mert egy szép napon megjelent a levelezőlap a postaládában, rajta a személyes meghívás, hogy X család ezen és ezen a napon és órában szeretettel vár asztalánál. Ez volt a konkrét, elkötelező felszólítás: most várnak, most mehetnek.

Éppígy van ez a példázatban is. Jézus először Izraelre gondol, mert ez a nép már évszázadok óta Isten lajstromán állt és most általa az elkötelező meghívást kapja. Mi mindnyájan név szerint és saját címmel egy ilyen listán szerepelünk. A meghívottak listájára keresztelésünk alkalmával került fel a nevünk. Ez a gyermekek megkeresztelésének értelme. Aztán következik a „vacsora ideje” — ahogy a példázatban olvassuk. Most hangzik el a konkrét, határozott hívás: „Jertek el, mert immár minden kész!” A meghívást nem a posta hozza. A házigazda szolgálja maga megy el mindenkire és adja át a meghívást. Ismerjük ezt a szolgát, aki személyesen jött ezzel a felhívással: Jöjjetek! Ő nem csak mondja, hanem ő maga megterítette az asztalt és minden szükséges dolgot előkészített. Ő maga nyitotta meg az ajtót az ünnepi terem felé. Sok fáradságába került, míg minden elkészített. Olyan sok mindent kellett az útból elraknia. Ő azonban nem nyugodott, amíg mindent el nem végzett. És most hív: „Jertek el, mert immár minden kész!” Nem tudjuk előre, hogy mikor van ennek a vacsorának az órája. Nem minden ember számára van ugyanazon időben. Egyiknél korábban, másiknál később. De ez az óra akkor üt, amikor az általános, elvi „jertek”-ből személyes, egyenes, elkötelező „jőjj te is” meghívás lesz.

Szinte hihetetlen, hogy mindezek után a hívottak nem jöttek el. De ez a Biblia realizmusa. Isten hívásával szemben ott van a „nem”. Nem elvből, nem elvi ellenségességből, nem tudatos elutasításból. Az kitűnik a példázatból, hogy ők mind szeretnének jönni, de ez pillanatnyilag nem lehet. Nem fordítanak hátat a szolgának, hanem kimentik magukat, éspedig tisztelni való, komoly okokkal. Vagy talán nem elég ok az, ha valaki éppen földet vásárolt vagy őt igára való ökröt kell hogy átvegyen? Végül is az ilyen üzleti megállapodások sok pénzbe kerülnek. És nem tartozik-e az életünk feladataihoz, hogy mindezeket a dolgokat rendesen, gondosan, jól megfontolva, mérlegelve végezzük el? Nem is szólva arról, miként a példázatban olvassuk, hogy valaki éppen „feleséget vett” Mintha azt csak úgy egyszerűen venni lehetne. Ő nem is mentegetőzik, hiszen az magától érthető, hogy ilyen különös esetben nem lehet elmenni. Hát nem elfogadható okok ezek? Ugye hogy teljesen megértjük, gyanúsán jól megértjük, legalábbis ezt a hármat, aki nem jöhetett el. Nem olyan-e ez, mint a mai, sok mindennel foglalkozó modern ember soron kívüli előrehelyezése? Ismétlem: ezek az emberek nem elvi ellenfelek. Ilyen is van! De ezeknek egyszerűen nincs idejük. Nem ismerünk rá önmagunk helyzetére? Nekünk sincs időnk. Az „élet” a maga napi követelményeivel folytonosan tovább tol, taszít minket. Mi nem is élünk, minket felőrölnék a napjaink. Vajon nem érti ezt meg a házigazda?

Nem az a kérdés, hogy ő megérti-e. Ő egészen másképp érti, mint a meghívottak. „És akkor megharagudott a gazda” — mondja a példázat. Nem azért, mert talán valami rosszat tettek, nem azért, mert talán könnyelműen vagy az ő parancsait megszegve éltek. Minden emberi hibáért, botlásért, gyengeségért ott van Jézus vérenek megtisztító, megváltó, megszabadító ereje. Őérette minden készen áll. De ha hamis rangsorolást választunk, kihívjuk Isten haragját. Ha a sor végére helyezjük, aminek első helyen kellene állnia, és az, aminek csak másod- vagy harmadsorban van jelentősége, a sor elején kap helyet. Jézusnak igazán nincs kifogásolni valója, ha valaki becsületes körülmények között szántóföldet vagy ökröket vásárol; nem kifogásolja a házasságot sem, ha az kölcsönösen szeretetre épül. De az, hogy mindez fontosabb legyen, mint az Istennel való közösség vagy a felebaráti szolgálat — kihívja Isten haragját. Egyszerűen nem igaz, hogy nincs időnk. Ez napjaink egyik nagy hazugsága. Arra, amit valóban akarunk, mindig van időnk, de tévedünk az értékek besorolásában. Ez betegíti meg velejéig a mai nemzedékünket.

A meghívottak elszalasztották a lakoma időpontját. Jézus végérvényesen mondja: „Mondom néktek, hogy senki azok közül a hivatalos férfiak közül meg nem kóstolja az én vacsorámat.” Amikor Isten hív és mi úgy gondoljuk, hogy van valami fontosabb

tennivalónk, akkor kívül maradunk. A példázat azonban nem bocsát el minket egy téves döntés következményeire való pillantással. Isten tele akarja látni házát. Asztalánál egy hely se maradjon üresen. Izráel, az első meghívottak népe nem jött el akkor. A házigazda mégsem adta fel a reményt. Ilyen csodálatos Úr ő. Kiküldte szolgáját a város utcáira, hogy hívogassa a szegényeket, a csonkabonkákat, a sántákat, a vakokat. Hívása elhat az emberi élet legszélső határáig. Folytonosan továbbmegy évszázadokon át, mind a mai napig.

Mi még meghívottak vagyunk. De Istennek nincs szüksége ránk. Nekünk van szükségünk rá. Hívása továbbmegy az utcákra és a világ útjaira, a föld sövényeihez. Talán a színesbőrűek követik ezt a hívást, talán a keleti országok nehéz életű nemzetei vagy talán Izráel ősi szövetséges népe, amely számára még mindig érvényes az ígélet. Számunkra sem múlt még el a vacsora órája. Isten hívása hallatszik istentiszteleteinken, templomainkban, imaházainkban, testvéreink szolgálatában, a kül- és belmisszióban. De továbbmegy a hívás, s folytatódik számtalan találkozásban és beszélgetésben, melyet öregekkel és fiatalokkal, egészségesekkel és betegekkel, kinn az utcán, a házakban embertől emberig folytatunk. Isten szolgája úton van az ő szolgálái által: „Jertek el, mert immár minden kész!” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Szekeres István

A mindennapi kenyér

Alapige: 2Mózes 16,1-5.15-30

Bibliolvasás: János 6,48-58

A régi öregeknek a sok kedves „szavajárása” között volt egy igen-igen jó mondása: „Vándorok vagyunk ezen a földön.” Mi, akik itt vagyunk ma a templomban, legyünk fiatalabbak, idősebbek vagy öregek, azt mondjuk magunkban: valóban igazuk volt a régieknek, vándorok vagyunk ezen a földön. Ha képes beszéddel akarom ezt kifejezni, akkor azt mondom, vándorok vagyunk a bölcső és a koporsó között. Vándorok vagyunk a születés és a halál pillanata között. Mivel mi keresztyén, és pedig hívő keresztyén emberek vagyunk, így is fogalmazhatok: vándorok vagyunk a földi élet és az örökkévalóság között.

Akár egészen földi vonatkozásban veszem azt, hogy vándorok vagyunk, akár az örökkévalóság mértéke alatt mondom azt, hogy vándorok vagyunk, így is, úgy is kinttartásra van szükségünk. Akiben nincs kitartás, mutatja a mindennapi tapasztalat, az összeesik, vagy elveszíti egyensúlyát. Sajnos a történelem folyamán nagyon sok ember úgy elveszítette jól induló egyensúlyát, hogy többet soha nem találta meg azt. Ebből kára lett mind neki, mind családjának, és az olyanok, akikre közösségek vagy népek voltak bízva, amikor elveszítették saját egyensúlyukat, egyben nagy kárt okoztak mind közösségüknek, mind népüknek. A mai felolvasott szent Igének ez az első tanítása.

A második tanítása a felolvasott szent Igének így szól: nincsen zökkenőmentes élet. A tapasztalat megint csak azt mutatja, hogy azoknak az embereknek az élete könnyebb, akik egészségesen születnek és az egészségüket meg tudják őrizni még késő öregkorukra is. Könnyebb azoknak, akik nem kell hogy megküzdjenek a mindennapi kenyernek, az öltözőruhának, az otthonnak vagy az élet más szükségleteinek gondjaival. Az idősebbek tudják, hogy könnyebb azoknak, akik jó és erős idegzettel rendelkeznek, mivel az életnek nagyon sokféle rezdülése van, és erre a sokféle rezdülésre csak erős idegrendszer tud megfelelően válaszolni. Ha voltak korok, amikor erős idegzetre volt szüksége minden egyes embernek, akkor ilyen volt a fölöttünk eltelt időszak. De talán sokak számára a jelen még nehezebb.

Nagyon jó sora volt a vándorló zsidóknak, amikor Élimbe érkeztek. Élimben 12 forrás, 70 pálmafa volt. Bizonyára ennivalójuk is akadt bőven. Akkor ehettek, amikor csak megeheztek, akkor ihattak vizet, amikor csak megszomjaztak, és a pálmafák árnyékában jól pihenhettek. Ez az az állapot, amire a mindenkori ember azt mondja:

ezt már szeretem. Milyen nagyszerű lenne, ha mindig így lehetne. Sajnos az élet csak nagyon kevesek számára ilyen. A többség számára a vándorlásnak vannak olyan szakaszai, amelyekről ezt mondja: ezt nem szeretem. Nemsokkal az Élimből való elindulás után a zsidók elértek a Szin pusztájába, ahol nem volt sem forrás, sem kenyér, sem árnyék. Ennek következtében a vándorló zsidók zúgolódnak kezdtek a vezérek ellen. Mózes, a vezér, megmagyarázta, hogy a pártütés ellene és Áron ellen egyben Isten ellen való lázadás is. Igen, mert Isten hozta ki Egyiptomból és Isten viszi be őket Kánaán földjére, ők csak eszközök Isten kezében.

A felolvasott szent Ige harmadszor elmondja, hogy Isten az égből ad kenyeret. Ennek az ígéretnek az első értelmezése az, hogy minden harmatszálaskor gömbölyegek formájában hullott kenyér a földre. Számunkra, most élő emberek számára az, hogy Isten kenyér ad az égből, jelenti a napfényt, az esőt, az éghajlatot és azokat a feltételeket, amelyek Istentől származnak ahhoz, hogy meglegyen a mindennapi kenyérünk. Isten azt is megígérte népének, hogy mindenkinek lesz kenyere minden nap. A pihenés és ünnepszentelés napjának kenyéréből a hatodik nap gondoskodik.

Negyedszer a felolvasott szent Ige az ígéret beteljesedéséről beszél. Amit Isten megígért a történelem folyamán, azt be is teljesítette. Ezért olvassuk a Szentírásban, hogy Isten hű ígéreteihez és elvárja, hogy mi is hűek legyünk hozzá. Isten hűségéből fakad, hogy akár a mindennapi kenyeret, akár az üdvösséget ígéri, megadja nekünk. A zsidók másnap reggel kimentek a mezőre, és apró gömbölyegek formájában megtalálták azt a kenyeret, amelyet Isten Mózes által megígért nekik. Amikor a vándorló zsidók meglátták a dara formájú kenyeret, azt kérdezték: „man hu — ni ez”? Ebből a két kicsi szóból lett az általunk is ismert manna szó. Ez volt az a kenyér, amely csaknem negyven esztendeig táplálta a szolgaság házából az ígéret földje felé menetelő zsidókat.

Ötödször a felolvasott szent Ige a manna-kenyér törvényéről beszél. Az első törvény ez volt: mindenki csak egy napra való mannáért szedjen. Ez az adag egy ómer volt. Ez a törvény meglepően egyezik a Mi Atyánk negyedik kérésével: „A mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma.” Nem a holnap, a holnapután kenyéréért kérjük, ha a Jézus által tanított imádság szellemében imádkozunk, hanem az imádkozás napján elfogyasztandó kenyeret.

A második törvény az volt, hogy senki ne hagyjon a mannából másnapra. Ez a törvény megtiltotta a raktározást. De ez fölöslegesnek is bizonyult, hisz másnap Isten friss kenyeret adott népének.

A harmadik törvény biztosította a hetedik nap, a pihenés napja kenyérének. A hét első öt napján mindenki egy ómer mannáért kapott, a hatodik nap két ómerrel kapott, hogy legyen a hetedik napra is. A különös az volt a dologban, hogy ha valaki a hét első öt napján egy ómernél többet szedett, a többlet megromlott. A hatodik nap szedett két ómer nem romlott meg, mert Isten tartósította, hogy a hetedik nap is legyen kenyere az ő népének.

A hatodik gondolata a felolvasott szent Igének így szól: van vétek az Isten adta kenyér ellen. A vétek az volt, hogy a mohón és a sokat akarók nap közben is kimentek a mezőre és mannáért gyűjtöttek maguknak. Voltak, akik a tilalom ellenére a hetedik nap is kimentek a mezőre mannáért gyűjteni. A büntetés az volt, hogy a hét közben szedett többlet is, a hetedik nap szedett manna is megromlott.

A mi számunkra ez azt jelenti, hogy Isten gondoskodik a hét hat napján a hetedik napi kenyérünkről is. Azt akarja, hogy a hetedik nap pihenjük ki a hat nap fáradalmait az ő rendelése szerint, valamint szenteljük meg az ő dicsőségére és lelkünk üdvösségére. Sajnos a legtöbb ember életében nem így van. Az elmúlt évtizedekben az emberek nagyon megszokták, hogy az ünnepnapot is hétköznappá tegyék. Most, amikor vissza lehetne térni a régi rendhez, hogy a hétköznapi legyen a munka ideje, az ünnep pedig a pihenésé, akkor a régi beidegződés végzi tovább a maga romboló munkáját. Kétszeresen baj az, hogy ezt látják a gyermekek és ezt követik az ifjak.

Ezek után mondhatná valaki: így volt a múltban és így van a jelenben, de mi legyen a jövőben? Két teendőnk van: ha kapunk kenyeret, ha kapunk olyan dolgokat, amelyek szükségesek az élet folytatásához, legyünk hálásak érte Istennek. Ha valamire szükségünk van, de nincs meg, kulcsoljuk imára kezünket, s buzgó imádságban, hívő szívvel kérjük Istentől, mert ő megadja nekünk. Bízunk a Jézus Krisztus ígérésében: „aki kér, mind kap; és aki keres, talál és a zörgetőnek megnyitják” (Mt 7,8). Légy te az, aki kér és kap, keres és talál, zörget és megnyitják neki. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Nagy László

Három nászajándék

Alapige: 1Péter 3,7

Páros életek indulásának e nagyszerű pillanatában a gazdag és bölcs Isten három nászajándékot helyez szívetekre.

Minden jó adományok és tökéletes ajándékok Istene szent esküvésetek pillanatában arra hív és kér benneteket, hogy hármias nászajándékának átvétele által legyetek mennyei kincseinek örökösei, és páros életeketek meggazdagító mennyei ajándékainak átvételében legyetek egymás társai. Járja át ifjú szíveteket most a mennyei Atyánk iránti mély és boldog hála, aki örökkévaló, hűséges szeretete által a szent házasságban titeket is, miként egykor kedves szüleiteket és nagyszüleiteket, kincseinek örököseivé tesz és Szentlélek által képessé tesz benneteket, hogy Krisztus Jézus örökös társaiként hordozzátok, gyarapítsátok Isten ajándékait, hogy majd kamatos kamataival együtt ad-hassátok át a nemzedékek őrségváltása idején gyermekeiteknek és unokáitoknak. Tárjátok ki szíveteket, hogy teremő és megváltó Atyánk igazi kincseskamrává varázsolja azt.

I.

Isten első nászajándéka számotokra az együtt imádkozás tiszta tűzű gyémántja.

Isten mennyei kincseinek örököseiként szabad és lehet együtt imádkoznotok. Imádkozásotok belső, titkos kamrájában most nem egyedül, hanem ketten lesztek. De ti Szentlélek Isten csodája nyomán a szent házasságban már nem két különemű és különálló ember, hanem egy testté forrott egy szív és egy lélek vagytok. Ezzel az egy szívvel és ezzel az egy lélekkel tudjatok naponként boldog és hálás gyermekeként önfeledten és önádatóan imádkozni a reátok figyelő és könyörgéseitekre váró mennyei Atyánkhöz, aki titkon néz, de megfizet nyilván.

A gondok és a tervek töprengései közepette egymást hűségesen átkaroló tiszta szeretettel imádkozzatok együtt az áldások kegyelmes Istenéhez. Ha már nem tudtok egy szívvel és egy lélekkel Istenhez együtt imádkozni, akkor súlyos válságba kerül házasságotok, s ha közös imádságotok meghiúsul, akkor meghiúsul minden ifjúkori közös álmotok és tervetek, akkor romba dől házasságotok. Házasságotok és családi életek ereje, boldogsága együtt imádkozásotokban van. Együttes imádságotok olyan, mint a gyümölcsfák gyökere, mely stabilitást és tápláló erőt ad és lehetővé teszi a gazdag gyümölcsstermő életet. Házasságotok koronás fája mindig tele lesz a hit, a reménység és a szeretet jó gyümölcszeivel, ha az együtt imádkozásban meg nem restültök.

II.

Isten második nászajándéka számotokra az értelmes együttélés, mely közös imádságotok gyémántját platinakeretbe foglalja.

Isten kedves gyermekeiként arra hív és kér benneteket szent esküvésetek e boldog órájában, hogy értelmesen éljeteztek együtt a házasság keretei között. Isten arra hív és kér benneteket, hogy ne önpusztító módon éljeteztek. Korunkban, a sebesség századában türelmetlen vágy sarkallja az ifjakat, hogy szakadatlanul egyből kiiggyák az élet örömeinek habzó serlegét, hogy szakadatlanul beteljesedjenek az életszerelem felfokozott vágyaival. Az életszerelem tobzódása vezet az önpusztító élethez, mely az alkohol, a kábítószer mámorában főleg a férfiak számára hatalmas kísértés és kihívás.

Isten arra hív és kér benneteket, hogy értelmes módon éljetez együtt. Ez az értelmes élet tudja, hogy holnap is nap lesz, hogy holnap is felkel a nap, hogy holnap is újabb lehetőségek és örömök várnak rátok. Ez az értelmes élet nem a gyorsan száguldó pillanatok, hanem az örökkévalóság jegyében él. Ne a mának, ne a holnapnak, hanem az örökkévalóságnak éljetez. Nem egy nap a világ, nem egyetlen csók az élet — miként egy háborús időkből született dal sugallja. Isten az örökkévalóság számára, a maga számára teremtett titeket. Örök életetekre tekintve Isten gyermekeinek értelmes és értékes életét éljetez mindennap a hitben, a reménységben és a szeretetben. Ez az értelmes együttélés vezet benneteket az egyetértés ösvényein, az örökkévalóság útjain. Így lesz házasságotok erős és áldott. Így lesz családi hajlékotok olyan erős vár, mely megőriz benneteket a kísértések pergőtűzében az értelmes együtt lakozás és a szív szerinti együtt imádkozás boldogsága számára, az örökkévalóság, az örök élet gazdag Istene számára.

III.

Isten harmadik nászajándéka számotokra az egymásnak való tisztességtétel, az az aranylánc, melyben a platinakeretbe foglalt gyémántkő függ.

A tisztességadásban egymást megelőzők legyetek — tanácsolja számunkra örök erkölcsi követelményét Pál apostol. Tiszteljétek egymásban Isten képét, melyet szabad és lehet az élet örömei, bánatai és feladatai közepette hordoznotok. Tiszteljétek egymásban eljövendő gyermekeitek apját és anyját. Tiszteljétek egymásban Isten mennyei kincseinek örökös társát. Tiszteljétek egymásban azt a belső embert, akivel együtt kell hogy imádkozzatok naponként Isten szent színe előtt.

Péter apostol különös gonddal ajánlja a férfiaknak, hogy tisztességgel és tisztelettel viseltessenek feleségeik iránt, mert ők a teremtés rendje szerint a gyöngébb edényhez hasonlítanak. Az asszony sem fizikai, sem lelki értelemben semmiképpen sem hasonlítható egy kemény vasedényhez, hanem sokkal inkább olyan, mint egy igen törékeny kristályváza. A férj, az erősebb hitvestárs, legyen igazi keresztyén lovag, aki úgy vigyáz hitvestársára, mint tulajdon testére.

Amikor a hitvestársak kölcsönösen tisztelik egymást, amikor a férj tiszteli feleségét, akkor a keresztyén szeretet útjaiban járnak, akkor az örökkévalóság jegyében élnek, akkor az örökkévaló Isten gyermekeiként élnek.

Kedves ifjú pár! Tiszteljétek egymást, értelmesen éljetez együtt, és közösen, egy szívként imádkozzatok, hogy házasságotok ne csak megnyugvást és boldogságot jelentsen szüleitek és rokonságotok számára, hanem egyben Isten szent nevének hálás tisztelete legyen, aki a Krisztus Jézusban megajándékozott benneteket minden lelki áldással a mennyekben. Övé a dicséret és a dicsőség mindörökké. Ámen.

Temetési beszédek

Bustya Dezső

Tükör által, homályosan

Alapige: 1Korinthus 13,9–13

Az Ige, Pál apostol szavain át, arról beszél, hogy két világban élünk. Az egyik ez a mulandó, a másik az örökkévaló világ. Ennek az a jellemzője, hogy benne minden „rész szerint való”; annak a teljesség. „De mikor eljő a teljesség, a rész szerint való eltöröltetik.” Ebben a világban tükör által, homályosan látunk, abban az eljövendőben pedig színről színre fogunk látni. Ebben az üzenetben nagy vigasztalás van, és pedig az, hogy egykor a rész helyét a teljesség foglalja el, tükörre nem lesz többé szükség, mert látni, ismerni fogjuk nem csak a dolgok képét, hanem magát a valóságot. Ezt a vigaszt adja Isten számotokra e koporsónál.

I.

A koporsóban pihenő testvérünk életéből — e 64 esztendő s vándorútból — azt értettem meg, hogy minden emberi élet torzó. Olyannak látjuk, mint egy félig elkészült műalkotást. Így is csodáljuk. Minden élet a Teremtő páratlan, drága műve. S mégis: rész szerint való. A gonoszság erői nem engedik kibontakozni. Fájó érzéssel gondolunk néha arra, hogy mivé lehettünk volna!

A ti szeretetek olyan családból származott, melyben az elődök egész sora egyházunk, népünk gyámola volt. Iskolák fenntartása, református templomok építése, lelkipásztorok és tanítók támogatása szorosan hozzátartozott a létükhöz és munkájukhoz. Mivé lehetett volna koporsóban nyugvó testvérünk is ezen az úton!

Isten beoltotta az ő szívébe a munka szenvedélyes szeretetét. Szinte hajszolta magát egész életében. De ugyanakkor beleállította Isten a hatalmas erejű sodrásba, a nagy forgószélbe... és elsodorta mellőle, körülötte azokat a kereteket, melyekben munkája, szeretete gyümölcsözően kibontakozhatott volna! Ez volt az élete nagy megpróbáltatása. Minden csak rész szerint való, csak tükör általi homályos látássá lett az életében. Háromesztendő korában veszítette el édesanyját. Bizonyára csak úgy emlékezett rá, mint amikor egy kopott, régi fényképet nézeget az ember. Az anyai szeretet, ez a legdrágább kincsünk, ez is csak rész szerint való volt számára. Amikor iskoláit elvégzi, az édesapját is elveszíti. Éppen akkor nincs mellette bölcs tanácsadó, amikor az életbe induló ifjúnak erre a legnagyobb szüksége lett volna. Őseitől örökölt nagy szeretettel gazdálkodik a Mezőség szélén, Nagyiklandon; de jó a nagy átalakulás, odalesz a föld s vele a régi életmód; valami egészen újat kell kezdenie. Torzóban maradt minden...

Házasságot köt. Szépen indul a családi élet. Beköszönt a gyermekáldás, az öröm, de néhány esztendő múlva jön a válás. Törés az életben. Ismét torzó. Később újabb házasság, gyermek és újabb válás. Aztán a magányosság három évtizedes terhe! Vajon nincs-e igaza az Ige szavainak? Minden örömünk, békességünk, boldogságunk csak rész szerint való. Sötét völgyekben botorkálva járunk, keressük a célt, a megnyugvást, de csak tükör által, homályosan látunk, el-elvejtük a célt, botorkálva megyünk tovább. Botlások, esések, újakezdekések sora az életünk!

II.

És ebben a rész szerint való életben mégis van vigasztalás! Tudjuk, hogy van teljesség és van szemtől szembe látás is. Isten örök világában „eltöröltetik” az, ami félelges, rész szerint való, és a homályos látást felváltja a szemtől szembeni, a valós látás. Ezért jött Jézus Krisztus a mi világunkba. Egyedül benne szemlélhetjük a teljes életet. Ennek a titka az, hogy ő szemtől szemben látta az Atyát. Már itt a földön is az örökkévalóságban éit. Általa a mi életünk is ilyen élet lehetne. Hogy már itt a földön érezzük szívünkben az örök élet boldog kezdetét.

Isten a koporsóban pihenő testvérünknek is adott ízelítőt a teljességből. Élete utolsó néhány hónapjában, ha számvetést végzett, elmondhatta: van egy asszony, aki szeretettel gondozza; van gyermek és unoka, aki nevét hordja és emlékezni fog rá; van, aki betegségében felkeresse, etesse és ápolja. Végre szeretet vette körül, úgy látta, hogy rendeződnek az élet erővonalai, és íme, ekkor jött e szomorú vég!

De csak a földi élet vége! Addig élünk e mulandó világban, amíg eljutunk a szeretet dimenziójába. Attól kezdve már Istenben élünk!

„Most azért megmarad a hit, remény, szeretet, e három; ezek között pedig a legnagyobb a szeretet.” Gyászoló szerettei az elköltözöttnek, közöttetek is maradjon meg ez a három isteni ajándék, s ezek által adjon nektek a szeretet és irgalmasság Istene igaz vigasztalást. Ámen.

Az imádkozó ember

Alapige: Lukács 18,13b

Mindannyian tisztában vagyunk azzal az igazsággal, hogy nincs két egyforma ember. Testünkre és lelkünkre nézve egyaránt különbözünk egymástól. Minden kornak kérdése volt a testi és lelki nevelés kérdése. Vannak idők, amikor minden a test, s vannak idők, amikor rádöbbenünk arra, hogy a test nem használ semmit.

Ma olyan korban élünk, amikor a test kultúrája, a sport nagy szerepet játszik mind a férfiak, mind a nők életében. A mi fiataljaink elhanyagolják az odafelvalók keresését a sportjátékokért vagy egyéb ezzel kapcsolatos látványosságokért. A győztes babérkoszorúja sok esetben valóságos világszenzáció. Ebben a mai túltengő testkultuszban azt hangsúlyozzuk, hogy ez az egyoldalúság a testnek is, de a léleknek is egyaránt kárára van.

E koporsóban pihenő testvérünk a ma élő ifjúság számára is megoldotta a kérdést. Korának sportembere, az izmok fejlesztője, kora sportjáért sokat áldozó tréner is, de azok közül a sportolók közül való, akik azt vallották: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát” (Mt 6,33). Testvérünk tudta, hogy a fiatal évek elszállnak, az izmok petyhüdtekké válnak s újabb fiatalok lépnek majd a küzdőtérre, neki pedig félre kell állnia. Akinek van megfelelő lelki ereje, az helyet tud adni az utána következőknek. A lelkét éppen úgy szerette, mint a testét, az izmok fejlesztését éppen úgy, mint az imádság gyakorlását, az Ige hallgatását. Győzelmei szoros kapcsolatban álltak lelkének erejével. Azt vallotta: „Ép lélek hordozhat csak egészséges testet.”

Amikor a küzdőtéren újak léptek fel helyette, tovább sportol, de már csak önmagának, s lassan-lassan átmegegy egészen a lelki élet mezejére, ahol lelkének szárnyait edzi, hogy minél közelebb repülhessen vele teremtő Urához. Szikszai Keresztyén tanítások és imádságok című könyvének minden oldalát jól ismerte. E nagy imádkozó imádságai és tanításai életétől elszakíthatatlanok lettek. De nagyon sok imádság fakadt fel saját szívéből is naponkénti buzgó könyörgései során.

A közösséget sohasem akarta elhanyagolni. Tudta, hogy a gyülekezeti életben nagy erők vannak. A magába zárkózó s magának élő ember rövidesen elveszíti szeme világát, mivel énjén túl semmit és senkit sem lát. Vasárnapról vasárnapra itt láhattuk a templomban. Szeretettel kapcsolódott be egyházunk minden lelki és anyagi munkájába. Tud imádkozni a családokért, a község népéért, a világ békességének kibontakozásáért. De tud áldozni egyháza szükségleteiért s a magyar kultúra fejlesztéséért is. Tudta, hogy nem angyalok, hanem bűnnel teli emberek vagyunk, akik naponként rászorulunk Isten bocsánatára. Ez az Ige: „Isten, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek” — az ő imádságai közé tartozik.

Környezetére állandó jó hatással volt. Az örömek között is alázatosságra intette övéit, s a megpróbáltatások alatt is a hálaadás felé vezette családját. Ezzel az evangéliumi magatartással olyan tekintéllyé lett otthonában, hogy szava áthágása képtelenség lett mind hitvesnek, mind gyermekeinek. Az a 38 esztendő, amit családja körében töltött, telve volt a boldogság gyümölcseivel. Gyermekei, amikor az életúton elfáradva haza-hazatértek, lelkieikben megerősödve indultak újra vissza az élet csataterére. A betegágy párnái között is az maradt, aki volt: alázatos, imádkozó, szerető szívű, úrvacsorázó férfi. Az élők földjéről olyan csendben távozott, mintha az ég angyalai egy óvatlan pillanatban kilopták volna őt szerettei meghitt köréből. Azok közé tartozott, akik bölcs szívvel tudták számlálni életük napjait. Fáj, hogy már nem világíthat közöttünk; fáj, hogy el kellett mennie a minden élők útján.

Fájó szívetek gyászára, hitvese, gyermekei, unokái, vigasztalást az Igéből merítetek. Bibliája, imakönyve, énekeskönyve drága örökségként maradt reátok. Belőle számotokra is az élet ereje árad. Az a vigasztaló szó, amelyik megnyugtathatja szíveteket, ismeretes elöttetek, sokszor hallottátok tőle: „Az én atyámnak házában sok lakóhely van, ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek” (Jn 14,2). Hazatérő

lelkét Krisztus úgy fogadta, mint azét a győzőt, aki nem csak azért a babérkoszorúért futott, amelyik elhervadt, hanem aki az örök élet hervadhatatlan koronájáért küzdött. Mert „aki győz, az fehér ruhába öltözik, és nem törölöm ki annak nevét az élet könyvéből, és vallást teszek annak nevéért az én Atyám előtt és az ő angyalai előtt” (Jel 3,5); „és megadom annak, hogy az én királyi székemben üljön velem, amint én is győztem és ültem az én Atyámmal az ő királyi székében” (Jel 3,21). E szavakban találhatók békességet a ti szíveteknek!

Testvéreim! Legyen a mi kedves testvérünk élete komoly figyelmeztetés a széles úton járó életünk számára: Ember! Keresd az odafelvalókat, s amíg tart a ma életed számára, borulj le te is, miként ő, mennyei Atyád elé: Isten, légy irgalmas nekem szegény bűnösnek!

„Akinek van füle, hallja, hogy mit mond a Lélek a gyülekezetnek” (Jel 2,11).
Ámen.

Czapfalvy József

A mai idők asszonya

Alapige: 4Mózes 16,5b

Ha ebbe az igeszakaszba beletekintünk, az első elolvasásra megállapíthatjuk azt, hogy Mózes-e vagy Kóré-e az Úr. Isten az övéit nem hagyja. Pál tanítása, Bethlen Gábor jelmondata — „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” — olyan igazság, amelyet megdönteni nem lehet. Ha szétnézünk magunk körül, nagyon kevés szemlélődés kell ahhoz, hogy megállapítsuk azt, hogy ki az Úr és ki másé. Azokat tartom boldogoknak, akik el tudják mondani magukról: én az Úr vagyok. Ha még arról is bizonyágot tudunk tenni, hogy Krisztus által lettünk az ő tulajdonai, akkor már nemcsak boldogok vagyunk, de hordozói is annak a kegyelemnek, amelyikben állva elmondhatjuk: Isten megváltottai vagyunk! E koporsó mellett most egy olyan testvérünk felett hallhatunk igehirdetést, aki örömmel és boldogan hordozta Krisztus megújult, megváltott életét.

Ha életére gondolunk, úgy jelenik meg előttem a mi asszonytestvérünk, mint akinek kettős életet adott Isten: egy látható és egy láthatatlan életet. Ez a kettős élet azonban nem különíthető el egymástól, mert szorosan összetartozó élet. A kettőnek egymásra hatásából formálódott a koporsóban pihenő testvérünk élete.

I.

Látható életében úgy jelenik meg előttünk, mint hitves. Ötven éven át volt hűséges segítőtársa annak a férfiúnak, akit Isten gondviselőül rendelt számára. Mint derék asszony, ékessége volt férjének és házának. Férje sokra értékelt, mert olyan segítőtársat kapott benne, aki nem csak értékelt kenyérkereső munkáját, de megbecsülte a ve-rejttéssel szerzett javakat, sőt segítőtársi szorgalmával ki is egészítette azt. Nem követelőző hitves, aki nagyravágyásból újabb és újabb igényekkel lép fel, de olyan, aki számot vet a lehetőségekkel, nem költ többet, mint amennyit lehet, és igényeit is a jövedelemhez szabja. Nem csoda, ha 50 éven keresztül békességben és megértésben tudtak élni. Testvérünk a halálával hirdetteti: Asszonyok! Legyetek igazi segítőtársak, lássátok mindig, hogy mit és mennyit lehet tenni, hogy boldogok lehessetek.

De megjelenik előttünk mint édesanya is. Gyermekait nemcsak ellátja kenyérrel, nemcsak tisztán járhatja, hanem nagy gondot fordít lelki nevelésükre is. A krisztusi kettős parancs hatalma alatt Isten- és emberszeretetre oktatja őket. Nem is panaszkodott gyermekeire soha. Az Isten- és emberszeretet lelkét úgy plántálta szívükbe, hogy ő csak jó gyermekekről beszélhetett. Gyermekai felnőttkorukban kivándoroltak hazánk földjéről, és Amerikában telepedtek le. A jó szülőkről azonban sohasem felejtkeztek el. A gyakori levélváltás, az anyagi segítségnyújtás, az amerikai egyházi életbe való bekapcsolódásuk mind-mind annak a nevelő munkának az eredménye, amelyben a

bölcsőtől a kivándorlásig részesítette őket. Nem elkényeztetett gyermekeket nevelt, akik csak önmagukat ismerik, hanem olyanokat, akik mindenhol tudják, mivel tartoznak szülőknek, egyháznak és Istennek egyaránt. Lelkipásztori kötelességem, hogy asszonytestvérünk koporsója mellett szülőknek és gyermekeknek egyaránt elmondjam ezeket. Adná Isten, hogy úgy hallgatnátok az Igét, mint Isten hozzátok szóló üzenetét, és ne úgy, mint a lelkész temetési beszédét.

De megjelenik előttünk mint egyházunk tagja is, akit nem csak az adókönyv tartott nyilván, de sokkal inkább a mi mennyei édes Atyánk, mert alkalmas és alkalmatlan időben úgy tekinthette, mint szorgalmas templomjárót, alázatos igehallgatót és boldog úrvacsorázót. Ó, manapság milyen sokan elhanyagolják a templomjárását, mert kicsi a gyermekük vagy sok a dolguk. Megboldogult testvérünk gyermekkorától haláláig mindig megtalálta a lehetőségét annak, hogy az Úr házában legyen, akkor is, amikor kisgyermekei voltak, akkor is, amikor sok volt a dolga.

II.

Láthatatlan életének kisugárzása volt mindaz, ami testet öltött látható életében. Szívében volt az Úré, azért tudott nagyon szeretni. A családi életet szívéből szerette. Tudta, hogy az nem mindig halad napfényes utakon. Van benne bánat, gyász, csalódás bőségesen. De azt is tudta, hogy a bánatfelhők eloszolnak, a gyász után vigasztalást ízellet Atyánk, s a csalódás elmúlik. Tudta, hogy kisút a kegyelem drága napja s megtelik a szív mennyei szavakkal. Ezért soha el nem csüggedt. Egy egész életen keresztül megmaradt szerető szívé hitvesnek és édesanyának.

A szeretet megmaradása érdekében tudta azt is, hogy a lelkét is kell táplálnia. Az ordító oroszlán őt is kereste, hogy elégedetlenségre, zúgolódásra, aggodalmaskodásra sarkallja, de Urától megtanulta, hogy nála nélkül semmit sem cselekedhetik. Ezért naponkénti buzgó könyörgéseiben kérte az Úr segítségét. És ő megsegítette. Ennek a boldog tapasztalatnak volt a következménye, hogy lelkében megérett református hitünk legszebb gyümölcse: a hála! Hálával áldozott egyházáért. A persely számára mindig volt adománya, s az egyház terheit örömmel hordozta. Tudta, hogy a református egyház hívei vállára rakja az anyagi élet terheit. Ő szívesen tartotta oda a vállát, hogy itt e helyen épüljön lélekben és kőben Krisztus magyar református egyháza. Ha így átgondoljuk megboldogultunk életét, azt hiszem, ti sem vonjátok kétségbe azt, hogy igazi, Krisztusban hívő asszony volt. Tanuljunk, sokat, nagyon sokat tanuljunk e koporsónál.

III.

Még valamit. Ezelőtt néhány évvel a nagyobb darab kenyérért gyülekezetünk fiai közül is sokan Amerika és más tájak felé vették útjukat. Lehet, hogy jogosult ez a kivándorlás. Nem tudom. De nem is akarom tudni. Egyre emlékeztetek csupán beneteket. A mi kedves asszonytestvérünknek, mindamellelt, hogy gyermekei soha nem felejtkeztek el róla, mindannyiszor könnybe lábadt a szeme, valahányszor gyermekeire gondolt, valahányszor róluk beszélt. Azért sírt, mert nagyon megbánta, nagyon sajnálta, hogy a nagyobb darab kenyér gondolatáért idegenbe engedte gyermekeit s ezáltal örökre elszakította őket magától. Jöhetett a levél, érkezhettek a pénzesutalvány, nyilvánvalóvá lehetett általuk a gyermeki szeretet minden jele, de csak levél volt az, és csak hideg pénz volt az, amit nem lehetett megölelni, amit nem lehetett megcsókolni, amit nem lehetett szeretni. Bizony mondom néktek, testvéreim, gyermekeinkben, unokáinkban van a mi örömünk, s ha azokat is elengedjük magunk mellől a messze idegenbe, ugyan miért is élünk ezen a világon? Megboldogult testvérünk nagyon-nagyon megbánta, hogy elengedte gyermekeit. Gondolkozzatok ezen a kérdésen nagyon sokat ti is, mai fiataljaink, akik Dél-Bihar területéről futva menekültök nyugat felé. Itt hagytok szülőt, otthont, templomot, hitvest és mindent. Ti, szülők, intsétek a ti fiaitokat és leányaitokat: ne menjenek, maradjanak! Az idegenség: otthontalanság. S jaj az otthonát veszített embernek!

Ahogy most szétekintek soraitok között, látom, könnyes lett a szemetek. Érzitek-e szavaim igazságát? Érzitek a veszteséget, amit nehezen hordoztok? Ki tudja, hol és merre jár az egyetlen fiatok, egyetlen leányotok? Ki ad neki meleg ételt, puha ágyat, tiszta ruhát?... Merre jár a fiatal édesapa, gyermeketek apja?... Merre visz az útja?... Megboldogult asszonytestvérünk ha szólhatna, hangosan kiáltaná: maradni kell és a fészekben kell megülni!

IV.

A bánatot csak egy úton tudta elhordozni. Azon az úton, amelyet keskeny útnak nevezünk. Krisztus járt előtte, és ő alázatosan ment utána. Utána ment, hisz az övé volt és az övé is maradt egész életén keresztül. Heidelbergi Káténk tanítása öltött testet életében: akár élünk, akár halunk, nem önmagunké, hanem az Úr Jézus Krisztus tulajdonai vagyunk.

Lelkében tulajdonosánál, Krisztusnál van. Bizonyára szép rész jutott neki osztályrészül abban a lakóhelyben, amelyet ő készített számára.

Isten veled, kedves testvérünk. Gondolkodásod, magatartásod, élettapasztalatod sokra tanít bennünket. Ezáltal lettél te a mai idők asszonya. Bárcsak tanulhatnánk abból, ami neked öröm és bánat volt!

Azzal búcsúzunk, hogy aki az Úré, azzal közli az Úr az erejét. Az ő erejére van nekünk is szükségünk. Legyünk az Úré mindannyian! Ámen.